

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ויגש תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא קמא. שור שנגח – פרק רביעי דף מה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
 קצו תוספות

1 **מבור.** הוא לדרבא הקדושו מוקדש. מניה מניה דמי מהתני מניה מעל. מוקדש. ואע"ג
 2 השקלי ליה כי דינא דרי שומר פסור דתא בעתהתירו שור מעלא דהא: אינו מוקדש. דלאו
 3 ברשותיה דמריה קאי לאקדושה: איה אומוין באיסורי הנאה הרי שלף לפניה. ונפקא
 4 מניה לגמל ועבר עליו הפסח והחזירו אינו מוקדש. ד"א. דלרבנן אין אומוין. ויפילו.

5 רבנן בהמין בפסח ולמחר דחייב ואנן קיימא לו
 6 בהנזול עיבס ולקמי ד' רח' דלרבנן אומר לו ורי
 7 שלף לפניה דקתני גזל חמין ועבר עליו הפסח
 8 והחזירו וכן שר עד שלא נגמר דינו אומוין לו
 9 הרי שלף לפניה אבל משנגמר דהא קילא סברא
 10 לרבנן הוא דשמעינא ליה דקתני דרבמין בפסח
 11 מרזו דאמרינן באיסורי הנאה הרי שלף לפניה
 12 אלא דבריל עלקא אמרינן באיסורי הנאה הרי
 13 שלף לפניה דהבא דאיסורא ממילא אקא ליה
 14 כגון חמין בפסח לא מצי א"ל האי לאו מרז
 15 הוא אבל הקא פסח הכי אמר רבנן אינו מוקדש
 16 דאמר ר' הלל תלמידי לוריא: לו הוי חמין
 17 דבדיקום הוא שיהביא לבי דינא והאי דנקט אי
 18 אהדרתיה ניהליה לאו משום דחייבא דלא
 19 אהריה הוא דאיכ' בהמין בפסח נמי לימא ליה
 20 אי אהדרתיה ניהליה הנה אביגלא ליה ועוד לר'
 21 יעקב נמי נתי דגומרים דינו של שור שלא בפניו
 22 נימא ליה אי אהדרתיה ניהליה הנה שחייבין אתא
 23 אלא אדלא אהדרתיה לא מתייבי ליה דרזא דהא
 24 קמחור ליה השתא ואמרינן באיסורי הנאה הרי
 25 שלף לפניה אלא ויהיב משום דהולכי לכ"ד
 26 בדיקום ויכי קאמר ליה לא היה לך דלוליה
 27 לכ"ד ראי הנה בדי' הנה מרעקא ליה מניה:
 28 סוף סוף מיימר הנה גמרי ליה לדיניה. הלכך
 29 הנה ליה דהתיקא עמיה ולא בדיקום: מה בעלים
 30 בפניהם. כדכתיב עד גמול לפני העדה למשפט
 31 (מכילתא דר"א א' דגמריה. שמירתה מביאה בוליה
 32 נמי יפסורו. מדמי שור בר משואל דתא אנוסין
 33 דהב שמירה. פחותה. דלת שיכולה לעמוד ביה
 34 מניה: קלתי ליה שמירתה. דאין עליו להתחנן
 35 בשמירתו ודי בכך ולאו פשיעה היא הלכך לגבי
 36 בעלים פסור מדמי שור דתא סגי ליה בשמירה
 37 פחותה ובעי כפרה: והני לא קלתי שמירתה.
 38 שחייבין ויהי לשמירתה בשמירתה שיהיה שומר
 39 לבעליה ופשיעה היא מרז דהנה אנגיבה
 40 ואבידה כפאן אי בר"ם. דאמר במתניתין מניע
 41 לא סגי ליה בשמירה פחותה מניעם הכי נמי
 42 קתני משלמין כופר.

1 **מבור.** פי' בקונטרס לרדיא ומשנמר דינו אינו מבור דאסור בהנאה אפילו רית דמקדש
 2 דמתחים לא מתסר מרזי אסור לזנותו לענות דינו ובמקרהא אחת פרישי
 3 מבור מבור דאמר ליה מרזי הנה לך לשחוטו כיון שידעת שהרגך ואת הוא דאפסדו אנפשיך
 4 ולא רצי מקח מעתה וא"ת וסיפא כשנגמר דינו דקתני אינו מבור סתמא יא עד שנגח ושנמר
 5 דינו דוקא דרישא שידע שהרגך ואיכ' לימיר מעות
 6 מתנה כגון במקדש אחרות ויל שאני אבל פרישי
 7 דבז שור דהפסח קובי שיקבל לזנותו לעשות
 8 כן מלאכתו או אפילו לשחוטו סבור דשרי: **דאם**
 9 כן ליפלו בהמין בפסח. פי' אהא קילא בהנזול
 10 ועינים) ולקמן דף (גח) דלרבנן אומר הרי שלף
 11 הפסח שור והחזירו עד שלא נגמר דינו אומר לו
 12 הרי שלף לפניה אבל משנגמר דינו לא התי
 13 סברא לרבנן הוא דשמעינן ליה דקתני דרבמין
 14 בפסח מרזו וקשה לפרשו וסוגיא דהבא איתא
 15 נמי התיב כדאי שיעקבא מוכח התיב דהבא
 16 שדחה ואמר דביע' אומרים באיסורי הנאה הרי
 17 שלף לפניה מרזא פליגי בהמין בפסח לא היה
 18 יודע אותה ברייתא אלא דבך בר משואל הביאה
 19 ואמר ליה רב תיסקא אי שכיבת ליה לא תיסק
 20 ליה ואור"י דדייק מרזא פליגי בהמין שלא היתי
 21 כן לטעת ולהעמיד משוחקתם במילתא
 22 אחריתי:
 23 **השתא** אתפסתי לתוראי. פי' הקונטרס
 24 אתפסתי בידים שמסור לכ"ד
 25 לדנו בסקילה ולכך אין יכול לומר לו הרי שלף
 26 לפניה לפי שהתפיס בידים והשתא לפי זה נטל
 27 להעמיד כל הבקא דמתני' בהנזול קמא ולקמן ר'
 28 (גח) כרבנן דרבי יעקב לפי דחיי דרבא איתא
 29 היצא ליקל דקתני במתני' דהתיב דאיל' הרי
 30 שלף לפניה כגון שתפסוהו ב"ד מאליהן ומיזו
 31 רש"י פי' שם שאין ממעיד כרבנן רק רישא אבל
 32 הסיפא דשור היוצא ליקל דשמעית לא איתא
 33 כרבנן אלא כר' יעקב דוקא וזהו פי' שיש שריעה
 34 להעמיד שור היוצא ליקל דמתניתין בהפסח
 35 בדיקום ליה ב"ד דוקמא דברייתא דהיית בהתפיס
 36 הידוק ניכר אפילו אתפסה בדיקום לא יתייבי ואם
 37 הוא ניכר אפילו תפסו ב"ד מאליהן לקח יפסור
 38 וכי לא היה לו לשמועין שלא יבא לדין כן ועוד
 39 דאם הוא פסור כשתפסו אותו מאליהן
 40 כשתופסים אותו בדיקום נמי פסור דסוף סוף
 41 אפילו לא היה מתפיסו בדיקום יהי תופסים אותו
 42 מאליהן ולא תפסויו בעלים בהתפסות כלום

43 ונראה לר"י דבתפסוהו מאליהן נמי חייב דהנה שופל ליה ב"ד חשוב הידוק ניכר ובעל דיי' פשיעה נפל ליה ב"ד חייב ולא יכול לומר הרי שלף לפניה כגון בהמין ועבר עליו הפסח
 44 שהוא הידוק שאינו ניכר הלכך יכול לומר שם הרי שלף לפניה ור' יעקב לא חשיב הידוק ניכר מה שנופל ליה ב"ד וגמרו דאין דינו כון שאפילו בא לדיקום היה גומרין את דינו ומנצא שאינו
 45 מפסיר: פי' שגב אלו אילו גמרו דינו שלא בפניו חשיב לפי שגם אין הנה ואסור תיסק שאין ילכך: יכול לומר לו הרי שלף לפניה כגון בהמין ועבר עליו הפסח ואי אהדרתיה
 46 לא ונתת טעם ליה שהיה יכול להצילו פי' כן קלתי ביה כגון שפי' אלא כלומר לא יהי גמורין דינו שלא בפניו ונכשיב שפנף ברשות אחרים ולא יכול לומר הרי שלף לפניה כגון בהמין ועבר עליו
 47 שנפסר פי' מה שפנף בדיקום ושיב הידוק ניכר ולא תוכל לומר דמי שלף לפניה וכן שפנף בהתיקון (גיטין דף רג) דבהדוק ניכר אין יכול לומר דמי שלף לפניה דפרחי' מתני' דגזל משבע ונפסל
 48 כו' ואי אמרת הידוק שאין ניכר שמה הידוק פי' משום דחשיב באילו ניכר אמאי ליה הרי שלף לפניה גזל הוא וממנא מעליא בעי לישלמי כו' אין זה נמוך שגזל כון שחושב באילו
 49 הידוק ניכר בו שאין לו שניו גזול מזה אילו היה ניכר ושור תם דמויק ברשות שומר אפילו קודם גמר דינו אם יחזרונו שומר לבעלים לא יפסור בכך כון דמויק פי' פשיעה שומר ונפל
 50 ברשות ניכר ותיחליט לו מני לרע ולהשתעבד בו ורובי' ויעקבאל לגבות מנפו והנה ליה הידוק ניכר שחזא מוספס שפנף ברשות אחרים ולא יכול לומר הרי שלף לפניה כגון בהמין ועבר עליו
 51 בשור שהרג אפילו לאחר גמר דינו לר' יעקב ולרבנן קודם גמר דינו ובהמין לביע' **אלא** שור בר טענה הוא. ואפילו דרשנין בעלמא כמיתת בעלים כן מיתה השור לוקי מילתא אין סברא
 52 לדורשי: **הרינן** משומר חכם. הוא הדין דהנה מצי למימר מילן פסורין בשמרו שניה מעלה חין משמאל דתיבי באנוסי' **אלא** ל' כוליה נמי ליפסורו. ושואל נופיה נתי דחייב לשלם דמי
 53 שור לבעלים מרז כופר אין משלם:
 54
 55

דאמר

בְּחֻזְקַת שִׁמּוֹר קִימִי. אִין פִּירוּשׁ כְּהוּדֵי דְפִי' (טו. טו.) גְּבִי פִּלְגֵתָא דְפִלְגָא נִקְיָא קִפְסָא
 דְּבִחֻזְקַת שִׁמּוֹר דְּהָתָּה הֵינֵי דְאִין צְרִיכִין שִׁמּוֹר שְׂאֵין דְרִבּוּ לְהוֹדִיעַ כְּמוֹ שֶׁן הָגַל
 אֲבָל חֻזְקַת שִׁמּוֹר דְּרָבָא הֵינֵי שְׂרָרְךָ בְּנֵי אָדָם לְשׁוֹמוֹ וְהִסְתֵּם עֲבִיד לְוֹד שְׁמִירָה פְּחוּתָה
 וְרִית גֵּרֵס בְּרַ' מֵאִיר בְּחֻזְקַת שִׁמּוֹר וּבְרַבִּי יְהוּדָה לֹא בְּחֻזְקַת שִׁמּוֹר וְלִפְנֵי הֲרִבִּי
 פִּירוּשׁ מֵאִי טַעְמָא דְר' מֵאִיר קִסְבֵּר חֵסֶם שְׁוֹרִים
 בְּחֻזְקַת שִׁמּוֹר חֲשִׁיבֵי לְבַעֲלֵים שְׁפִטְרוּן הַבְּעֵלִים
 שְׂאִין דְרִבּוּן לְהוֹדִיעַ וְעַל כֵּן אִינֵם חוֹשְׁשִׁין לְשׁוֹמְרֵם
 וְטַעְמָא דְר"י חֵסֶם שְׁוֹרִים לֹא בְּחֻזְקַת שִׁמּוֹר
 חֲשִׁיבֵי לְבַעֲלֵים וְנִרְוֵי לֹד שְׁמִירָה פְּחוּתָה וְלִרְךָ
 וְיִסָּא הֵרִי פִירוּשׁ חֻזְקַת שִׁמּוֹר דְּרָבָא בְּחֻזְקַת
 שִׁמּוֹר דְפִי' וּמִדֵּוּד בִּין לִרְמִי בִין לִרְי' סְבִירֵי שְׁפִיר
 לְפָנֵי קִפְסָא: **וְהָא** מִיבְעֵי לִיהַ לֹאֵר. נִרְוֵי. נִרְוֵי
 כְּנִירְטָה חֲסִפִּים דְּגִרְסֵי וְהָא מִיבְעֵי לִיהַ לְנַפְשָׁה
 כְּלוּמֵר לִרְיִבֵי אַחֵר רִיבֵי: **לֹא** פִּשְׁרֵי רִי' אֵלֶּךָ צַד
 הַעֲרָא שְׂבֵב. מִסְבָּרָא אִמְרַן כֵּן דִּאֲנֵס מִשְׁחָם
 שְׁנַעֲשֵׂה מוּעֵד גֵּרֵר וְיִסְטֵר אִפְלוּ מִרְיֵי בְּשִׁמְדֵיהָ
 פְּחוּתָה וְאִת' דְּהִינֵי מְלִיכָא דְאִית' לָן לְקִימֵר
 תְּמוֹת בְּמִקְוֵה עֹמֵדָה מִסְבָּרָא כְּדִרְשִׁישֵׁת אֵלֶּךָ
 לְקִילָא דִּאִין מִשְׁתַּלֵּם אֵלֶּךָ מִנְפֵּשׁ וְאִין מַעֲמִידִין
 אִפְטִירוּפֹס מְגֻן וְיִל הֵוֵאל דְרִצִּיכִין אֲנִי לִמְרַ
 צַד תְּמוֹת בְּמִקְוֵה עֹמֵדָה לְחֻזְקָא הִי' לְקִילָא
 מִדֵּוּד לִפְטֵר כְּחֻזְקַת לִמְדָא פִּלְגָא נִקְיָא קִפְסָא לֹא
 אִמְרִינֵן בְּמִקְוֵה עֹמֵדָה דְרִבּוּן דְאִיעֵר לֹא קִפְסָא
 הֵוֵאל: **מוּעֵד** לָקֵרן מִיֵּחַ. מִעֵינֵי לְמִיטֵר דְדוּקָא קִנְט
 לְפִי שְׂקֵרן מִיֵּחַ מִתּוֹת לְהוֹדִיעַ וְיִתֵּר מִקֵּרן שֶׁל שְׂמֹאל
 אֲבָל מוּעֵד לָקֵרן שְׂמֹאל כִּי שׁוֹמֵר לָקֵרן מִיֵּחַ אִין
 שְׂקָא אִין מוּעֵד וְאוֹרְחָא דְמִילְתָא נִקְט:
 אֵלֶּךָ

דְּאִמְרַן שׁוֹכֵר בְּשִׁמְרַן חֵסֶם דְּמִי לִיתֵנִי חוּזֵן בְּשִׁמּוֹר
חֵסֶם וְהַשׁוֹכֵר וְאִין כְּר"י. **דְּאִמְרַן שׁוֹכֵר בְּנִשְׂא שְׂכָר דְּמִי**
וְיִתֵנִי חוּזֵן בְּשִׁמּוֹר חֵסֶם וְכִילְן בְּמִוְעִידִין פְּטוּרִין לְעֵנֵן
כּוֹפֵר אִמְרַן רַב הוּנָא פֵר חֲזִינָא הָא מִנִּי ר"א הִיא
דְּאִמְרַן אִין לֹו שְׁמִירָה אֵלֶּךָ סְפִין וְלְעֵנֵן שׁוֹכֵר סְבִיר לֵה
כְּר"י. **דְּאִמְרַן שׁוֹכֵר בְּנִשְׂא שְׂכָר דְּמִי אֲבִי אִמְרַן לְעוֹלָם**
כְּר' מֵאִיר וְכִדְמַחֲלוּף רַבָּה בַר אֲבוּהַ וְתֵנִי שׁוֹכֵר כִּיעַר
מִשְׁלֵם ר"מ אוֹמֵר בְּשִׁמּוֹר שְׂכָר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר
בְּשִׁמּוֹר חֵסֶם א"ר אֶלְעָזָר מִסֵּר שׁוֹרֵף לְשׁוֹמֵר חֵסֶם הוּזַק
חֵיב הוּזַק פְּטוּר אֲמַרִי הִיבִי דְּמִי אִי דְקִבְלִי עֲלֵיהַ
שְׁמִירַת נְזִיקֵין וְנִקְוִי חוּזַק נִמְוִי לִיחִיבִי וְאִי דִלָּא קִבְּלִי
עֲלֵיהַ שְׁמִירַת נְזִיקֵין אֲפִילוּ וְנִקְוִי חוּזַק נִמְוִי אִמְרַן אֲבִי עֲסִקִין
לְעוֹלָם שְׂכִיבֵל עֲלוּי שְׁמִירַת נְזִיקֵין וְהָא כְּמֵאִי עֲסִקִין
כְּגוֹן שְׂחִיבֵר בֹו שְׂהוּוִי נִתְּחֵן וְסַחְבָּא דְּמִילְתָא דִּלָּא
אוּלִי אִיהוּ וְזוּזַק אַחֲרֵינִי קִבְּלִי עֲלֵיהַ דְאִתִּי אַחֲרֵינִי
וּמְזִיקִי לִיהַ לְרִידִיָּה לֹא אִסִּיק אֲדַעְתֵּיהַ: **מִרְתָּנִי קִשְׁרוּ**
בְּעֵלוּי בְּמִסְבָּרָה וְנַעַל בְּפִינוּ כְּרִאִי וְיִצָא וְהוּזַק אַחֵר
תֵּם וְאֵחֵר מוּעֵד חֵיב דְּבַרִי ר"מ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר
תֵּם חֵיב וּמוּעֵד פְּטוּר שְׂנָאֵמֵר וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ בְּעֵלוּי

וְשִׁמּוֹר הוּא וְהוּ ר"א אוֹמֵר אִין לֹו שְׁמִירָה אֵלֶּךָ סְפִין: **גְּמ' מֵאִי טַעְמָא דְר"מ קִסְבֵּר סַחְמָה**
שְׁוֹרִים לֹא בְּחֻזְקַת שִׁמּוֹר קִימִי וְאִמְרַן רַחֲמָנָא תֵּם יִחִיבֵי דְנִבְעֵי לִיהַ שְׁמִירָה פְּחוּתָה הִרַר
אִמְרַן רַחֲמָנָא וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ גְבִי מוּעֵד דְנִבְעֵי לִיהַ שְׁמִירָה מְעוּלָה וְלִוְרִי נְגִיחָה לְתֵם נְגִיחָה
לְמוּעֵד ר"י סְבִיר חֵסֶם שְׁוֹרִים בְּחֻזְקַת שִׁמּוֹר קִימִי אִמְרַן רַחֲמָנָא תֵּם שְׁלֵם דְנִבְעֵי לִיהַ
שְׁמִירָה מְעוּלָה לִיהַ אִמְרַן רַחֲמָנָא וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ גְבִי מוּעֵד דְנִנְכִיד לִיהַ שְׁמִירָה מְעוּלָה הוּי
רִיבִי אַחֵר רִיבִי וְאִין רִיבִי אַחֵר רִיבִי אֵלֶּךָ לְמַעַט מִיֵּעַט הַכְּתוּב לְשְׁמִירָה מְעוּלָה וְכִי תִימָא
נְגִיחָה לְתֵם נְגִיחָה לְמוּעֵד הָא מִיֵּעַט רַחֲמָנָא וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ לָהַ וְלֹא אַחֵר וְהָא מִיבְעֵי לִיהַ
לְלֹאוּ אִם כֵּן נִכְתוּב רַחֲמָנָא וְלֹא יִשְׁמֹר מֵאִי וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ לָהַ וְלֹא אַחֵר תִּנְיָא ר"א כֵּן
עֵקֵב אוֹמֵר אַחֵר תֵּם וְאֵחֵר מוּעֵד שְׁשִׁמְרוּ שְׁמִירָה פְּחוּתָה פְּטוּר מֵאִי טַעְמָא סְבִיר לֵה כְּר"י
דְּאִמְרַן מוּעֵד בְּשִׁמְרָה פְּחוּתָה סְפִין לִיהַ וְלִוְרִי נְגִיחָה לְתֵם נְגִיחָה לְמוּעֵד אִמְרַן רַב אִמְרַן פֵּר
אֵתְבָה לֹא פֵטֵר ר"י אֵלֶּךָ צַד הַעֲרָאָה שְׂבֹו אֲבָל צַד תְּמוֹת בְּמִקְוֵה עֹמֵדָה אִמְרַן רַב מוּעֵד
לָקֵרן וְיִמֵן אִינוּ מוּעֵד לָקֵרן שְׂמֹאל אֲמַרִי אֵלִיבָא דְמֵאֵן אִי אֵלִיבָא דְר"מ הָאִמְרַן אַחֵר תֵּם
וְאֵחֵר מוּעֵד שְׁמִירָה מְעוּלָה בְּעִי אִי אֵלִיבָא דְרַבִּי יְהוּדָה מֵאִי אֲרִיאָ לָקֵרן שְׂמֹאל אֲפִילוּ בְּיִמִין
נְמִי אִיתָּ בִיהַ צַד תְּמוֹת וְאִתָּ בִיהַ צַד מוּעֵדָה אִמְרִי לְעוֹלָם כְּרַבִּי יְהוּדָה וְלֹא סְבִירָא לִיהַ
רַבִּי אֵתָּ בַר אֶהְרָה וְהִבִּי קִלְמֵר כִּי הֵאֵן וְנִוָּנָא אַחֵר דְּמִשְׁפַּחַת בִּיהַ צַד תְּמוֹת וּמוּעֵדָה
אֲבָל

שְׁמִירָה פְּחוּתָה דְרָבָא וְהוּזַק בְּכֵרן וְיִמֵן שְׁהוּדַע לֵה פְטוּר דְמוּעֵד בְּשִׁמְדֵיהָ פְּחוּתָה סְפִין לִיהַ וְאִם נִגַח בְּשִׂמְלֵא חֵיב דְתֵם לֹא אִמְעִיט לְשִׁמְדֵיהָ פְּחוּתָה: **מֵאִי אֲרִיאָ** לָקֵרן שְׂמֹאל: דֵּאִי נִגַח בַּהַ
 חֵיב חֵזַק כִּי נִגַח בְּיִמִין נְמִי אִיכָא צַד תְּמוֹת וּמוּעֵדָה לְחִצְוִי פְטוּר וְלְחִצְוִי חֵיב דְתֵם צַד תְּמוֹת בְּמִקְוֵה עֹמֵדָה וְאִשְׁתַּחֲבֵי וְרָבָא נְמִי חֵזַק חֵיב מִשְׁלֵם וְנֵמִי נִפְקָא לָן מִרְבִּי: לִית לִיהַ
 דְרַב אִיא. אֵלֶּךָ לְגַמְרֵר פֵטֵר בַּר רִי' וְאִשְׁמַעְיָן רַב דְכִי הוּא גֵוֵנָא וְלֹא מִשְׁתַּחֲבֵי צַד תְּמוֹת וּמוּעֵדָה בְּחַד תּוֹרָא וְלְעֵנֵן שְׁמִירָה דֵאִם שְׁמִירָה פְּחוּתָה וְהוּזַק בְּכֵרן וְיִמֵן פְטוּר לְגַמְרֵי וְאִם
 בְּשִׂמְלֵא מִשְׁלֵם חֵזַק נִקְט

קלכב
חבס קמא. שור שגגה – פרק חמישי דף מו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
תוספת

1 **ד"ג** א דליבא לאשתלומי מניה לשקול תורה וזו לא עריבא דאיבא לאשתלומי מניה
2 ואת דרבי א דליבא לנייני גו משמע שאם אין אותן מעות בעיני שנתן לוקח למוכר
3 אפי' אית ליה וזו ארעיי לא יתיב ליה וזו ואין נאזן לרית מנאר שמשק טעת הוא סברא
4 הוא שדיתו בריש בריב וזו אית ליה וזו לא בעי לטלוקי בשאר מילי בדמיוכה בהבזבז
5 (מחובות דף קמ) כבודא ביהוה דקאבך תולך
6 משותיו בנברי יהוה ואורת' שיש ג' דינים לב"ח
7 [ולקנון ולשכיר דבעל חוב אין אית ליה וזו לא
8 קמי' לטלוקי בשאר מילי כדפי' ואי לית ליה וזו
9 לא מצי א"ל וזל טרד ובזין וזו איתיה וזו בדמיוכה
10 בהבזבז והבא בשמעתין דקאמר מקרי רשותך
11 פארי אפירע וקנון אפי' אית ליה וזו מצי לטלוקי
12 כ'ארעא לכך הנהא דאמר פ"ק (טז ה) א ספק א'
13 מיטב ולרב פסקא וזוהא בריה דרב יודישע כל
14 מילי מיטב וזו השביח אפי' לית ליה וזו
15 אמרין ליה זיל טרד ואיתיה וזו דבגי פועל לא
16 אמרין מקרי רשותך פארי אפירע בדמיוכה
17 בהבית והעליה (כ"מ דף ק"ה)
18 **שאי** וקנון אלא לחובע תחילה. פ"ה בגין
19 ראובן חובע לשמעון מנה שהלוקח
20 לשמעון משיבו פספס' שיעור' ליה מה שהסתד
21 אז משכן היה בקרן ונפחת מדמיו שנשפשתה בו
22 תחילה וקנון לטענת ראובן ומצאיה לו הנהא
23 משמעון וארזיב קנוקין לשמעון לזון על קרן
24 תפיסה דהמשכון והשתא צ"ל לפ"ה דמירי בגין
25 שיש לראובן קשר על הפנה דלא רזי הכי נאמן
26 משעון אפי' יש עדים לראובן דהמלוה אית חבירו
27 בעדים א"ל צריך לפרעי בעיניו ואת הדין זמא אי
28 יש לשמעון עדים מוכנים או טוען שובאי עדים
29 תור' ל' וים שפסס וראובן משלו קמה ינבה ראובן
30 תחילה והלא אם שואל ל' וים לפרעי חובו נתנים
31 לו שדתי אמו ב"ד ואם שבעת אומר שובאי עדים
32 שזל לאחרי ל' וים אפי' כבא קרן נמי לא הייט
33 שומעין לו ואפי' זילזל נכסיה דאטו אם אומר
34 לשלתינה שנה א שפתיים ביאי עדים מ שומעים
35 ליה כ"ל ר"ל בגין דשמעון אומר פלוני ופלוני
36 בשעת מעשה היו דרעים שדברין בן הוא ואנו
37 יודעים שהיא אומר אמת בזה שהיו בשעת
38 המעשה וזה לא קרא הדין שראוי להמתין להם
39 אפי' ספק לזמן מורכב ר"מ בגין שזה חובע
40 שתכלו בו ושמעון אומר יש לי שאי הביעות ילליו
41 ומתניין לראובן שיש פתחלו אפי' שמשעון אומר
42 שהיום אז לקחתי יבאי עדים ואין ממתינין לו בכל דק"י'ל בהחובלו (למקן דף י"א) דאין נתניין זמן לחבלות ויותר משמע לפרש לענין תחלה מלענין מלוה מדמיומי עליה קרא דאמר תמוץ
43 **ורביע** גזק אחר משמונה בגוק. תימה האיך משה הוקל לפרה פשיטא שלא עשה הוקל גזק כגון הפרה דאטו אם יש לו חלקים ואלאחר חלק אחד מי ישלם לו חמו וזו כאלו הוקה
44 תורה שלו וזה הנהא בקרבן פסח ארבעה תמישה ללעל דף ל"ז האחרון נוטל מנה ושלפניו ותמישה זו וענינו הראשונים דירי' וזה משמע שכל אחד מפסדי פנה שיש לו
45 ומפרש ריב"א בדולה מלמא נקט לסימנא בעלמא כאלו הוקל עשה חצי גזק אכל לעולם לא משלם אלא רביעי נקוה שיה שמונים וזו בלא הוקל ועל גזק מנה חוצי כל גזק
46 שעשתה מנה בגין שגנחה שור שנה מאתים ומצא חלק ממישתי לזלזל ואם היה ודאי שותף היה נוטל תמיה עם הוקל ועבשוי שהוא ספק נוטל חצי הוקל שהוא עשר זו שהוא רביעי
47 נקוה של זלזל.
48 **גלית** ארעמיך דשותפא אית לי. ומאחר שדוקה שיש לו שותף א ישלם קר חצי תשלומין ואידך פלגא לא משלם כולו בעל הוקל דשמיא לזלזל וארזי' כ' גנחה וזולקין ואפי' ל' נתן דאמר
49 (למקן דף ג"ג) ב' דיבא לאשתלומי מתיא משתלם מתיא מורד הבא דער כאן נקט קאמר רבי נתן אלא בישור' חם שדחתא את חבירו לכוז' שבעל הושר א לחיובי אלא רביעי אע"פ
50 שדאי זויק לפרכיך משתלם כל השאר מבעל חבור' פיון שהבור' הרעו לשור אבל כאן שאם הוקל מבעי' אמו בשעת גניחה יש לו לחיובי בתשלומין אין לחיובי הפרה תשלומין שדמ
51 וזה הוקל לשלם אם גנח
52 **מידע** ידעי דשותפא אית לי. פ"י שיש לנו להצמיד הפרה בחוקת שהיא משפרת והשתא היא דוקדה ומודה סומכוס פיון דאיבא תרי' שהוא מחוקק וגם איבא חוקת נוסף דארמיון המעי'
53 השלכך לא משלם בעל הפרה אלא רביעי כאלו ודאי אית ליה שותפי ומיהו לחוציא ממון מדי בעל הוקל אין מעלת חוקת הלכך לא משלם בעל הוקל אלא אחד משמינית קוט ואידך
54 אחד משמינית גזק מפסדי ד"ג א שכתבו בהרוא דרמולפי' פרה בתמוז דמוקי בהשואל (כ"מ דף ק. ה) ושם סומכוס ואלא אמרין אוקי אחוקמיה והשתא הוא דוקדה לחוציא ממון מחוקק פרה
55 קנאי וקשה לר"י דברכה השואל שם דף ע"ג: ושם (ע"ג) תנן זה אומר אני יודע זה אומר אני יודע ידעו תלמודי בניי שאלה היום שפרקו למחר ומובקא לה סומכוס ואנאי לא אמרין אוקמיה
56 אחוקמה והשתא היא דמחה להצמיד דקמיון ביד השואל ויפטר ממשלם ואורי' דשמיא יחזיקו לאו שאקלה היום ועכרה למחר' קאי אלא אשאל אתח ושכר אתח.
57 אחוקמה והשתא היא דמחה להצמיד דקמיון ביד השואל ויפטר ממשלם ואורי' דשמיא יחזיקו לאו שאקלה היום ועכרה למחר' קאי אלא אשאל אתח ושכר אתח.
58 **ליתא**

1 בעל דברים. חובעי שאין נקנון אלא לחובע תחילה. בגין ראובן חובע משמעון מנה
2 שהלוקח (בעדים או בשקט) ושמעון משיבו חפסת' משל' החז' לו מה שהפסד א ומיבזבז
3 היה בקרן ונפחת מדמיו שנשפשתה בו בתחילה וקנון לטענת ראובן ומצאיה לו הנהא
4 משמעון וארזיב כ"ר נקנון לו לטענת שמעון לזון על דבר תפיסה דהמשכון; דקא יזיל
5 נכסיה. שיש כאן תפי'ן שיקבדה ברמי' קרים
6 ומחר' ילכו להם אי נמי ששקדוהו זלות ע"י
7 בהקדוהו או שרואין אותו דחוק ואם יוציא לו
8 תפיסה או משכטו ימכרם וישלם לו מנה; חצי
9 נקט ורביעי נקט. וזרי כל דחוק חסר רביעי ואנאי
10 קא תם הוא ופלגא נקא הוא דבעי שלומי וזו
11 לא היא כל נקא יבי רבעא דמחייבת
12 לשלומי מאי עבידתה; אפי' אפי' חצי נקט
13 דקמיי חציני חצי תשלומין ישבעו על הפרה אם
14 אין זלזל קמא איתיה משלמ' ח"נ השקמא משלם
15 רבעא משום דאית ליה שותפא ודקמפרש
16 ואזיל דולד דאעניש אחרינא; ורביעי נקט.
17 דקמיי ראובן רביעי חצי נקט שהיה חייב אם הוא
18 לבדו וגם דהיינו אידך משמנה בגוק דקמפרש
19 שם; ופ"ה וזלזל בו'. דפרה דהר' דהר' דהר'.
20 בגין קמא וזו פרה חצי עמברת' דא"ל בעל
21 הפרה; גלית ארעמיך דשותפא אית לי. ורבעא
22 דוקא אית מהמיתבאי ק"ו ובעל זלזל אמר ליה אי
23 ודאי עם זלזל נגחה היאי אקא והשתא ומתיבאי
24 לך רבעא דהוקא השתא דתספא לך שמינית
25 משתלמ' מתיבא;
ליתא

1 **שאי** וקנון אלא לחובע תחלה שנאמר מי בעל דברים יגיש אליהם יגיש דבריו אליהם
2 אמרי ודרעמי ענמים שנקנון לתבע תחלה והיכי דמי דקא יזיל נכסיה; וכן פרה שנגנחה
3 את השרד [וכ"ה]: חצי גזק ורביעי גזק פלגא נקא הוא דבעי שלומי פול' בגוק ורבעא
4 מאי עבידתיה אמר אפי' חצי נקט אחד משמונה בגוק ורביעי גזק אחד משמונה בגוק ואי
5 פרה וזלזל דתת גניחה חצי א"ל לבעל פרה ממה נפשך חצי נקט זה לי אלא לא
6 צריבא דפרה וזלזל דהר' ואי דקרים תבעיה לבעל פרה תחלה הכי נמי דאמר ליה
7 לבעל פרה פרה הדיך אויבתו הב לי ראה דאית לך שותפי אלא דקרים תבעיה לבעל
8 זלזל תחלה דאמר ליה גלית ארעמיך דשותפא אית לי איבא דאמרי אף על גב דקרים
9 תבעיה לבעל פרה תחלה מצי מרדו ליה דאמר ליה מידע ידעי (אנא) דשותפא אית לי
10 אמר רבא אמר אחד מארבעה בגוק ואחד משמונה בגוק קמיי חצי גזק ורביעי גזק קמיי
11 אלא אמר רבא לעולם בפרה וזלזל דהר' והכי קאמרין איתה לפרה משתלם חצי גזק מפרה
12 **ליתא**
13 **ליתא**

14 **ליתא**
15 **ליתא**
16 **ליתא**
17 **ליתא**
18 **ליתא**
19 **ליתא**
20 **ליתא**
21 **ליתא**
22 **ליתא**
23 **ליתא**
24 **ליתא**
25 **ליתא**
26 **ליתא**
27 **ליתא**
28 **ליתא**
29 **ליתא**
30 **ליתא**
31 **ליתא**
32 **ליתא**
33 **ליתא**
34 **ליתא**
35 **ליתא**
36 **ליתא**
37 **ליתא**
38 **ליתא**
39 **ליתא**
40 **ליתא**
41 **ליתא**
42 **ליתא**
43 **ליתא**
44 **ליתא**
45 **ליתא**
46 **ליתא**
47 **ליתא**
48 **ליתא**
49 **ליתא**
50 **ליתא**
51 **ליתא**
52 **ליתא**
53 **ליתא**
54 **ליתא**
55 **ליתא**
56 **ליתא**
57 **ליתא**

בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף מז עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 תוספות

1 ליתא לפרה ותם אין משלם אלא מנפול ואמר ליה תב לי כולה פלאה הויא מולד אידהו
 2 נמי אוקון בחדי פרה ורבא סיל דלה גופא הוא ותיב באחד מאבריה כדמפרש בסיפא
 3 דמילתיה משלם ליה מניה רבנא ונזקא אידך רבנא מפסיד ואפי' שוה תולד כל פלא
 4 נזקא משתלם כולה הצי נזקא מולד. כי ליתא לפרה. פרישא. דבר המפורש מנפלה אין
 5 שמיין. ארישא קאי שור שנגח את הפרה והפילה
 6 אין שמין כל אהד בפני עצמו שעלוך דמי הניק
 7 הרבה אבל שמין פרה מעוברת כמה הייתה יפה?
 8 החילה וכמה היא שוה בעשוי אם מתה אם חיה?
 9 מחישי מפסיד ולקמה פריך אי דיקא הוא
 10 לכחשיה בקומע יד עבדי של חבירי. אין שמין
 11 הדי בפני עצמו לומר כמה אדם רוצה לישול
 12 לקטוע יד עבד כיה הודיא ורואה עבדו
 13 אין קומע ידיו אלא בדמיים מרובים אבל שמין
 14 עבד וכו' כמה הוא שוה בעשוי וכמה היה שוה
 15 החלה הפועל שדה חבירי. קוצץ ונטעוהו או
 16 אבל שרונה אחת אין שמין אותה לכהד אלא
 17 שמין בית סאה באותה שדה כמה הייתה יפה
 18 החלה ומה פחות דמיה בשביל ערונה זו?
 19 פסוקא. מה שממין אותה שוקתה יפה מזה
 20 שומנה הוי דבעל פרה דהא ודל מחמתיה לא
 21 איתי שומנה. נפחא מאי. מה שוקתה יפה מפני
 22 נפחא למי שילם

1 ליתא לפרה משתלם רביעי נוק מולד מעמא דלא
 2 ידעוין אי היה ולך בהרה כי נגחה או לא היה אבל
 3 אי פשיטא לן דהיה ולך בהרה כי נגחה משתלם
 4 כוליה הצי נוק מולד רבא למעמיה דאמר רבא
 5 פרה שהיוקה גובה מולדה מאי טעמא גופה היא
 6 תרגולת שהיוקה אינו גובה מבצירתה מי' פיישא
 7 בעלמיה הוא ואמר רבא אין שמין לפרה בפני עמה
 8 ולולד בפני עצמו אלא שמין לולד על גב פרה
 9 שאם אי אתה אומר כן נמצא אתה מקחשי את
 10 המזיק וכן אתה מוצא בקומע יד עבדו של חבירו
 11 וכן אתה מוצא במזיק שדה של חבירו א"ל רב
 12 אחא בריה דרבא לרב אשי ואי דינא הוא לפחוש
 13 מזיק משום דאמר ליה פרה מעברתא איקתף פרה
 14 מעברתא שמינא לך פשיטא פרה דהו וולד דהו
 15 פשיטא לבעל פרה נפחא מאי רב פפא אמר לבעל

16 פרה רב אחא בריה דרב איקא אמר חולקין והלכתא חולקין: מתני' תפדר שהכניס
 17 קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ושברה בהמתו של בעל הבית פטור ואם
 18 הוזהק בהן בעל התקרות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב הכניס פירותיו
 19 לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזהק בהן בעל
 20 הפירות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא
 ברשות

מתני'
 16 פרה רב אחא בריה דרב איקא אמר חולקין והלכתא חולקין: מתני' תפדר שהכניס
 17 קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ושברה בהמתו של בעל הבית פטור ואם
 18 הוזהק בהן בעל התקרות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב הכניס פירותיו
 19 לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזהק בהן בעל
 20 הפירות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא
 ברשות

עיקר אומרי תיובקא א"ע שכול למצוא תנאי דפליגי כדאשכחן בהתקוקן (גיסין דף נג) דמסיק תיובקא דמאן דאמר דיוק שאינו נזכר שמייה דיוק ודבר הכי קאמר ליקא תנאי היא ואע"י
 דבפרק הערל יבמות דף טו שם מיתי מילתיה דר' יוחנן דהתמורה ופריך עלה את דאמר רבא נכרית מעוברת שהניקה בה אין פריך טעמיה כן ר' יוחנן לשיטת שאני עובר כי לא משום
 שהקה מילתיה דרבי יוחנן עיקר אלא משום דבעי לאוקמה מילתיה דרבא דנכרית כי לדברי הכל (דמאן) רבא נפחה אתה ליה הקא עובר איה אומך
 טעמא פירשא בעלמא הוא. היא דאמר באילו טריפות (חולין דף תו) ושם גבי פלוגתא דר'א רבי יהושע בולד טריפה הכל מודים בבציע טריפה שהיא אסורה מאי טעמא כיון
 דאדריגה בגופה כנפח דהיינו דוקא אוקמה מעוברת בלידן שנמצאו אצמות במעי תרגולת חשיב כהני תרגולת ולכן אין גובה מבצירתה דמי יימר שהיו מערות כנפחה
 שהיוקה התרגולת ואפילו לסומכוס לכל הפחות מאותה דמתיילדא האידאן אין גובה דמאתמול נמרה לה אבל לענין טריפה אסורה דשמו בשעה שנטרפה היתה מחוברת ואפילו
 אותם שגולדו מיד אחר שנטרפה אסורה מגוריה דרבנן כמו שביצה התרגולת וביולה דתנן במקטבת עירות (פה"מ ד"ה א) אוקרין ונראה דטעם דביצת תרגולת וביולה אסורה אטו
 ביצת טריפה שהתגדלה באיסור א"ע שוהא מגוריה.

1 [כ]ן אתה מוצא בקומע יד עבדו כו. וא"ת אמאי לא קאמר נמי וכן אתה מוצא בשמות דמי ולדות תנן במתני' לקמן (ר' מהו) ששמין אותה כמה הייתה שוה האשה עד שלא ללדה מחמת
 ולדות וכמה היא יפה משולדה ואין שמין דמי ולדות בפני עצמן שהיה נקבש מניק ביותר אלא שמין הכל כבוד ורשבי"ג לא נחלק על כן אלא בזה שאם שמין כן פטור המזיק
 שהאשה משבתת ויפה לאו אחר ליתא אבל לא בא לחלוק לומר ששמיו ולדות בפני עצמם כי בזה לא נתן טעם למה יחלוק בכך אלא לרשבי"ג שמין ולדות אבא שמין כמה גשלים
 מעוברת למבור גופה ולא ולדות חרות למבור הכל ויחד אומר לר"י דבין לרבנן ובין לרשבי"ג שמין ולדות בפני עצמם ולא אבא שמין ולדות אבא שמין כמה גשלים
 הוא וענין לשאר תשלומי בחלות אינו שוה אינו ראי לשים ולדות אבא האשה כמו לבד אבא פרה ותמני' לא איירי בכלל בשמות הולך אלא בשמות שבה ולדות ולכן לא מייחתי רבא
 רבאיה דמי ולדות וכן משמע ותמניתי' לא איירי בשמות ולך בכלל למאן דמפרש מילתיה דרשבי"ג וכן אשה משבתת יותר קודם תשלול מלאחר שחלה והיא איכרא גדולה הוא
 שדמיה עם הולדות מרובין מקמיה שלאחר לידה אלא ודאי לא דבר רבנן ורשבי"ג אלא בשמות שבה ולדות אבל ולדות שמין לכ"ע בפני עצמם וה"פ דתמניתי' ביצת משל דמי ולדות
 ולא תמנא דמי ולדות לבדן אלא שמין את האשה כן ומוסיפין הדימים לחלו על דמי הולדות דמי ולדות פשוטא ולא אצטרף לפרש מיד ואת דמקשה בגמרא לך דמי ולדות שבה
 ולדות הוא לאו משום דבכלל שומת האשה דתמניתי' ליהי' דמי ולדות אלא לחיות נתפס על דמי ולדות הוא דקתני על במתניתין כדפרישתי וכי משכי ביצת משלם דמי ולדות ושבה
 ולדות שמין את האשה כן והיינו פ' שבה ולדות אבל דמי ולדות א"ע לפישה.

אי' דיקא הוא לביחוש מניק כו. סובר הנהפשה כיון שהפדה חולד שני גופין כן שמין ולד בפני עצמו ולא דמי לקומע יד עבד שלק העבד וזה אחר וכן כל השדה שהיא הכל של נזק גוף אחר
 דמי ולהכי מקשה אי דיקא הוא כאשר נראה מתוך הספרא לפי שכן שני גופין לכחוש מניק ומשני הא נמי גופא אחר דמי דאמר ליה פרה מעוברת כו: **נפחא** מאי רב פפא אמר לבעל
 הפרה. ולא דמי לשבח ולדות דהוי כולו לבעל לרבנן ורשבי"ג חולקין ודבא כיון שבעל הפרה; וכולו למבור פרוה לא ולך נמצא כשנפסידו מפסיד כל מה שדמיה נפחת לבלי אשה דאשה
 יכולה למבור אותו שכן אי לפחות חלק בשבח ולדות א"ע בדשאר נזקין גופה שני זה איננו שאין יכולה למבור עממה ומשום זה יפה חב על הפרה בנפחא מכה האשה כן לרבנן דבין לרשבי"ג
 כן למי' דבנפחא חולקין לפי שטעם זה לא בעל הפרה בנפחא מכה האשה שבה ולדות לרבנן

הקנה' שהכניס קדרותיו כו. הנה' חלקי בתיב צריכי ולא זו אף זו קתני דאי תנא קדרות הוה אמיתא ברשות חייב לפי שפחות לישבר ובסמקא קבל עליה נטרותא אבל פירות לא ותיב אטא

1 ליתא לפרה משתלם רביעי נוק כו. לדברי רבא לא איתא מונחיהו בר"ע דכיון דהושפח
 2 נידוח הוא אמרינן בחמיני' (לעיל דף לז) אם כיתה המזיק או שבה ברשות
 3 דרבויהו אלא רבי' שיעמאל איתא: **מאי** טעמא נפחה היא. מדאמר רבא פפא כל אסורין
 4 בתמורה (דף לו) ושם) ובסתהדרין בפרק התשפין (דף פו) ושם) חלק הולך תרבעה ותרונתא אסור
 5 הוא וולדה נגזרו ודאי חולדה נרבעתו איהו
 6 דעברך דייך אמו הוא דהתם היינו טעמא שהולך
 7 עצמו נהנה ברביעה והיא חולדה נגזרו ורבעה אף
 8 משתמלת' יש להוכיח כי ליתא לפרה להשתלם
 9 משתלם מן חולד ואם לאו איך אמר חולד
 10 משתלם מולד חלקו וחלק הפרה אטו שני
 11 שזורים תמימי שמיאקו אם נאבד אחד מתי מן
 12 הנה משלם חולקו וחלקו ותיב דרבא
 13 גופיה אית ליה בפרק בהמה המקשה (חולין דף
 14 עה) ושוחטת את התריפה ומצא בה קן ט' די
 15 דמותר דארבעה סימנין כאשר ביה דרמקא ואורי'
 16 דבכל מקום עובר ירך אמו הוא לכל לענין
 17 טריפה דכיון שיש לו חיות בפני עצמו ליקא
 18 למייה שנטרף עם אמו וכן הולכה דבמי עובר
 19 לרבי אמו הוא לכל מטרפיה אע"י דבפרק כל
 20 האסורין (תמורה דף לו) ושם) אמר רב הונא בר
 21 תנאי א"ר נתנו מחלוקת כשיעביר ולכסוף
 22 נרבעו דר"א שובר ירך אמו הוא ורבנן סביר
 23 לא ירך אמו הוא אע"פ שהולך נרבעה
 24 ברביעה אין הולכה כן אלא כדאמר רבא אמר רב
 25 גזרם התם כשרביע ולכסוף עברו פליגי בהו וזה
 26 נתנו אגל עברו ולכסוף נרבעו אסור ואתו לשון
 27 דרבא אמר רב נתנון הוא עיקר דמייחתי' כל בפרק
 28 כל הצלמים (ע"ז דף ע"ג) וזה המשמתי' לקמה
 29 וכן משמע בתמורה בפרק ביצת מערימי' דף
 30 (כה) דמסיק אורי' יוחנן דאמר עובר לאו ירך אמו
 31 תיובקא דרבי יוחנן תיובקא אע"י דאמר בתר
 32 הכי ליקא תנאי היא כן ירך המני' כשאין חודך
 33 עיקר אומרי תיובקא א"ע שכול למצוא תנאי דפליגי כדאשכחן בהתקוקן (גיסין דף נג) דמסיק תיובקא דמאן דאמר דיוק שאינו נזכר שמייה דיוק ודבר הכי קאמר ליקא תנאי היא ואע"י
 דבפרק הערל יבמות דף טו שם מיתי מילתיה דר' יוחנן דהתמורה ופריך עלה את דאמר רבא נכרית מעוברת שהניקה בה אין פריך טעמיה כן ר' יוחנן לשיטת שאני עובר כי לא משום
 שהקה מילתיה דרבי יוחנן עיקר אלא משום דבעי לאוקמה מילתיה דרבא דנכרית כי לדברי הכל (דמאן) רבא נפחה אתה ליה הקא עובר איה אומך
 טעמא פירשא בעלמא הוא. היא דאמר באילו טריפות (חולין דף תו) ושם גבי פלוגתא דר'א רבי יהושע בולד טריפה הכל מודים בבציע טריפה שהיא אסורה מאי טעמא כיון
 דאדריגה בגופה כנפח דהיינו דוקא אוקמה מעוברת בלידן שנמצאו אצמות במעי תרגולת חשיב כהני תרגולת ולכן אין גובה מבצירתה דמי יימר שהיו מערות כנפחה
 שהיוקה התרגולת ואפילו לסומכוס לכל הפחות מאותה דמתיילדא האידאן אין גובה דמאתמול נמרה לה אבל לענין טריפה אסורה דשמו בשעה שנטרפה היתה מחוברת ואפילו
 אותם שגולדו מיד אחר שנטרפה אסורה מגוריה דרבנן כמו שביצה התרגולת וביולה דתנן במקטבת עירות (פה"מ ד"ה א) אוקרין ונראה דטעם דביצת תרגולת וביולה אסורה אטו
 ביצת טריפה שהתגדלה באיסור א"ע שוהא מגוריה.

אמא

תוספות

שְׁנֵיהֶם

1 פיה כגון ברהרד שלא ברשות כגון ששניהם נכנסים ברהרד וקשה דהיינו
 2 מנתיחתן בפרק דמניח ולעיל דף לב) ויהא לפרש כגון ברהרד לחצר ב"ה שלא
 3 ברשות או ברשות דאית ליה לאסוקי אדעתיה כמו שזכרנו לו ברשות כמו כן נהנה לאחר
 4 לרשות או מנח שהוא נכנס שלא ברשות כשאם גם אחר נכנס שלא ברשות ולכן חייבו
 5 כשהיוקו זה וזה אפי' הידוק שלא מדרעת אכל
 6 אחר ברשות ואחר שלא ברשות כגון ליה לאסוקי
 7 לאסוקי אדעתיה בהאי והאי ליה ליה לאסוקי
 8 אדעתיה בהאי ואם שלא מדרעת הידוק ברשות
 9 פטור שלא ברשות ריבוי

דְּחֹא

1 דיוקא ונפלי. מ"ו מ"ז הייא דהיקה
 2 מתחבר כבולח בני פעמים דראשונים
 3 לא היקה כותרו לחתוכה אלא כבולח לחפיל על
 4 התאדם ופטור דהיקה תהם אתר אחרונה שתיקה
 5 לחתוכה ודראשונות אהנו שעשה מתוך כך
 6 מועד ובהו אחריתא חשיב ליה משנהו קצת שרבי
 7 בנפילה הותל לכה לא נחשב מועד אלא משנת
 8 הראשונה וזהו דוחק חשיב משנהו מה ששקט
 9 לתקנתו לאכול דיוקא או לחתוכה ונח מימה הוא
 10 למור דהוי מועד בהפלה כותל אחרונה שתיקה
 11 שלא כבולח על ידי הראשונות שתי כבולח
 12 ולפרשו על דף דהא דקאמר רבא במועד ליפול על
 13 בני אדם בבורח לא חשיב בני אדם אלא שבטיל
 14 אחרונה דבג' הראשונות לא חיישין אלא שהיא
 15 מועד ונעשה אחרונה לחפיל עצמו בבור לאכול
 16 הידוק

ושמאול

1 אדמא הלכתא כרבי. לבאורה נראה
 2 הידוקא כהכתיב כחצי
 3 דרבא קאמר לעיל דהניס שורו לחצר בעל הבית
 4 שלא ברשות ותפר בו ברות שיהו ומערת בעל
 5 השור חייב כגזיק חצר משמע אכל ברשות פטור
 6 ואי כרבי אפי' ברשות חייב דלרבי סתמא חייב
 7 בעל השור ובלתי סוגיא דלעיל מסיק רבא כרבנן
 8 ואפי' דשכור ברות ואפי' תנח עצמו
 9 דקאמר ליה שמואל. כולח כרן סוגיא
 10 כרבא דלעיל דלר' זירא לא קשה
 11 כלי רישא לסיפא ובלתי רבי היא דתי סתמא
 12 שניהם פטורין בין ברישא בין בסיפא דאין כל אחר
 13 מקבל עליו שמירת חבירו ולרבא נא סתמא שניהם
 14 חייבים

אימא

1 סתמא כרבי. רבא לא משני נעשה ברמיזה
 2 סתמא כרבא דקדושין (דף טו) ולא בני דהוא
 3 ואמר הוי מקודשת נהנה היא ואמר הוא אין
 4 מקודשת משום דרבא אית ליה שנוא אחריתא
 5 דקאמר תברא אבל תהם ליבא למימר תברא
 6 דליבא פולגתא במפילתא:
 7 תמרתא

שניהם ברשות. כגון ברהרד או חצר השותפין או שנתן לו בעל הבית רשות ליכנס. או
 שנתן שלא ברשות. כגון שנתן רצין ברהרד. חיוקי. מביאם לו את הן ואפי' שלא במתקן
 חיוקי. דבגזיק לא שני לן בין מתקן לשאינן מתקן והא דתנן בהמניח (לעיל דף לב)
 שנים שניהו מתקנים ברהרד וחיוקי זה את זה פטורין הוהו חיוקי דחוקו הוא ולא דק
 בלשניהו דברשות פטור. ר"ל דיוק בקריית

שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות והיוקו זה
 את זה חייבין והיוקו זה בזה פטורין טעמא דשניהם
 ברשות או שניהם שלא ברשות אבל אחר ברשות
 ואחר שלא ברשות דברשות פטור שלא ברשות

חייב: נפל לבור והכאיש מימיו חייב: אמר רבא לא
 שנו אלא שהכאיש בשעת נפילה אבל לאחר נפילה
 פטור מ"ט הוי שור בור ומים פלים ולא מצינו בור
 שהיב בו את הכלים הניחא לשמואל דאמר כל
 תקלה בור הוא אלא לרב דאמר עד למפקר ליה
 מאי אכא למיכוני אלא אי איתמר הכי איתמר אמר
 רבא לא שנו אלא שהכאיש מנוגה אכל הכאיש
 מירוהו פטור מאי טעמא גרימא בעלקמא הוא וירבא
 בעלקמא לא מוחיב: יהא אביו או בנו לחובו משלם
 את הכופר: ואמאי הא תם הוא אמר רב במועד
 ליפול על בני אדם בבורות עסקינן אי"ה בר קטלא
 הוא אמר רב יוסף דהוא ורובא ונפל שמואל אמר

הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם
 כופר עולא אמר ר' יוסי הגלילי היא דאמר בר'
 טרפון דאמר קרן פחצר הניגן נוק שלם דקתני ה"ג
 כופר שלם משלם בעלמא לעולא היינו דקתני היה
 אביו או בנו לחובו אלא לשמואל מאי איתרבי אביו
 או בנו אפילו אחר נמו אורחיה דמיתא חתמי: ואם
 הכניס ברשות בעל חצר חייב (כ'): איתמר רב אבר
 הלכתא בת"ק ושמואל אמר הלכתא כרבי מנו רבנן
 כגוים שורד ושמו' הזיק חייב הווק פטור כגוים שורד
 ואני אשמרנו הווק חייב הזיק פטור הא גופא קשיא
 אמרת כגוים שורד ושמו' הזיק חייב הווק פטור

מעמא דא"ל שמו' דחייב בעל השור ופטור בעל
 חצר הא סתמא חייב בעל חצר ופטור בעל השור
 דבתמא מקבל עליה נטרותא אימא סתמא כגוים
 שורד ואני אשמרנו הווק חייב הזיק פטור טעמא
 דאמר ליה ואני אשמרנו הוא דמחייב בעל החצר
 ופטור בעל השור הא סתמא חייב בעל השור ופטור

1 דיוקא ונפלי. מ"ו מ"ז הייא דהיקה
 2 מתחבר כבולח בני פעמים דראשונים
 3 לא היקה כותרו לחתוכה אלא כבולח לחפיל על
 4 התאדם ופטור דהיקה תהם אתר אחרונה שתיקה
 5 לחתוכה ודראשונות אהנו שעשה מתוך כך
 6 מועד ובהו אחריתא חשיב ליה משנהו קצת שרבי
 7 בנפילה הותל לכה לא נחשב מועד אלא משנת
 8 הראשונה וזהו דוחק חשיב משנהו מה ששקט
 9 לתקנתו לאכול דיוקא או לחתוכה ונח מימה הוא
 10 למור דהוי מועד בהפלה כותל אחרונה שתיקה
 11 שלא כבולח על ידי הראשונות שתי כבולח
 12 ולפרשו על דף דהא דקאמר רבא במועד ליפול על
 13 בני אדם בבורח לא חשיב בני אדם אלא שבטיל
 14 אחרונה דבג' הראשונות לא חיישין אלא שהיא
 15 מועד ונעשה אחרונה לחפיל עצמו בבור לאכול
 16 הידוק

שניהם ברשות. כגון ברהרד או חצר השותפין או שנתן לו בעל הבית רשות ליכנס. או
 שנתן שלא ברשות. כגון שנתן רצין ברהרד. חיוקי. מביאם לו את הן ואפי' שלא במתקן
 חיוקי. דבגזיק לא שני לן בין מתקן לשאינן מתקן והא דתנן בהמניח (לעיל דף לב)
 שנים שניהו מתקנים ברהרד וחיוקי זה את זה פטורין הוהו חיוקי דחוקו הוא ולא דק
 בלשניהו דברשות פטור. ר"ל דיוק בקריית

שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות והיוקו זה
 את זה חייבין והיוקו זה בזה פטורין טעמא דשניהם
 ברשות או שניהם שלא ברשות אבל אחר ברשות
 ואחר שלא ברשות דברשות פטור שלא ברשות

חייב: נפל לבור והכאיש מימיו חייב: אמר רבא לא
 שנו אלא שהכאיש בשעת נפילה אבל לאחר נפילה
 פטור מ"ט הוי שור בור ומים פלים ולא מצינו בור
 שהיב בו את הכלים הניחא לשמואל דאמר כל
 תקלה בור הוא אלא לרב דאמר עד למפקר ליה
 מאי אכא למיכוני אלא אי איתמר הכי איתמר אמר
 רבא לא שנו אלא שהכאיש מנוגה אכל הכאיש
 מירוהו פטור מאי טעמא גרימא בעלקמא הוא וירבא
 בעלקמא לא מוחיב: יהא אביו או בנו לחובו משלם
 את הכופר: ואמאי הא תם הוא אמר רב במועד
 ליפול על בני אדם בבורות עסקינן אי"ה בר קטלא
 הוא אמר רב יוסף דהוא ורובא ונפל שמואל אמר

הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם
 כופר עולא אמר ר' יוסי הגלילי היא דאמר בר'
 טרפון דאמר קרן פחצר הניגן נוק שלם דקתני ה"ג
 כופר שלם משלם בעלמא לעולא היינו דקתני היה
 אביו או בנו לחובו אלא לשמואל מאי איתרבי אביו
 או בנו אפילו אחר נמו אורחיה דמיתא חתמי: ואם
 הכניס ברשות בעל חצר חייב (כ'): איתמר רב אבר
 הלכתא בת"ק ושמואל אמר הלכתא כרבי מנו רבנן
 כגוים שורד ושמו' הזיק חייב הווק פטור כגוים שורד
 ואני אשמרנו הווק חייב הזיק פטור הא גופא קשיא
 אמרת כגוים שורד ושמו' הזיק חייב הווק פטור

מעמא דא"ל שמו' דחייב בעל השור ופטור בעל
 חצר הא סתמא חייב בעל חצר ופטור בעל השור
 דבתמא מקבל עליה נטרותא אימא סתמא כגוים
 שורד ואני אשמרנו הווק חייב הזיק פטור טעמא
 דאמר ליה ואני אשמרנו הוא דמחייב בעל החצר
 ופטור בעל השור הא סתמא חייב בעל השור ופטור

מתקין לחכיה:

1 את האשה ויצאו ילדיה פטור מדימי וילדות ואדם שהיה מתקין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי וילדות
 2 כיצד משלם דמי וילדות שמוין את האשה פמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה אמר רבן שמעון בן גמליאל
 א"ב

בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף מט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ר"א רש"י

1 א"כ משתאשה יולדת בו. כפוש במקרא; ונתון לבעל. שאתורה וזכה לו דכתיב בעל
2 האשה ושמות כאל; היתה שפחה ונשתחררה. כלומר היתה משוחררת או גזירת נשואה
3 לא ור' אלעזר משתחרר ואין לה בעל שמת פטור בהמקום נכסי הגר שמת ואין לו יורשין
4 וזה וזה קודם לזכות במה שקברו והאי דנקט האי לישנא היתה שפחה ונשתחררה ולא
5 נקט היתה משוחררת משום דע"כ בשאין לה

6 בגים הימנו קאמר והיני דקאמר היתה שפחה
7 ונשתחררה ומשמע עתה מקורב דעדיין לא הוי
8 לתם בגים והוא היינו נמי לישאלתי בשואה
9 לגר ומת הגר פטור דהא זמי לזכות ובעל
10 והאי דנקט שפחה וגזירת מושם דסתם שפחה
11 משוחררת נשואה למשתחרר וסתם גזירת לגר.
12 גמ' דרב אריא בר אבהו. בשור שנגח ארבעה
13 וחמשה (לעיל דף טז.) דהכי כתיב בריב' כ"א. כי יצא
14 אגשיש אלאקא מבחפזין לחבירו משתעי; דמי
15 ולדות שכח ולדות הוא. דקתני שמין את האשה
16 כי ויש שכלל שמוא ו' דמי ולדות ובמה
17 שהאשה נראית משובחת ובעלת אברים מפני
18 העבר ודמיה קרי' ה"ג קאמר ביצד משלם דמי
19 ולדות ושכח ולדות. שתי משבוחת את האשה
20 שמין את האשה. כמה האשה יפה בשביל ולדות
21 החלו עדי שלא לזדה ובמה היא יפה בעיניו
22 כשנדרגעה ונפחתו דמיה נתון לבעל וזקנה של
23 אשה אינו שכלל שמוא ו' דאין כאן אלא חתם
24 רישון העקב אבל כחש גופה מחמת המכה
25 הנפחתו דמיה משתוקה ראייה לימכר שמוא
26 בריאה קמיה איה וזה ואינו של בעל אלה
27 כשאר חבלה הוא נתון וקנה קעוב כבתובות (דף סה)
28 בנות שספקה לה עשי חלקים ולו אחד ובזמן
29 שגבולו לו ב' חלקים כ' מאי קאמר. דמשמע
30 דהכי קאמר ליה דא"כ לידוך אית לך
31 דמשתאשה יולדת משבחת וז"ל הא קאמר
32 דמסתמי; ואלא אשה משבחת. בדמים לאחר
33 שתלד דמתחילתה דמיה פחתה לימכר
34 שמוסכנת היא למת בעל. לידה וזכי משבחת
35 מותינין א"כ דבר שמין כדקאמר אתהבא
36 דלא יחיד לה מיד דמשתאשה יולדת משבחת;
37 וזכי למי משתאשה יולדת. למי שזבחה תורה דמי
38 ולדות והיבין נמי שבה דמי נפחא שדמי גופה
39 מתעלין הא דמיא שבה דמי נפחא ממות גופה
40 נמי אתי וזהו הוא חולקין. שדמי הנפח מחמת
41 שעתה באין; אלא שמין זקן כפני עצמו. הינו
42 כחש הנוף מחמת מכה ודמיה פחותים משתוקה
43 ריקנית בריאה ואין כאן שמות חתם רישון; וצ"ע
44 כפני עצמו. וזקנה דהכא בחבלה דעלמא הקעוב
45 במסכת כתובות כדפרש"י לעיל; ושפין ולדות.
46 ונתון לו דמי מן הבעל; ושכח ולדות. דהיינו פחת
47 דמי גופה נפחא רישון היקל חולקין; קשיא
48 דרש' ב"י. דהכא קתני ושכח ולדות וחולקין
49 אלקא אשה משבחת לימכר כשחיה קרה יותר
50 מריקנית ועליל קתני אשה משבחת שתלד
51 יותר מקודם לבן; כמבבב"ר. דמיה פחתה קודם

1 א"כ משתאשה יולדת משבחת אלא שמין את
2 הולדות כמה הן יפין ונתון לבעל ואם אין לה בעל
3 נתון לירשיו היתה שפחה ונשתחררה או גזירת
4 פטור; גמ' מעמא דמתכפין לחבירו הא מתכפין
5 לאשה משלם דמי ולדות לימא מיהו מיתובא דרב
6 אדא בר אבהו דאמר רב אדא בר אבהו שוריים
7 שנתכפונו לאשה פטורים מרמי ולדות אמר לה רב
8 אדא בר אבהו הוא תיין דאפי' נתכפונו לאשה נמי
9 פטורים מרמי ולדות וזה דקתני שור שהיה מתכפין
10 לחבירו אידי דקא בעי למיתנא סופא אדם שהיה
11 מתכפין לחבירו דהכי כתיב קרא קתני רישא נמי שור שהיה מתכפין לחבירו אמר רב פפא
12 שור שנגח את השפחה ויצאו לזרתי משלם דמי ולדות מאי מעמא המתרא מעבדתא בעלמא
13 הוא דאזיק דאמר קרא שבו לכם פה עם החמור עם הרוקמה לחמור; ביצד משלם דמי
14 ולדות; דמי ולדות שכח ולדות מיבעי ליה הכי נמי קאמר ביצד משלם דמי ולדות ושכח
15 ולדות שמין את האשה כמה היא יפה עדי שלא לזדה וכמה היא יפה משולדה; אמר רשב"ג
16 א"כ משתאשה יולדת משבחת: מאי קאמר אמר רבה ה"ק וזכי אשה משבחת קודם שתלד
17 יותר מלאחר שתלד והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את
18 הולדות ונתנין לבעל נתנא נמי הכי וזכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד
19 אלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את הולדות ונתנין לבעל
20 רבא אמר הכי קתני וזכי אשה לזכי שיוולדת משבחת ואין לעצמה בשבח ולדות כלום אלא
21 שמין את הולדות ונתנין לבעל ושכח ולדות חולקין נתנא נמי הכי אמר רשב"ג. וזכי אשה
22 למי שיוולדת משבחת ואין לעצמה בשבח ולדות כלום אלא שמין זקן כפני עצמו וצער בפני
23 עצמו ושמין את הולדות ונתנין לבעל ושכח ולדות חולקין קשיא דרשב"ג. אדרשב"ג ל"ק
24 פאן במבבב"ר פאן בשאינה מבבב"ר וזבגן דאמרי שכח ולדות נמי לבעל מאי מעמא דרתגן
25 ממושעמ שצאמור ויצאו לזדה איני יודע שהיא קרה מה ת"ל קרה לומר לך שכח הריזון
26 לבעל ורשב"ג. האי קרה מאי דריש ביה מפני ליה לכרתנא; ר"א בן עקיבא אומר לעולם אינו
27 חייב עדי שצבגן כנגד בית התיזון אמר רב פפא לא מימא כנגד בית התיזון ממש אלא כל
28 היכא דסליק ביה שיחמא לולך לאפוקי יד והלך דלא; היתה שפחה ונשתחררה או גזירת
29 פטור; אמר רבה לא שנו אלא שחבל בה בתי הגר ומת הגר דכיון דחבל בה בתי הגר
30 וזכי כהו גר וכיון דמת הגר וזכי בהו מן הגר אבל חבל בה לאחר מיתת הגר וזכי לה איזי
31 בגזירהו ומיתביב לשלומי לה לזדה אמ"ר הקדא מרי דיוכי אמו ולדות קתני גזירהו ויצאו בהו
32 אלא איתה לבעל וזה ליה רחמנא ליתה לבעל לא מיתביב הבה את האשה וזכא וזכא לזדה
33 נתון זקן וצער לאשה ודמי ולדות לבעל אין הבעל נתון לירשיו אין האשה נתון לזרשיה
34 היתה שפחה ונשתחררה או גזירת וזכי אמרי ומי עדיפא מפותינין דאוקימנא שחבל בה
35 בתי הגר ומת הגר הכא נמי שחבל בה בתי הגר ומת הגר ואיבעית אימא לאחר מיתת הגר
והני

1 המרתא מעברתא בו; וא"ת האי גבי בור בשר בשלמי פריקין לפי לחותו עבד ואימא פטור
2 ולא אמרין דהיי כחמרתא מעברתא ולא נעמשה משור ולא אדם ור"ל דהכא
3 לא מעט הכתוב שור בדמי ולדות אלא במקום שדולדות של בעל דכתיב בעל האשה
4 אבל כאן הולדות לארון דכתיב האשה וזלזיה תהיה לאזניה;

1 אמו' ולדות עזרי נתינו. כיוצאים לה פליגי רב
2 חסדא ומוחה הוא דכיון דהא כבתובות
3 בפרק גערה (דף מג) אמרין קרא למעשי שאין
4 אדם מוריש זכות בור לבנו והכא ליכא מייעט
5 ועוד מדפריך לרבה מבריתא דהכא את האשה
6 ומוקף לה שחבל בהי תני אבל לרב חסדא
7 משמע דתיחא לאחר מיתת הגר וזקוק רב אבל
8 כשאנינו רב משלם דמי ולדות לימשי.
9 רמי' עדיף מפותינין; וא"ת ומאי ס"ד דמקשו וזכי
10 לא דיע ולא עדיף ויש לומר משום דבדק
11 ברייתא קתני וזכר וזכי וזכי היכי דזכר וצער אימרי
12 ככל ענין כמון כן וזה בדמי ולדות אימרי ככל ענין;
13 והני

1 לידה מלאחר לידה דמסוכנת היא שיחמא. וזממות והיינו כנגד כל החלל כולו; וזכא בתי איזי. דהא ולדות נכסי בעליקין וכשמת הגר ועדיין היא משפרת היא החיוקה בתן היא
2 קודם לכל אדם הלקי ב' חבל בה בתי הכי משלם לה לזדה; קרי ריב"י. בעל שמועה זו הלזו מתרוממין דכי כראשית לא; צדרי גיבור. שקרי מנות וכפסים חן שזוכה בתן כן חתפפה;
3 איתה לבעל. או לזרשיה וזכי להו רחמנא; ליתה לבעל ב"י. דחויבא אימת אחי לה בשעת חבלה וזכי אין לו חובעין; אין האשה נתון לזרשיה. הא אוקימנא בירושלמי ליפכר את הבעל
4 יורשה בפרק שור שנגח ר' דה' (דף טז.) וזה. וזה החובל במה שקברו ואפי' לאחר מיתת הגר חבל בה וזכי בה;
5

בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף ע' עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רטו תוספות

1 **בעל התקלה**, ולעולם ברהרד אכל ברישותו א"פ' שהפיק פטור כפרשייתו האי דקנט
 2 ולא הפיק בורו דאם הפיק אף בורו וְהָה ליה בור ברה"ר: ופאי' והו' דר"ע. בשלמא ותו
 3 דרבי ישמעאל למעטי דר"ע אלא והו' דר"ע למעטי מאי הא בור ברה"ר נמי אמור
 4 בתורה בדרשינן: לְתַלְמוּדֵינוּ. בור דאית ליה כל בעלים נאמר אצל תלמונן כדכתיב בעל
 5 הבור ישלם גבור ברה"ר נאמר אצל הנהנין

6 כדכתיב כי יפתח איש ויכר' ונפל שמה וגו'
 7 והכי קאמר ר"ע אמאי פטריה בבור ברישותו
 8 והלא והו' בור האמור בתורה אצל תלמונן:
 9 תמו מוצר צריכי'. ולעולם ברשות היחיד
 10 ההפיק רשותו ולא בור דהוה ליה מנעו שהזיק
 11 חייב משום דקורין ביה בעל הבור אבל ברה"ר
 12 דלא מנעו הוא פטור: דמאי' יחסום ויפלא
 13 עפר: ופאי' ותו' דר' ישמעאל. הואיל ולדידיה
 14 תרידוהי מתיבי: לנזקין. בור ברה"ר פתח בו
 15 התכות תחלה כשדבר נגזקו ונפל שמה קודם או
 16 תמור בו ברישות הרבים דבר בו התכות כי
 17 יפתח וכי יכרה ונפל וזאי קשיא מהני' מני רבא
 18 מזה כל בר' ע"ע מתיבי אנתוידו ורב יוסף מוק'
 19 ליה כר' ישמעאל פתחי. אם נפל דרך פיו
 20 שברשותו וקס"ד אפילו הפיק רשותו פטור
 21 אכל אם נפתחה הקמיה שקמור וכסה ברה"ר
 22 חייב דהאי תנא סבר חיובא דבור ברה"ר הוא
 23 לאושי. וסוד לחומת ביתו על פני כל רוחב
 24 הבית אצל הרד' ותבירו בספר עזרא (ו) ואשאי
 25 יחידו ובמקרא נפל שורא בריכות דף ג"ג. פטור.
 26 הדינו נמי בחופר בו ברישותו דאית ליה בעלים
 27 והפיק רשותו דלא מצי למיטר ליה מאי בעלים
 28 ברישותו יכאב נמי לא מצי למיטר ליה לקח
 29 הלכה ובמקום על שפתו דהא ברישות הרבים
 30 הוא: וישמעאל דלאושי. דדרך לעשות בו ארבע

31 פרשע: לא הוא לאושי חייב. אלאם בור ברישותו
 32 חייב ותשאי רישא לסיפא: רישא דקנתי בור
 33 ברישותו פטור ר' ישמעאל: וסיפא. דמתכייב
 34 בדרקתו תת לא לאושי חייב ר"ע אלא תת
 35 יוסף. דאמר בור ברישותו דכולי עלמא חייב
 36 רישא דקנתי פטור מני' לא רשותו ולא בורו.
 37 דר' ישמעאל מאי בעית ואצטרף לאשמעני'
 38 דאנינו דאינו רשאי לעשות כן דאין עושי חלל
 39 תחת רשות הרבים מידה הואיל ולרשותו פתחו
 40 פטור: דארווח תה ארווחי לרה"ר. דהנה ליה
 41 חופר בור ברה"ר והלכך טעמא דלאושי תת
 42 לא לאושי חייב ברה"ר. הסמוכה לרה"ר. כגון
 43 מקצה מקום מן רשותו לרשות הרבים דהנה ליה
 44 הפיק רשותו פטור: ופטר דלבים דאמר לבני
 45 עזרי חבור זה ושהפתי צדיק לכם לשחות מי
 46 נקטוים המתכנין שם ויראה לשחות בקבות
 47 מזה הר' הוא מסור לכם: חופר שחין. לשל'
 48 רגלים בדרבנים: שעת ראשונה. שעדין היא
 49 ראייה לריות תיה בתוך המים: אשר להם שלום.
 50 תעלה בו ענהה שלישית. דהנה לה שרות
 51 שתגא נפשם אם יענה שם: אשר לתו. כבר
 52 עלתה דהאי בדומתין לקמן דהפיק ליה ללא
 53 תמות שם: וקר של רחלים. אילו של יצחק וזמן
 54 מתינו. אברהם: מצטער בו. לחפור בורות
 55 ומערות לעולי רגלים: עם סביביו. צדיקים
 56 דהביקום בו: נשערה מאר. לשון חזק השערה: ונאך על כל סביביו. מטיל אימות משפשו עליהם: וקרן. לעבור על כל פשעם: ויתרו חיו. ויחפר חיו וגופו שמורה אל הכרית לתסוא:

1 **בְּבוֹר** ברישותו. פי' בקונט' דקסבר ור"י דכי אפקריהו רשותאי לא ליחייב אגא בחוקאי
 2 אפקריניה משמע דרוצה לומר אם סמך הבור מתחילה לרה"ר חייב לכולי' עלמא
 3 ואין משמע בו ועוד דקסבור אמר לאו לאושי חייב ואוקמה רבא בר' ע"ע לרבי
 4 ישמעאל משמע דפטור ור"ל דהיינו טעמא משום דא"ל תוךך ברישותי מאי בעי שלא היה
 5 לו להתקרב כל כך אצל רשותי שחולל בבור:

6 **אָמַר** לך רב יוסף כולה דברי הכל היא. לאו
 7 דוקא כולה אלא רישא וסיפא דאקשי מנייהו
 8 אבל מניעתא דקנתי ברה"ר ופתחו לרשות הרבים
 9 חייב לא אמתא אלא רבי ישמעאל: **כְּגוֹן**
 10 דארווח ארווחי לרה"ר. והשתא כולה דברי הכל
 11 לול להתקרב כל כך אצל רשותי שחולל בבור:
 12 רישא כשלא הפיק אל רשותו ולא בור ולא וסיפא
 13 דארווח ארווחי ומידה רבי יוסי' בר' יהודה דבעי
 14 החוקה לא מתוקאי כרבי ישמעאל: **דְּרַב**
 15 שנטעור בו. וא"ת אפתי מנא ליה הא מת בו
 16 וקמ"ל דמי' באווח דקר עצמו לא היה ראוי
 17 ליקבל בירושתו שקלים פ"ה ת"א (ע"ש מלאך
 18 בדמות רבי יצחק נדנמן לה
 19 ארך

20 יפתח הוה אמינא פותח הוא דסגי ליה בכפוי מורה לא סגי ליה בכפוי עד דמאי' ליה ואי
 21 פתח רתמא פי' יכרה הוה אמינא פרייה הוא דבעי פסוי משום דעבד מעשה אבל פותח
 22 דלא עבד מעשה אימא פסוי נמי לא בעי קמ"ל ואפא מאי' והו' בור האמור בתורה דקאמר
 23 ר' ישמעאל והו' בור שפתח בו התכות תחלה לניזקין מתיבי החופר בור ברה"ר ופתחו
 24 לרה"ר. פטור וף על פי שאינו רשאי לעשות כן לפי שאין עושיין חלל תחת רה"ר החופר
 25 בורות שחיון ומערות ברישות היחיד ופתחו לרה"ר חייב והחופר בורות ברה"ר. הסמוכה
 26 לרשות הרבים כגון אלו החופרים לאושיין פטור ור' יוסי' בר' יהודה מתיבי עד ששעשה
 27 מוציאה גשרה או עד שירחיק ממקום דריסת רגלי אדם וממקום דריסת רגלי בהמא אקבעה
 28 מפתחים טעמא דלאושיין הא לאו לאושיין חייב הא מני' בשלמא לרבה רישא ר' ישמעאל
 29 וסיפא ר"ע אלא לרב יוסף בשלמא סיפא דברי הכל אלא רישא מני' לא רבי ישמעאל ולא
 30 ר"ע אמר לך רב יוסף כולה דברי הכל היא ורישא שלא הפיקו לא רשותו ולא בורו אמר
 31 רבי אשי השתא דאוקימתא לרב יוסף דלרבי הכל לרבה נמי לא תוקמה פתנאי מדרשא ר'
 32 ר' ישמעאל סיפא נמו' ר' ישמעאל וטעמא דלאושיין הא לאו לאושיין חייב כגון דארווח ארווחי
 33 לרה"ר. מתיבי החופר בור ברישות היחיד ופתחו לרה"ר חייב ברה"ר. הסמוכה לרה"ר פטור
 34 בשלמא לרבה כולה ר' ישמעאל היא אלא לרב יוסף בשלמא רישא רבי ישמעאל אלא
 35 סיפא מני' לא ר' ישמעאל ולא ר"ע אמר לך בחופר לאושיין ודברי הכל: ת"ר חפר ופתח
 36 ומסר לרבים פטור חפר ופתח ולא מסר לרבים חייב וכן מנהגו של נהוגיא חופר בורות
 37 שחיון ומערות שהיה חופר ופתח ומסר לרבים ומשמעו נקטוים כדבר אמרו קיים זה
 38 הלכה זו הלכה זו ותו לא אלא אימא אף הלכה זו: תנו רבנן מעשה פתחו של נהוגיא
 39 חופר שחיון שגפלה לבור גדול באו ורודיעו את רבי חנינא בן דוסא שענה ראשונה אמר
 40 להם שלום שגנה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העלך אמרה
 41 להם וקר של רחלים נדפמן לי וזמן אמר מנהגו אמרו לו נביא אתה אמר להם לא נביא
 42 אנכי ולא כן נביא אנכי אלא פך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו יפשל בו ורעו אמר
 43 רבי אחא אף על פי כן מת בגו בעצמא שצאמר וסביביו נשערה מאר מלפני שהקדוש ברוך
 44 הוא מדרקתו עם סביביו אפילו בחוט השערה ר' חנניא אמר מהבא אל נערין בסוד קדושים
 45 רבה ונודעו על כל סביביו אמר ר' חנינא כל האומר תהב"ב ותרן הוא ויתרו חיו שצאמר
 46 הצור תמים פעלו כי כל דרכיו מושפם א"ר חנא ואיתימא ר' שמואל בר נחמני מאי דכתיב
 47 ארך

בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף נא עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ר"ט תוספות

1 לא משום דלית ביה חבלא. אבל תהא אית ביה ואפה פטור כרב: ולפעמי' נעבד י'.
 2 דקא בעשרה מיאד מוורת דש חכמה. יפה. שפנות מהר. דמנול. שנעשה אברים
 3 סמנו ולא לחובו. וכן ביה מרהר שראוי ליפול מפניו לרהר חייב במעקה ולא בית עמוק
 4 מרהר' שמתפלל על גג גבוה סמנו י' פסחים ונפל מתוכה לחובו. כלומר שהתפלל

1 **אמרי** אין הכל למיתה בו. והמקשה היה סובר דלענון חבט שייך שפיר אין חבט למיתה
 2 אבל יש חבט לגנון אבל לענון הכל היה סובר דאי יש חבל למיתה יש הכל לגנון
 3 ואי אין הכל למיתה לגנון נמי אין הכל **נעבד** פוחתה מעשרה. והשקא מדה טרופה
 4 דאדם לטרופה דבהמה וכן באלו טרופות (חולין דף מג. טו) מייחתי ראי' מאיב וקשה
 5 לר"ת דמתקבל בניהמה.

1 **בור** של שני שותפין היכי משכחת לה. ולא בעי
 2 למימר שהפקידו רשותן וכו' ופטור לכלי
 3 עלמא דפרושי' דבמניח (לעיל דף ו' ט"ז) ולא
 4 בעי למימר כגון שחפר זה עשרה וזה עשרים
 5 דאמר לקמן דכולם הייבין דאבדו עשרה
 6 דמתניתין קאי

1 **האחרון** חייב. וזקא הוא בשביל שיש
 2 מיתה שלא היה מתחילה אבל
 3 ראשון ח' וזה ט' בולם הייבין גנון כמו זה י' וזה
 4 עשרים:

1 **בור** י' ובא אחר והשלימו לעשרים. והוא דייק
 2 לר"א למאי דפריך עלה מסייד וכדי ומשני
 3 דא רבי וקא דנקו: שלא

1 ל' עשרה א"ל שאני בית דכל פחות מעשרה לאו בית הוא אי הכי השתא נמי דהוי
 2 מאבראי עשרה דל מניה תקרה ומעובה מגנאי לא הוי עשרה א"ל גנון דחק מגנאי אי
 3 הכי כי לא הוי נמי מאבראי עשרה משכחת לה דהוי מגנאי עשרה גנון דחק פה מפי אלא
 4 היינו טעמא דר"ג כבר מבריא דתורא לארעא כמה הוי ארבעה ארתא דילאי כמה הוי
 5 שימא הא עשרה אשתכח דכי קא מחבט מעשרה הוא דקא מחבט אלא מתני' דקתני
 6 מה בור שהוא כרי להמית י' פסחים אף כל שני' בו כרי להמית י' פסחים בשימא נמי
 7 סגי אמרי מתני' דאיגדר לבור: **מתני'** בור של שני שותפין עבר עליו הראשון ולא
 8 כפסחו והשני ולא כפסחו השני חייב: **גמ'** אמרי בור של שני שותפין היכי משכחת לה
 9 הניחא תרי אי סבידא לן בר'ע דאמר בור ברשותו חייב משכחת לה חצר' של שניהם ובור
 10 של שניהם והפקדו רשותן ולא הפקדו בורן אלא אי סבידא לן בור ברשותו חייב
 11 משכחת לה דחייב עליה ברה"ר וברה"ר בור של שני שותפין היכי משכחת לה אי דשוו
 12 שליח תרוייהו ואמרי ליה ויל פרי לן ואול קרה להו אין שליח דלבר עבירה ואי דפרה
 13 האי חמשה והאי חמשה נסתלקו להו מעשה ראשון הניחא לרבי ולגנון משכחת לה אלא
 14 לרבי ולמיתה ולרבנן בין למיתה בין לגנון היכי משכחת לה אמר רבי יוחנן גנון שעקר
 15 שניהן חוליא בבת אחת והשלימו לעשרה מאי רבי ומאי רבנן דתניא אהד החופר בור
 16 תשעה ובא אחר והשלימה לעשרה האחרון חייב רבי ואמר אחר אחרון למיתה ואחר
 17 שניהם לגנון מאי טעמא דרבנן דאמר קרא כי יפתח וכו' יכרה אם על פתחה חייב על
 18 פניה לא כל שפן אלא להביא פורה אחר פורה שפילק מעשה ראשון ורבי אמר קף
 19 תנחו מיצד מיצד צריבי פדאמרינן ורבנן נמי מיצד צריבי אלא היינו טעמא דרבנן אמר קרא
 20 כי יכרה איש בור אהד ולא שנים ורבי ההוא מופיע ליה כי יכרה איש בור ולא שור בור
 21 ורבנן תרי איש בור כתיבי ורבי איורי דקבת האי כתב האי ומנאי דלחויב בתרא דלמא
 22 לחייב קמא לא סלקא דעתך דאמר קרא והמת יתה לו ההוא דקא עבד מיתה והאי
 23 והמת יתה לו מבעי ליה לחדק דאמר רבא שור פסולי המוקדשין שנפל לבור פטור
 24 שנאמר והמת יתה לו כמי שהמת שלו אמרי ולא מפילא שמעת מניה דבההוא דעבד
 25 מיתה עסקינן: ת"ר אהד החופר בור עשרה ובא אחר והשלימה לכו' ובא אחר והשלימה
 26 לשלשים פולין חייבין ורמיהו אהד החופר בור עשרה ובא אחר וסייד וכידי האחרון חייב

1 לא משום דלית ביה חבלא. אבל תהא אית ביה ואפה פטור כרב: ולפעמי' נעבד י'.
 2 דקא בעשרה מיאד מוורת דש חכמה. יפה. שפנות מהר. דמנול. שנעשה אברים
 3 סמנו ולא לחובו. וכן ביה מרהר שראוי ליפול מפניו לרהר חייב במעקה ולא בית עמוק
 4 מרהר' שמתפלל על גג גבוה סמנו י' פסחים ונפל מתוכה לחובו. כלומר שהתפלל
 5 נופל מתוך הרר לחובו על גג: פטור. מן
 6 העקשה: ונפל מתוכה. כלומר שהתפלל
 7 נופל מגגו לרהר' חייב. במעקה לפי ל'. בית
 8 גבוה י' דשמעיה על ביצי מתיב פטור ממעקה
 9 לאו בית הוא. ותורה לא אחיבה מעמקה אלא
 10 בית ואע"ג דש חכמה לא הכי. דטעמא משום
 11 דאינו קריי בית הוא אמאי קתני עמקה ממנו י'
 12 פסחים חייב כי הוי נמי עשרה לצד הררי. דל'
 13 תקרה ומעובה לא הוי נמי י'. ולא הוי לדידה
 14 ולא הוי בית משכחת לה. דהוי בית דחק ליה
 15 מגנאי. עד דהוי מגנאי י' פסחים וחי בית חייב
 16 אלא. טעמא דראשון דאין חכמה פחות
 17 מעשרה הוא ולרב נחמן לא תשקי דאמר ר'נ
 18 כר: דאיגדר. שוכב היה והתגלגל ונפל: **מתני'**
 19 השני חייב. והראשון פטור ובנגרף מוקף לה
 20 בשניהו ראשון לשני משתמש ודולה דהשתך
 21 לה: **גמ'** אין שליח דלבר עבירה. להחטיב
 22 שחלוש אלא שליח מתיב וקברא הוא דאמר'
 23 ליה דברי רבוב ודברי המלמד דברי מי שמועין.
 24 העימא לרבי. דאמר לקמן אתר עינין לגנון
 25 ונגנון משכחת לה. דמרוויח מתיב: אלא
 26 לרבי יוחינן. דבמיתה מודה דאחרון חייב אלא
 27 ראשון היכי משכחת לה שעקר שניהם. וספר
 28 האחד תשעה ובא חבירו וסייע ועקר בבת
 29 אחת חוליא מקרקעות: והשלימה לעשרה. דאין
 30 כאן אחרון (לגנון) דמרוויח פי הדין משוה ליה
 31 בור ובין לרבי ובין לרבנן יחיבין במיתה וכי
 32 בנקו: מיצד צריבי. כדאמרן לעיל בפקדון טף
 33 ג. אהד ולא ב' משעה קרא לראשון כדמפרש
 34 לקמיה וכי משעה לגנון מעשהו דאי מיתה
 35 לא אצטרף קרא דקא לא עבד שיעור מיתה
 36 שור פסולי המוקדשין. כגון כבוד בעל מום
 37 שהוא של כהן דקרנן ביה שור רעהו או שור
 38 קרנן שנפל בו מום הנפיה דקרינא ביה שור
 39 רעהו ואפה לענון בור פטור דכתיב והמת יתה
 40 לו מי שראוי לא אבאכולי בכלכלי וקא פול
 41 כר דהייב אמרנן דמכורות דף טו) וכל פסולי
 42 המוקדשין שנפדו חובו וזה גיזה בשר ולא חלב
 43 ואכלת ולא לבלבין אבל שור שגנחו חייב
 44 בדמטעא למייה פקדון ולחכי גטס פסולי
 45 המוקדשים דאילו קדשים תמים מאי ארנא בור
 46 אפי' שור שגנחו נמי פטור דכתיב שור רעהו ולא
 47 שור הקדש: וכל פסילא בו. כלומר תרתי
 48 שמעת מניה: סיד וכידי. שמתחילה רחב היה
 49 ולא היה בו חבל כל פר וזה שפירוי קצרה: בניה
 50 עשה בו ציורין בכלכלי בטח הסדי ששם בו.
 לימא

1 לא משום דלית ביה חבלא. אבל תהא אית ביה ואפה פטור כרב: ולפעמי' נעבד י'.
 2 דקא בעשרה מיאד מוורת דש חכמה. יפה. שפנות מהר. דמנול. שנעשה אברים
 3 סמנו ולא לחובו. וכן ביה מרהר שראוי ליפול מפניו לרהר חייב במעקה ולא בית עמוק
 4 מרהר' שמתפלל על גג גבוה סמנו י' פסחים ונפל מתוכה לחובו. כלומר שהתפלל
 5 נופל מתוך הרר לחובו על גג: פטור. מן
 6 העקשה: ונפל מתוכה. כלומר שהתפלל
 7 נופל מגגו לרהר' חייב. במעקה לפי ל'. בית
 8 גבוה י' דשמעיה על ביצי מתיב פטור ממעקה
 9 לאו בית הוא. ותורה לא אחיבה מעמקה אלא
 10 בית ואע"ג דש חכמה לא הכי. דטעמא משום
 11 דאינו קריי בית הוא אמאי קתני עמקה ממנו י'
 12 פסחים חייב כי הוי נמי עשרה לצד הררי. דל'
 13 תקרה ומעובה לא הוי נמי י'. ולא הוי לדידה
 14 ולא הוי בית משכחת לה. דהוי בית דחק ליה
 15 מגנאי. עד דהוי מגנאי י' פסחים וחי בית חייב
 16 אלא. טעמא דראשון דאין חכמה פחות
 17 מעשרה הוא ולרב נחמן לא תשקי דאמר ר'נ
 18 כר: דאיגדר. שוכב היה והתגלגל ונפל: **מתני'**
 19 השני חייב. והראשון פטור ובנגרף מוקף לה
 20 בשניהו ראשון לשני משתמש ודולה דהשתך
 21 לה: **גמ'** אין שליח דלבר עבירה. להחטיב
 22 שחלוש אלא שליח מתיב וקברא הוא דאמר'
 23 ליה דברי רבוב ודברי המלמד דברי מי שמועין.
 24 העימא לרבי. דאמר לקמן אתר עינין לגנון
 25 ונגנון משכחת לה. דמרוויח מתיב: אלא
 26 לרבי יוחינן. דבמיתה מודה דאחרון חייב אלא
 27 ראשון היכי משכחת לה שעקר שניהם. וספר
 28 האחד תשעה ובא חבירו וסייע ועקר בבת
 29 אחת חוליא מקרקעות: והשלימה לעשרה. דאין
 30 כאן אחרון (לגנון) דמרוויח פי הדין משוה ליה
 31 בור ובין לרבי ובין לרבנן יחיבין במיתה וכי
 32 בנקו: מיצד צריבי. כדאמרן לעיל בפקדון טף
 33 ג. אהד ולא ב' משעה קרא לראשון כדמפרש
 34 לקמיה וכי משעה לגנון מעשהו דאי מיתה
 35 לא אצטרף קרא דקא לא עבד שיעור מיתה
 36 שור פסולי המוקדשין. כגון כבוד בעל מום
 37 שהוא של כהן דקרנן ביה שור רעהו או שור
 38 קרנן שנפל בו מום הנפיה דקרינא ביה שור
 39 רעהו ואפה לענון בור פטור דכתיב והמת יתה
 40 לו מי שראוי לא אבאכולי בכלכלי וקא פול
 41 כר דהייב אמרנן דמכורות דף טו) וכל פסולי
 42 המוקדשין שנפדו חובו וזה גיזה בשר ולא חלב
 43 ואכלת ולא לבלבין אבל שור שגנחו חייב
 44 בדמטעא למייה פקדון ולחכי גטס פסולי
 45 המוקדשים דאילו קדשים תמים מאי ארנא בור
 46 אפי' שור שגנחו נמי פטור דכתיב שור רעהו ולא
 47 שור הקדש: וכל פסילא בו. כלומר תרתי
 48 שמעת מניה: סיד וכידי. שמתחילה רחב היה
 49 ולא היה בו חבל כל פר וזה שפירוי קצרה: בניה
 50 עשה בו ציורין בכלכלי בטח הסדי ששם בו.
 לימא

בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף נא עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – שיטתיוולץ"

שלא היה בו הכל למיטה. שיהיה רחבו יותר מעוקו: א' בחבלא מית. דרבה דוא מיהא

דנהי דמיטע הבלא מכל מקום אם לא הרחיבו בו היה נופל: השותפין שעררו

תנאן זה מזה אסורים ליכנס בתוך. בגדרים דף טו מפרש בין יש בה דין חלוקה ובין אין בה דין חלוקה אסורים ואפי' שאין יכול למחות ליכנס כשאין בו דין חלוקה מרוב כול

לאסור עליו מיד דבין אמרישבי בית הלביר
שכנול המשיכיר להקדיש כדאימא במסכת
ערכין פ"ג האומר משקלי דף קא. וטס אפי' ש
שאין יכול למחות בתו המזכיר שלא ליכנס איה
ומיש מבית דאתי וקסיל אפי' הקדיש שיה
אלא משום דר' אבהו מפרש דיהי שלא יאמר כי
(טס דף כב) י"ל דשאני בי"ח דהף הפרקע יוצא
מתחת יד המקדיש אבל גבי שוכר לעולם יוצא
גוף הפרקע יוצא מתחת יד המשכיר

זה כנס בתוך שלו. והשתא משמע דריסת הרגל
אסור במדר הבאה ואפילו ר"א בן יעקב לא
שרי אלא שותפין משום ובשול כנס אבל בלא
שותפין מודה דאסור דקפדי אדריסת רגל
כדמשמע בסוף חוקת הפתים ריב דף יו. וטס)
וקשה דכפ"כ דמגילה דף יו. וטס תנן אין בין
המוקד הנאה מחדירו למוקד ממנו מאכל אלא
דריסת רגל ובלים שאין עושין בתן אוכל נפש
דקפדי כגמרא דריסת הרגל לא קפדי ונאי
דקפדי הא משמע הבאה דקפדי ומפרש ר"ת ר"ת
פריך התם דע"כ כדריסת הרגל ולא קפדי מנא
במקדח מירי דאי בהחייא דקפדי בתן כחצר אי"כ
אפי' נודר הימנו מתאכל ונאי אסור בין דקפדי
אי"כ כיוצא בו משכירין ותנאי בגדרים כפי אין בין
המוקד דף לג. ולא דבר שאין עושה בו אוכל
נפש מקום משכירין כיוצא בו אסור (וכן דלא
קפדי אמאי אסור והוא חדר דתורה מצי למימר
כלים הם לא קפדי

בין

או דלמא פיון דלא עמקא לית ביה תבלא תיכו: בעא מיניה רב שזיב מרבה הרחיבה מהו
אל"ל הרי מיטע הבלא אל"ל אדרבה הרי קורב הניקא אלא אמר רב אשי גיחו אנן אי בהבלא
מית הרי מיטע הבלא אי בהכנסה מית הרי קורב הניקא איפא דאמרי אמר רב אשי גיחו אנן
אי מהחיה גיסא נפל הרי קורב הניקא ואי מואיד גיסא נפל הרי מיטע תבלא: איחמר בור
שעומקה ברחבה רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה
דרבה מני דאמר לעולם יש בה הכל עד שיהא רחבה יותר על עומקה וחד אמר לעולם אין
בה הכל עד שיהא עומקה יותר על רחבה: עבר ר'יהי ר'ראשון ולא כפיהו: וראשון מאימית
מיתר רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי' מני חד
אמר משמוניהו משתמש וחד אמר משמיסור לו דליו כפתאי הפדלה מום מן הבור ובה חבירו
ואמר לו הנח לי ואני אדלה מום פיון שהניחו משתמש פטור רבי אלעזר בן יעקב אומר
משמיסור לו דליו כפתאי קמפילגו רבי אלעזר בן יעקב סבר יש בריחה האי מדידיה קא ממלא
והאי מדידיה קא ממלא ורגנן סברי אין בריחה אמר רבנאי ואודו למעמיהו דתנן השותפין
שעררו הנאה זה מזה אסורין ליכנסו לחצר ר"א בן יעקב אומר זה נכנס לחוף שלו זה נכנס
לחוף שלו כפתאי קמפילגו ר"א בן יעקב סבר יש בריחה האי דנפשיה עיל והאי דנפשיה
עיל ורגנן סברי אין בריחה א"ר אלעזר המומר בור לחבירו פיון שפסור לו דליו קנה חיבי דמי
אי בכספא ליקני בכספא אי בחוקה ליקני בחוקה לעולם בחוקה ובעי למימר ליה לך חוק וקני
וכיון שפסור לו דליו כפתאי דאמי' ליה לך חוק וקני דמי: א"ר יהושע בן לוי המומר בית לחבירו

לימא הא. דקתני תיבין רבי היא דאמר לעיל גבי חופר בור השעה הואיל ועבר בו

שיער נקין דהוי שותף בגוקן והכא דעבדי קמאי שיעור מיהא הוו כולם שותפין
בתשלומי מיתה: והא. דקתני אחרון חיב ראשון פטור: רגנן. ודריקו איש אחד ולא
שנים: אפילו רגנן מודה. דכי בחיב מיעשא אחרת פטור בור ט' בחיב דליקא לחיובת

והמת יתה לו דנא כשפאג דמילתא מן ארבת
יתה לו נפקא לן וההוא דעבר שיעור מיתה
מחייב ומיהו כולה מילתא לא גמירי לעילוף
מיהו דקפדי קרא לדברא אהא: שאל היה
בה הכל לפימה. שהיה חרבה הרבה משה
פטור אף בגוקן כדאמרין איש אחד ולא שנים

והיה ליה כחופר בור ט' ובא אתר והשלימה
לעשרה הא ונא רבי. דאילו רגנן בו דחיב
דפטור חופר ט' נגוקן פטרי נמי הכא לקמאי
נגון שלא היה בו הכל לא למיתה ולא
לנקוין. הלכך ראשון פטור אף בגוקן ואלקיא
דרב דאמר להבילו ולא לחבטו ואלקיא רבי
אצטרופי לשעוני שלא היה בו הכל אפי' לנקוין
דאילו היה בו הכל לנקוין הוי ראשון שותף
לנקוין ולשמואל דאמר אף על החבטה חשיבה
תורה מוק לה במלא ספוגה בקרקעיהו דאין
כאן חבט: אמאי לפחולתך רבי ורגנן. לרבנן
אחרון חיב בו לנקוין בו למיתה לרבי אור
אחרון למיתה אחר שנתן לנקוין: שישא.
מה לי הוסיף למעט מה לי הוסיף למעלה
דמיתר. אפי' לרבי בין לרבנן אחרון פטור
לדא הבלא דדידה קטליה טס קשה. החופר
בור ט' ואחר השלמה לעשרה וזור אחרון
וקתם ומילא עבר אותו טפח שחסיף: טס.
קתם בלשון ארמי (ותסמוס) סמנין פלשתיאי
(ובאשתי כוא פאי דעבר שקליה. ורששו חיב
בגוקן קשה ליה ברישותיה. ודקה ליה השתא
בור השעה דאחרון חיב מיהא בגוקן: מיא.
מיתר הבלא: דחייבת. אחד חופר בור ט' ובא
חבירו ורחיבי פיה: מיעט הבלא. ותבא לו
ברבה הרי קורב הניקא. שמיטע מקום עומד
רגלים ושקא לא היה הולך השור עד מקום
פי הבור שבתחילה וראשון מאימית.

דמיטע על השני היתה השמירה דפשיטא לן
דעבי דקתני מנתי נשתמש קאמר דאי
בנה קתני מנתי שעברו עליו שנידן לו אתר זה
אפרי ראשון פטור דרי ט' הוא פשיט: דליו.
כפי הבור לכסותו שדראשון פתחו ודלה ובא
והאי ומצאו ומסר לו ראשון את כיסוי הבור
ותאי שרידיה קמפילא. ולא היה ליה שני שואל
על חלקו של ראשון שיהא כולו מוטל עליו
לשמור הלכך אם הויק שגדח שקיבל אבל
מסר לו את הדלי געשה לו שומר שקיבל
עליו לכסותו: לחצי. של שנידן: לחוף שלו. כל
הכא דעילי יכול לומר זה חלקי שאני פטור
ומנתי ליה בריחה ליקניה בחוקה. משתמש
בו שרור קרקע כנתיב בשתי בחוקה
לעולם בחוקה. לכו מסירת דליו בעי לאחזורי
ביה ומיהו לתיב מנתי מסירה דאי בתוקה
לחודה בעי למימר ליה לך חוק וקני כור:
משכוכי

בין

והא אסקופה לאו ברמלית היא? ובאיש לרבי יוסי דלא אמרה מן גרמיה.

רב הונא בשם רב: הכל מודין בזורק שהוא חייב. דכרי הכל הוא שאין אור ברמלית כמפשה. ומה פליגי? במוציא. בן עזאי פטר. והכמים מחייבין. בן עזאי עבד המחלף כמניה. ורבנן לא עבדי מחלף כמניה.

רב הסדא שאל לרב הונא: על דעתיה דבן עזאי, אין אדם מתחייב בתוך ארבע אמות לעולם! מכין שהוציאן נעשה כמו שהניחה על כל אמה ואמה. ויהא פטור.

רב יהודה בשם רב: הכל מודין במוציא – שהוא פטור. דכרי הכל הוא שמתחלף כמניה. ומה פליגי? בזורק. בן עזאי פטר. והכמים מחייבין. בן עזאי עבד אור ברמלית כמפשה. ורבנן לא עבדי אור ברמלית כמפשה.

מתניתא מסייעא לדיו, ומתניתא מסייעא לדיו. מתניתין מסייעא לרב הונא, היה עומד ברשות הרבים וזרק לדיר או לשדה, דרך ברמלית – חייב. ואם הוציא – פטור.

מתניתין מסייעא לרב יהודה. המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה, בין שחזר והוציאן, בין שהוציאן אחר – פטור, שלא עשה מלאכתן בבת אחת. הא אם עשה מלאכתן בבת אחת – חייב. בן עזאי אומר: אפילו עשה מלאכתן בבת אחת – פטור.

והא תנינן: רבי מאיר אומר: אם היתה שבת והוציא, ואמר לו אינו השם, שנה חייב משום מחלף, וזה חייב משום מניה. על דעתיה דרב הונא – דלא כבן עזאי. על דעתיה דרב יהודה – דלא כבן עזאי ודלא כרבנן. אמר רבי חנינא: מנא אמר לז' חכמים שהן בשיטת בן עזאי.

רבי יוחנן בעי: היה עומד ברשות הרבים וזרק וקידם וקלטה מהו? ולא מתניתין היא? קלטה אחר, קלטה קלב, או שנשרפה – פטור. רבי שמואל בשם רבי זעירא: בחומף בן. הא אם קלט – חייב. מה בין נחה לארץ לנחה לתוך ידו?

[דף ד' ע"א]

תמן למה הוא חייב? תמן – הוא זרק ואחר קיבל. ברם הכא – הוא זרק הוא קיבל. ותהא פשיטא ליה שהוא פטור. אילו זרק בימין והוציא וקלט בשמאל, שמוא אינו חייב? מן הדין פיו. ופיו – לאו פאחר הוא? וכא, שמואל – פאחר הוא!

אמר רבי יודן: פשיטא ליה לרבי יוחנן שזרק בימין וקלט בשמאל – שהוא חייב. ומה צריכה ליה? בזרק בימין וקלט בימין. רבנן דקיסרין, רבי שמי בשם רבי אחא: אפילו זרק בימין וקלט בשמאל צריכה לה חייב. אין תימר פיו. ופיו, כיון שאוכלה – פאחר הוא. ברם הכא – ידו פאחר הוא.

רבי מנא בעי: מעתה הוציא בגרוגרת בשתי ידיו – יהא פטור, משום שנים שעשו מלאכה אחת! אמר ליה רבי חייא בר אדא ודא הוא בעשותה. ולא בן תני: יחיד שעשאה – חייב. שנים שלשה שעשו – פטורין.

אמר רבי יוחנן: היה עומד ברשות הרבים וקלט גשמים מאויר מהיזות והוציא – חייב. רבי בון בר חייא בשם רבי זעירא: בחומף בן. הא אם קלט – פטור. מה בין נתן לו אחר מה בין נתנו לו שמים? אתייה רבי. דרבי עבד אויר מהיזות כממשה.

היה עומד בפנים וידו מלאה פירות פשוטה לחוץ, וקדש עליו היום – אסור להחזירה. רבי אבהו בשם רבי בא: כמאן דמר אסור להשתמש באויר עשרה. אית תני תני מותר. הוין בעיי מימר מאן דמר מותר – בשיש שם רחב ארבע. ומאן דמר אסור – בשאין שם רחב ארבע.

אמר רבי יוסי בי רבי: בין זה ובין זה – כמאן דמר אסור להשתמש באויר עשרה. מיי בדון? מאן דמר אסור – למטה מעשרה. ומאן דמר מותר – למעלה מעשרה.

העני חייב ובעל הבית פטור. רב יהודה בשם שמואל: והוא

[דף ד' ע"ב]

שתהא ידו של עני בתוך עשרה לקרקע. אמר רבי זעירא: ברחוק מן הכותל ארבע. אכל אם אינו רחוק מן הכותל ארבעה – פרמלית הוא.

רבי לעזר בשם רבי שמעון ברנסה: בשחיו פניו הפוכות לפלמיא. אכל אם היו פניו הפוכות לכותל – פרמלית היא.

רבי הקדא בשם אשי: קנה נעוץ ברשות הרבים גבוה עשרה מפהים, המשתמש מתוכו לרשות הרבים, ומרשות רבים לתוכו – חייב.

רב אמר: תרפוס שהוא עומד ברשות הרבים גבוה עשרה מפהים ורחב ארבעה, המשתמש מתוכו לרשות הרבים, ומרשות הרבים לתוכו – חייב.

תני רבי הושעיה: מנורה שהיא עומדת ברשות הרבים, גובהה עשרה ופירחה ארבעה, המשתמש מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכה – חייב. אמר רבי מנא: לא סוף דכר מנורה. אלא אפילו קנה ברשות הרבים גבוהה עשרה מפהים ומכלה נתונה בראשו, המשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו – חייב.

מנין למעלה מעשרה שהיא רשות אהרת? רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים. וכתוב אתם ראיתם

כי מן השמים דברתי עמכם. מה דיבור שנאמר להלן – רשות אחרת. אף דיבור שנאמר כאן – רשות אחרת.

וארון לא תשע טפחים הוא? דבית רבי ינאי אמרו: בכפורת טפה.

רבי זעירא בעי: מניין לכפורת שהוא טפה. תנא רבי חנניה בר שמואל: כל הכלים שהיו במקדש – נתנה התורה מדת ארבו ורוחבו ונתנה שיעור קומתו. חוץ מן הכפורת שנתנה התורה מדת ארפה ורחבה, ולא נתנה שיעור קומתה. תלמידנה מפלי קטן שבמקדש. ועשית לו מסגרת טפח סביב. מה כאן טפח אף כאן טפה.

או אינו אלא ועשית זר זהב למסגרתו סביב. מה כאן כל שהוא אף כאן כל שהוא. מאי כדון? רב אחא בר יעקב אומר פני ואין פני פחות מטפה.

רבי יוסי בעי: אילו מגדל שהיה עומד בתוך הבית גבוהה כמה, שמא אינו מותר להשתמש מתוכו לבית ומן הבית לתוכו? אלא בשעה שהיה מרבע להן את הרוחות אגן קיימין. ניהא כמאן דאמר באמת ששה.

[דף ה' ע"א]

גרם כמאן דאמר באמת חמשה. וארון לאו שבקעה טפחים ומקצה הוא? רבי יעקב בר אחא אמר: דבית רבי ינאי ורבי שמעון בן יהוצדק, חד יליף לה מן ארון. וחרונה יליף לה מן עגלות.

מסתברא דבית רבי ינאי ילפין לה מן ארון. דבית רבי ינאי אמרין: וכפורת טפה. רבי שמעון בן יהוצדק יליף לה מן עגלות.

רבי זעירא בעי: מניין לעגלות שהן גבוהות עשרה. אמר רבי יוסה: ואפילו תאמר גבוה עשרה. ולא בן תני רבי נחמיה: אב – כמין קמרסטא היו. אילו חור ברשות הרבים גבוהה עשרה ורחב ארבעה שמא אינו אסור להשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו? אלא בשעה שהיו מושימין את הקרשים מזו לזו – טרומות היו.

שניהו פטורין. רבי יעקב בר אחא בשם חזקיה, רבנן בשם רבי יוחנן: משום שנים שעשו מלאכה אחת. רב שאל לרבי: נתן לו אחר חבילה על כתיפו ושכח והוציא. במהזורה תגיינא אמר ליה: חייב, שאינה דומה לאותה. סבר רבי: כיון שעקר את רגליו – כמו שעקר את החפץ.

על דעתיה דרבי, היה עומד ברשות הרבים וזרק וקידם וקלטה לרשות היחיד מהו? ולא רבי הוא, דרבי עביד אור מחיצות כממשון? לא צורכה דלא, היה עומד ברשות הרבים וזרק וקידם וקלטה לרשות הרבים מהו? אשכח תני, רבי פוטר עד שעה שתננה.

אמר רבי אבין: רבי ובן עזאי ורבי עקיבה שלשתן אמרו דבר אחד. רבי עבד אביר מהינות כמפושן.
 בן עזאי עבד אביר כרמלית כמפושא. רבי עקיבה עבד אביר רשות הרבים כמפושא.

ארבע רשויות לשבת. רשות היחיד. רשות הרבים. וכרמלית. ומבואות שאינן מפולשין.

ואיזהו רשות היחיד? הריין שהוא עמוק עשרה ורחב ארבע. ונדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבע
 – זו היא רשות היחיד גמורה.

ואי זהו רשות הרבים גמורה? איסטרמייא, ופלמיא, ומדבר, ומבואות המפולשין. אין מוציאין
 מרשות היחיד לרשות הרבים, ולא מכניסין מרשות הרבים לרשות היחיד. ואם הוציא או הכניס,
 שוגג – חייב הטאת. מויד –

[דף ה' ע"ב]

חייב ברת ונסקל. אחד המוציא, ואחד המכניס, אחד המושיט, ואחד הזורק.

ים ובקעה ואיסטווה ואסקופה וכרמלית – אינן לא רשות הרבים ולא רשות היחיד. ואין נושאין
 ונותנין בהן. ואם נשא ונתן בהן – פטור.

אמר רב יוסף: אף אגן תנינן כולחן. ים, דתנינן תפון: הזורק בים ארבע אמות – פטור. לא סוף דבר
 ארבע אמות בים. אלא אפילו זורק בכל הים – פטור. שכל הים נקרא כרמלית.

בקעה, דתנינן: הבקעה, בימות ההמה – רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה. וכימות
 הגשמים – רשות הרבים לקאן ולקאן. אם אמר את רשות היחיד לקאן ולקאן – לא תהא טעונה
 הקפה כלי בהמה. דתנינן: הקיפיה כלי בהמה מטלטלין בתוכה.

איסטווה, דתנינן: וכן גשרין המפולשין מטלטלין תחתיהון בשבת; דברי רבי יהודה. וחכמים אוסרין.
 אסקופה, דתנינן: המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה, בין שתור והוציאן, בין שהוציאן אחר –
 פטור, שלא עשה מלאכתו בבת אחת.

הא אם עשה מלאכתו בבת אחת – חייב. בן עזאי אומר: אפילו אם עשה מלאכתו בבת אחת –
 פטור.

כרמלית, תני רבי חיאי: כרמל רד מלא. אינו לא לח ולא יבש אלא בינוני. והכא אינה לא רשות
 הרבים ולא רשות היחיד אלא כרמלית.

איזו היא כרמלית? רבי יסא בשם רבי יוחנן: כגון חנותיה דבר יוסמיני. חצר של רבים ומבואות
 שאינן מפולשין, אם עירבו – מותרין. ואם לא עירבו – אסורין.

רבי זעירה בשם רב יהודה, רבי זעירה בשם רב חנינא: סימטיות שבין העמודים – נידונין בכרמלית. רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשם רבי חנינה: פירחי העמודים – נידונין בכרמלית. לכן צריכין בגבוהין שלשה.

חייא בריה דרב כל המעבב דרסה ברשות הרבים נידונין בכרמלית. רבנן דקיסרין אמרין אפילו קוצין אפילו זכוכית. לכן צריכין בשאינן גבוהין שלשה.

ואמר רבי יוסה: איסקופה שאמרו – רחבה ארבעה ואינה גבוהה עשרה. אין תימר גבוהה עשרה ורחבה ארבעה – רשות בפני עצמו הוא. אין תימר גבוהה עשרה ואינה רחבה ארבעה – הדין דמר רב הסדא בשם אסי: קנה נעוין ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים – מותר לכאן ולכאן. ובלבד שלא יחליף.

אלא, בן אגן קיימין, בשאינה לא רחבה

[דף ו' ע"א]

ארבעה ולא גבוהה עשרה. איסקופה שלפני הפתח, אחרים אמרים: כל זמן שהפתח פתוח – כולה כלפנים. נעול – כולה פלחויין. מה אגן קיימין? אם במקורה. אפילו נעולה – כולה כלפנים. אם בשאינו מקורה, אפילו פתוח – כולה פלחויין! אלא בן אגן קיימין, בשחצויה מקורה וחצויה אינה מקורה.

מהו נעול כולה פלחויין? מותר להשתמש מתוכה לחוץ וזמן החוץ לתוכה? כשהיה בפתח חור – אסור להשתמש מתוכה לחור וזמן החור לתוכה.

רבי נתן אומר: נעול – כולה פלחויין. פתוח – חצויה כלפנים וחצויה פלחויין. ולא בן סכרינן מימר: איסקופה ארבעה מאהר שינעל הפתח כולה פלחויין. אף כשהפתח פתוח – חצויה כלפנים וחצויה פלחויין.

הלכה ב' מתני' לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה, עד שיתפלל. לא יבגס למרחץ, ולא לברסקי, ולא לאכל, ולא לדוין. אם התחילו – אין מפסקין. ומפסקין לקריאת שמע, ואין מפסקין לתפלה.

גמרא אגן תנינן: סמוך למנחה. תני רבי חייא: סמוך לחשיכה. מתניתין צריכה למתניתין דרבי חייא. מתניתין דרבי חייא צריכה למתניתין. אילו תנא רבי חייא ולא תנינן אגן, תנינן אמרין לא אמר אלא חשיכה. הא מנחה לא. הוי, צורכה למתניתין.

או אילו תנא רבי חייא ולא תנינן אנו, הוינן אמרין: כולחן דתנינן מנחה – מנחה. וכולחן דתנינן חשיכה – חשיכה. מן מה דתנינן מנחה, ותנינן רבי חייא רוביה, חשיכה, הוה אמרה: אפילו חשיכה דתנינן דבתרה – מנחה היא.

[דף ו' ע"ב]

רבי תנניה בן אחוי דרב הושעיה אמר: מתניתין בעמי הארץ. מן מה דתני רבי חייא – בכתבין. רבנן דמיסרין אמרין: מתניתין כרבי יהודה. מן מה דתני רבי חייא – כרבנן.

לפני הספר סמוך למנחה, עד שיתפלל, ולא יבנס למרחץ. התחלת הספר אי זו היא? משיתחיל לגלותה. ותני: ישב לו לגלות, באו ואמרו לו: מת אביו – הרי זה משלים את ראשו. אחד המנחת, ואחד המתנחת. לא אתיא משיתעטף בלונטיות.

התחלת המרחץ אי זו היא? רבי זריקן בשם רבי תנאי אמר: משיתיר חגורו. רב אמר: משיתיר מנעלו.

כהדא רבי יהושע בן לוי הוה יליף שמע פרשתא מן בר בריה בכול ערובת שובא. חד זמן אינשי, ועאל מיסחי בהון דימוסין דטובריא, והוה מסתמיך על כתפתיה דרבי חייא בר בא, אינהר דלא שמע פרשתיה מן בר בריה, והור ונפק ליה. מה הוה? רבי דרוסי אמר: כף הוה. רבי לעזר בי רבי יוסי אמר: שלח מנוי הוה.

אמר ליה רבי חייא בר אבא: לא בן אלפן רבי, אם התחילו – אין מפסיקין! אמר ליה: תניא בני, קלה היא בעיניך, שכל השומע פרשה מן בן בנו – כאלו הוא שומעה מחר סיני! ומה טעמא? והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחרב.

רבי חזקיה, רבי ירמיה, רבי חייא בשם רבי יוחנן: אם יכול את לשלשל את השמועה עד משה – שלשלה. ואם לאו – תפוש או ראשון ראשון או אחרון אחרון. מה טעמא? והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת. עד יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחרב.

גידול אמר: כל האומר שמועה מפי אומרה – יהא רואה בעל השמועה כאלו הוא עומד בנגדו. ומה טעמא? אך בצלם יתהלך איש.

בתיב (משלי כ, ו): רב אדם יקרא איש חסדו, ואיש אמונים מי ימצא. רב אדם יקרא איש חסדו – זה שאר כל אדם. ואיש אמונים מי ימצא – זה רבי זעירא. דמר רבי זעירא: לית אנו צריכין חששין לשמועתייה דרב ששת דהוא גברא מפתחה.

אָמַר רַבִּי זְעִירָא לְרַבִּי יוֹסֵא: חֲכִימֵי רַבִּי לְבַר פְּדָה דְּאֵת אָמַר שְׂמוּעָתָא מִן שְׁמִייהּ. אָמַר לִיהּ: רַבִּי יוֹחֲנָן אָמְרֵן מִשְׁמוֹ. אָמַר רַבִּי זְעִירָא לְרַבִּי בָּא בַר זְבֵדָא: חֲכִימֵי רַבִּי לְרַב דְּאֵת אָמַר שְׂמוּעָתָא מִן שְׁמִייהּ? אָמַר לִיהּ: רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה אָמְרֵן מִשְׁמוֹ.

וְלֹא לְבִנְרִסְקִי. אֵיתָא חֲמִי, בְּדִילִין מִמִּי שְׂרִיחוּ רַע. וְאֵת אָמַר חֲבִין?

[דף ז' ע"א]

לֹא אֵתָא אֲלָא מִשְׁתַּלְבֵּשׁ בְּגָדֵי אוּמְנוֹתָו.

וְלֹא לְאֲבֹל. הַתְּחַלַּת אֲכִילָה אֵיזוֹ הִיא? רַב אֲהָא, רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי: מִשְׁיִטוּל יְדִין. רַבִּי אֲהָא אָמַר: לְקִדּוּשׁ אֵיתָאמְרַת. רַבִּי בָּא אָמַר: לְבִרְכָה אֵיתָאמְרַת. רַב נָסֵב לִידּוּי, רַמְזוּ הֵינָּה בְּרִייהּ לְמוֹזָנָא, בְּעָא מִיתָן לִיהּ. אָמַר לִיהּ: כְּבַר הַתְּחַלְנֵנוּ בְּפִסְעוּדָה.

דְּלָמָא, רַבִּי מְיִישָׂא וְרַבִּי שְׂמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק הוּוּן יִתְבִּין אֲבָלִין בְּחֵדָא מִן בְּנֵי שְׂתָא עִילִייתָא. אֵתָא עֲנָתָא דְצְלוֹתָא קָם לִיהּ רַבִּי שְׂמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק מִיִּצְלִיָּא. אָמַר לִיהּ רַבִּי מְיִישָׂא: וְלֹא פִן אֲלָפֵן רַבִּי, אִם הַתְּחִילוּ – אֵין מִפְּסִיקִין! וְתַנִּי חֲזַקִּיה: כָּל מִי שֶׁהוּא פְטוּר מִן הַדְּבָר וְעוֹשֶׂהוּ – נִקְרָא הַדְּיוּט. אָמַר לִיהּ: וְהַתְּנָיָא חֲתָן פְטוּר. חֲתָן אִם רוּצָה לְקַרְוֹת – קוֹרָא. אָמַר לִיהּ: יְכִיל אֲנָא פְתִיר לָהּ כְּרַבָּן נְמִלְיָאֵל דְּאָמַר: אֵינִי שׁוֹמֵעַ לְכֶם לְכַטֵּל מִמֶּנִּי מַלְכוּת שְׁמַיִם שְׁעָה אַחַת.

וְלֹא לְדִין. רַב יִרְמְיָה וְרַב יוֹסֵף. חֵדָא אָמַר: מִשְׁיִשְׁבּוּ בְּדִין. וְהוֹרְנָה אָמַר: מִשְׁיִשְׁמְעוּ מַעֲנֹתֵיהֶן.

אִם הַתְּחִילוּ – אֵין מִפְּסִיקִין. וּמִפְּסִיקִין לְקַרְיַת שְׂמַע וְאֵין מִפְּסִיקִין לְתַפְלָה. אָמַר רַבִּי אֲהָא: קַרְיַת שְׂמַע – דְּבַר תּוֹרָה. וְתַפְלָה – אֵינִי דְבַר תּוֹרָה. אָמַר רַבִּי בָּא: קַרְיַת שְׂמַע – זְמַנָּה קְבוּעָה. תַּפְלָה – אֵין זְמַנָּה קְבוּעָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵף: קַרְיַת שְׂמַע – אֵין צְרִיכָה בְּזוֹנָה. וְתַפְלָה – צְרִיכָה בְּזוֹנָה. אָמַר רַבִּי מְנָא: קְשִׁייתָהּ קוּמִי דְרַבִּי יוֹסֵף, וְאֲפִילוּ תִימָא קַרְיַת שְׂמַע אֵינָה צְרִיכָה בְּזוֹנָה. שְׁלֹשָׁה פְסוּקִין הִרְאִישׁוּנִים צְרִיכִים בְּזוֹנָה. מִן גּוֹ דְּאֵינֵן צִיבְחָר הוּא מְכֻוִין.

רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחִי: בְּגוֹן אֲנִי שְׂעוּסְקוּן בְּתַלְמוּד תּוֹרָה – אֲפִילוּ לְקַרְיַת שְׂמַע אֵין אֲנִי מִפְּסִיקִין. רַבִּי יוֹחֲנָן אָמְרָה עַל גְּרַמְיָה, בְּגוֹן אֲנִי שְׂאִין אֲנִי עֲסוּקִין בְּתַלְמוּד תּוֹרָה – אֲפִילוּ לְתַפְלָה אֲנִי מִפְּסִיקִין. דִּין בְּדַעְתֵּיהּ וְדִין בְּדַעְתֵּיהּ. רַבִּי יוֹחֲנָן בְּדַעְתֵּיהּ דְרַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר הַלְוָאֵי מִתְּפַלְלִין כָּל הַיּוֹם. לָמָּה? שְׂאִין תַּפְלָה מִפְּסִיקָתָא.

רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחִי בְּדַעְתֵּיהּ, דְרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחִי אָמַר: אֵילוּ הוּוּיָא קָאִים עַל טוֹרָא דְסִינֵי בְשַׁעְתָּא דְאֵיתֵיהִיבַת אוּרִיתָא לְיִשְׂרָאֵל, הוּוּיָא מִתְּבַע קוּמִי רַחֲמָנָא דְאֵיתְבְּרִי לְהַדִּין בַּר נִשְׂא תְרִין פּוּמִין. חַד דִּיהוּי לְעִי בְּאוּרִיתָא, וְחַד דִּיתְעַבַּד בָּהּ כָּל צוֹרְכֵי. וְחַד יוֹר: מַה אֵין חַד הוּא – לִית עֲלֵמָא יְכוֹל קָאִים בִּיהּ מִן דִּילְטוֹרִיא דִּילִיהּ. אֵילוּ הוּוּן תְּרִי – עַל אַחַת כְּפָה וְכְפָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה קוּמֵי רַבִּי יְרֵמְיָהּ: אֲתֵיִיא דְרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי חֲנַנְיָה בְּן עֲמִיבָה. דְתַנֵּי: בּוֹתְבֵי סְפָרִים תְּפִילִין וּמְזוּזוֹת – מִפְּסִיקִין לְקִרְיַת שְׁמַע, וְאִין מִפְּסִיקִין לְתַפְלָה. רַבִּי חֲנַנְיָה בְּן עֲמִיבָה אָמַר: כְּשֶׁם שְׁמִפְּסִיקִין לְקִרְיַת שְׁמַע, כֵּךְ מִפְּסִיקִין לְתַפְלָה וְלְתַפְלִין וְלִשְׁאָר כָּל מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה. וְלֹא מוֹדִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹחִי שְׁמִפְּסִיקִין לְעֵשׂוֹת סוּכָה וְלְעֵשׂוֹת לוּלָב? וְלִית לֵיהּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹחִי, הֲלָמִיד לְעֵשׂוֹת, לֹא הֲלָמִיד שְׁלֵא לְעֵשׂוֹת. שֶׁהֲלָמִיד שְׁלֵא לְעֵשׂוֹת – נוֹחַ לוֹ אֵילֹו לֹא נִבְרָא! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

[דף ז' ע"ב] הַלּוּמִיד שְׁלֵא לְעֵשׂוֹת – נוֹחַ לוֹ אֵילֹו נִהְפְּכָה שׁוּלִייתוֹ עַל פְּנֵי וְלֹא יֵצֵא לְעוֹלָם. טַעְמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹחִי, זֶה שִׁינוֹן וְזֶה שִׁינוֹן, וְאִין מְכַבְּלִין שִׁינוֹן מִפְּנֵי שִׁינוֹן.

וְהָא תַנְיָנָן: הַקּוֹרֵא מִיבֵּן וְאֵילָף – לֹא הַפְּסִיד, כְּאֵדָם שֶׁהוּא קוֹרֵא בְּתוֹרָה. הָא בְּעוֹנְתָּהּ – תְּכִיבָה הִיא יוֹתֵר מִדְּבָרֵי תּוֹרָה! אָמַר רַבִּי יוֹדָן: רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹחִי – עַל יְדֵי שֶׁהִיָּה חֲדִיד בְּדְבָרֵי תּוֹרָה, לְפִיכָךְ אֵינָה תְּכִיבָה עָלָיו יוֹתֵר מִדְּבָרֵי תּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי בַּא מְרִי: לֹא תַנְיָנָן אֲלֵא כְּאֵדָם שֶׁהוּא קוֹרֵא בְּתוֹרָה. הָא בְּעוֹנְתָּהּ – כְּמִשְׁנָה הִיא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹחִי – בְּדַעְתֵּיהָ. דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹחִי אָמַר: הַעוֹסֵק בְּמִקְרָא – מִדָּה שְׁאֵינָה מִדָּה, וְרַבָּנָן עֲבָדֵי מְקָרָא בְּמִשְׁנָה.

הַלְכָה ג' מִתַּנִּי' לֹא יֵצֵא הַחַיִּיט בְּמַחְטוֹ סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה, שְׂמָא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא. וְלֹא הַלְבָּלָר בְּקַלְמוֹסוֹ. וְלֹא יַפְלָה אֶת בְּלִיָּו, וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר.

כְּאֵמַת אָמְרוּ: הַחֲזוֹן רוּאָה הֵיכֵן תַּנּוּקוֹת קוֹרְאִין, אֲבָל הוּא לֹא יִקְרָא. כִּיֵּצֵא בּוֹ, לֹא יֵאָבֵל הַזֵּב עִם הַזֵּבָה, מִפְּנֵי הַרְגֵּל עֲבָרָה.

גְּמָרָא תַנֵּי: לֹא יֵצֵא הַחַיִּיט בְּמַחְט שְׁבַכְלִיָּו, וְלֹא הַלְבָּלָר בְּקוּלְמוּס שְׁבַאָזְנוֹ. וְלֹא הַצְּבַע בְּדוּגְמָא שְׁבַאָזְנוֹ. וְלֹא הַשּׁוּלְחָנִי בְּדִינָר שְׁבַאָזְנוֹ. וְאִם יֵצֵא הַרִי אֵלּוּ פְטוּרִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אֹמְנִין דְּרַךְ אֹמְנָתוֹ – חַיִּיב. הָא שְׂאָר כָּל אֲדָם – יוֹצֵאִין בְּכָד.

מִחְלָפָה שִׁיטְתִּיהָ דְרַבִּי מֵאִיר. דְתַנְיָנָן תַּמּוֹן: יֵצֵאת – הַיִּיבֵּת חֲטָאת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְכֹא הוּא אָמַר הַכִּין!

רַבִּי מְנָא אָמַר לָהּ סַתָּם. רַבִּי אֲבִין כְּשֶׁם רַבִּי יוֹחָנָן. תַּמּוֹן דְּרַךְ הוֹצְאָה בְּנָשִׁים. בְּרַם הָכֵא טְפִילִין יוֹצֵאִין בְּכָד.

מִחְלָפִין שִׁיטְתִּין דְרַבָּנָן! תַנְיָנָן תַּמּוֹן: וְחַכְמַיִם פּוֹטְרִים בְּכוּבְלַת וּבְצִלוֹחִית שֶׁל פִּילִיטוֹן. הָא בְּמַחְט נִקְיָבָה חַיִּיב. הֲדָא הוּא אֹמְנִין בְּאֹמְנָתוֹ חַיִּיב! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַר אֲבִין: תִּפְתֵּר בְּאִשָּׁה גְּדֻלַּת.

וְלֹא יַפְלָה וְכוּ'.

[דף ה' ע"א]

אֶפִּילוּ בְּחוּל – אָסוּר, שְׂאִינָה דֶרֶךְ כְּבוֹד.

תְּנִי: הַמְפַלֶּה אֶת בְּלִי – נוֹטֵל וְזוֹרֵק, וּבִלְבָד שְׂלֵא יִמְלוּל. אָבָא שְׂאִיל אוֹמֵר: מוֹלֵל וְזוֹרֵק, וּבִלְבָד שְׂלֵא יִהְרֹג.

הַזְקִינָה אָמַר: הַהוֹרֵג בִּינָה בְּשֶׁבֶת – בְּהוֹרֵג גָּמֵל. שְׂמוּאֵל מִקְמַע יָדָה וְרַגְלָהּ וַיְהִיב לָהּ קוֹמִי מִיַּנְיָקָה. רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן יַהֲיִיב לִיהָ גוֹ צְלוֹחִיתָא.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן חֶלְפָתָא: וְלֹא מִחֶלְזוֹן שְׂמַעוֹנָא! וְחֶלְזוֹן יֵשׁ לוֹ גִּידִים וְעֲצָמוֹת! וְלֹא בֶן תְּנִי: כָּל דְּבַר שְׂאִין לוֹ גִּידִים וְעֲצָמוֹת – אֵינּוּ חַי וְיֹתֵר מִשְׁשָׁה חֲדָשִׁים.

דָּמַר רַבִּי יוֹסֵה בֶר רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב זְבִיד: אַחַת לְשִׁבְעָה שָׁנִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחֲלֵף אֶת עוֹלָמוֹ. קִמְקַמָּה – מִיתַעֲבִיד חוֹ רַב. פְּדָה חוֹד אָפֵר – מִיתַעֲבִיד שָׂר. מוּמִיתָא דְרִישָׁא – מִתַּעֲבִיד עֶקְרָב. וְדַמְנָא – שְׂמָמִי. תּוֹלְעָתָא דְסוּסָא – מִתַּעֲבִיד אִירְעוּ. וְדַתְרָתָא – דְבָרִי. צְבוּעַ, הַזְכָּר – נַעֲשֶׂה נִקְבָּה. עֶכְבְּרָא דְטוּרָא – מִתַּעֲבִיד חוּזִיר בֶּר. שִׁזְרָתָא דְנִינָא – מִתַּעֲבִיד נָדֵל. וְדַבַּר נֶשֶׂא – חַיִּין. אֵימְתִי? בְּזִמְן שְׂאִינוּ בּוֹרַע כָּל קוֹמְתוֹ עַד הַשְּׁזֵרָה.

תְּנִי רַבִּי חֵיִיא: אָבָל מִסְתַּכֵּל הוּא מַה שְּׁבִכּוּם וּמַה שְּׁבַקְעָרָה, וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ. אֵית דְּבַעֲי מִימַר: שְׂהוּא לְשַׁעָה. וְאֵית דְּבַעֲי מִימַר: מַפְנֵי הַנְּקִיּוֹת, וּמַפְנֵי הַסְּפָנָה. מַה נְּפִיק מִבִּינִיהוֹן? לְקַנְבַּ חַיִּוּרִין. מַה דָּמַר שְׂהוּא לְשַׁעָה – אָסוּר. וּמַה דָּמַר מַפְנֵי הַנְּקִיּוֹת וּמַפְנֵי הַסְּפָנָה – מוֹתֵר.

רַב יְרֵמְיָה סֵלֵק לְנַבִּיָּה רַבְסִי, מוֹזַג לִיהָ כֶּסֶף, שָׂרִי מִסְתַּכֵּל בִּיהָ. אָמַרְהָ לִּיהָ בְּנִי בֵּיתִיהָ: חֲמִי מַה הוּא עֶבֶד. אָמַר לָהּ: דְּהוּא נְהִיג בְּשִׁיטְתִּיהָ דְרַבּוּ. תְּנִי רַבִּי חֵיִיא: מִסְתַּכֵּל הוּא מַה שְּׁבִכּוּם וּמַה שְּׁבַקְעָרָה וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ.

וְלֹא יִקְרָא לְאִזְרַי הַנֵּר. שְׂמוּאֵל אָמַר: לֹא שָׁנּוּ אֶלָּא אֶחָד. הָא שָׁנִים, מֵאַחַר שֶׁחֵן יְכוּלִין לְמַחֲזוֹת זָה עַל יְדֵי זָה – מוֹתֵר. מִתְּנִיתִין פְּלִינָא עֲלוּי! אֶחָד הַנֵּר שְׂהוּא יְכוּל לְהַטּוֹתוֹ. וְאֶחָד הַנֵּר שְׂאֵינוּ יְכוּל לְהַטּוֹתוֹ! עוֹלָא בֶר יִשְׁמַעְיָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: אֶפִּילוּ בְּמַה. עַל דַּעֲתִיהָ דְרַבִּי לְעֹזֵר – אֶפִּילוּ גְבוּהָ בְּמַה, אֶפִּילוּ נִתְּוִן בְּבִית אֶחָד, אֶפִּילוּ נִתְּוִן בְּסַפִּיקָהּ.

תְּנִי: שְׂמָא יִשְׁבַּח וַיִּטָּה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְיָא: אֲנִי אֶקְרָא וְלֹא אֶטָּה. וְשָׁכַח, וְהָיָה קְרוֹב לְהַטּוֹת. וְאָמַר: גְּדוּלִים הֵן דְּבָרֵי חֲכָמִים שְׂאִמְרוּ שְׂמָא יִשְׁבַּח וַיִּטָּה.

רַבִּי נִתְּוִן אוֹמֵר: הֵיטָה אוֹתוֹ מִמֶּשׁ. וְכָתַב עַל פִּינְקָסוֹ, וְאָמַר: יִשְׁמַעְיָא בֶּן אֱלִישֶׁע הֵיטָה הַנֵּר בְּשֶׁבֶת. לְכַשִּׁיבְנָה הַבֵּית – יְהִא חֵיִיב הַטָּאת.

תָּמָן תְּגִינֵנוּ: אֵל תֵּאֱמָן בְּעֶצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ. מַעֲשֵׂה בְּחֶסֶד אֶחָד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְשׁוֹנֵה: אֵל תֵּאֱמָן בְּעֶצְמְךָ עַד יוֹם זְקֻנֹתְךָ. כְּגוֹן אֲנִי. אֶתָּא הֲדָא רוּחָא וְנַפְשִׁיתָהּ, וְשָׂרֵי תַהֲוֵי בֵּיהּ.

[דף ה' ע"ב]

אָמְרָה לִיהֵ: לֹא תִצּוּק, רוּחַ אֲנָא, אֲזוּל וְאִישְׁתּוּי לְחִבְרָךְ.

בְּאֵמַת אָמְרוּ וְכוּ'. אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: כָּל מְקוֹם שֶׁשָּׁנִינוּ "בְּאֵמַת" – הִלְכָה לְמוֹשֶׁה מִסִּינַי. מַהוּ מִתְקַן רֵאשִׁי פְּרָקִים? פְּסוּקִין. תְּנִי רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן זְמַרְבַּבַּל אוֹמֵר: הַתִּינוּקוֹת מִתְקַיְנִין לְהוֹן רֵאשִׁי פְּסוּקִיהוֹן לְאוֹר הַנֵּר. מִי כְּדוֹן? אֵילִין בְּעֵי דִיטַפֵּי בּוֹצִינָא. וְאֵילִין לָא בְּעֵי דִיטַפֵּי בּוֹצִינָא.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ וְכוּ'. תְּנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְעֹזֵר אוֹמֵר: רֵאָה עַד אֵיכֵן פְּרָצָה טְהֵרָה. שְׁנַאֲמַר כִּי מַעֲטָא אֲשֶׁר הָיָה לָךְ לְפָנַי וַיִּפְרוֹץ לְרוּב (בְּרֵאשִׁית ל', ל.). וּבֵית אֲבוֹתֵיהוֹן פְּרָצוּ לְרוּב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א דף לח.).

שְׁלֹא גָזְרוּ לומר שלא יאכל טְהוֹר עִם הַטְּמֵא. אֶלָּא אָמְרוּ לֹא יֵאכַל הַזָּב עִם הַזָּבָה. הָא זָב עִם מְצוֹרְעַת מוֹתֵר. וְיֹשֵׁב מַחוּץ לְאֶהֱלוֹ – וְלֹא מַחוּץ לְאֶהֱלָהּ. מְצוֹרְעַת עִם זָבָה – אֲסוּר. מְצוֹרְעַת עִם מְצוֹרְעַת – אֲסוּר.

תְּנִי בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לֹא יֵאכַל זָב פְּרוּשׁ עִם זָב עִם הָאֶרֶץ. וּבֵית הַלֵּל מַתִּירִין. וּמַה טַּעְמִיהוֹן דְּבֵית שְׁמַאי? שֶׁהוּא מִתְרַגֵּל עִמּוֹ בִּימֵי טוּמְאָתוֹ, הוּא מִתְרַגֵּל עִמּוֹ בִּימֵי טְהוּרָתוֹ.

רַבִּי חִיָּיא רוּבָא מְפַקֵּד לְרַב אֵין אַתָּא יָכוֹל מֵיכוּל כָּל שְׁתָּא חוּלִין בְּטְהֵרָה – אָכוּל. וְאִם לֹאוּ – תַּהֲוֵי אָכִיל שְׁבַעָה יוֹמִין מִן שְׁתָּא.

מֵיכֵן הָיָה רַבִּי פְּנֵחָם בֶּן יֵאִיר אוֹמֵר: זְרִיוֹת – מְבִיאָה לְיַדֵּי נְקִיוֹת. נְקִיוֹת – מְבִיאָה לְיַדֵּי טְהֵרָה. טְהֵרָה – מְבִיאָה לְיַדֵּי קְדוּשָׁה. קְדוּשָׁה – לְיַדֵּי עֲגוּה. עֲגוּה – לְיַדֵּי יְרֵאת חַט. יְרֵאת חַט – לְיַדֵּי רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ. רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ – לְיַדֵּי חֲסִידוּת. חֲסִידוּת – לְיַדֵּי תַחֲנוּת הַמַּתִּים. תַּחֲנוּת הַמַּתִּים – לְיַדֵּי אֱלֹהֵי זְכוּר לְטוֹב.

זְרִיוֹת – לְיַדֵּי נְקִיוֹת. וּכְלָהּ. וְכִיפֵר. נְקִיוֹת – לְיַדֵּי טְהֵרָה. וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטְהֵרָה. טְהֵרָה לְיַדֵּי קְדוּשָׁה. וְטְהֵרוּ וּמִדְּשׁוּ.

קְדוּשָׁה לְיַדֵּי עֲגוּה. כִּי כַּה אָמַר רַם וְנִשְׂא שְׁכֵן עַד וְקְדוּשׁ שְׁמוֹ מֵרוּם וְקְדוּשׁ אֲשֶׁכּוֹן וְאֵת דְּכָא וְשַׁפְּל רוּחַ.

עֲגוּה לְיַדֵּי יְרֵאת חַט, דְּכַתִּיב עֲקֵב עֲגוּה יְרֵאת ה'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אֲלֵעָזָר: מַה שֶּׁעָשִׂית חֲכָמָה עֲטָרָה לְרֵאשִׁי, עָשִׂית עֲגוּה עֲקֵב לְסוּלְיָסָה. דְּכַתִּיב רֵאשִׁית חֲכָמָה יְרֵאת ה'. וְכַתִּיב עֲקֵב עֲגוּה יְרֵאת ה'.

יִרְאֵת הַט לִידֵי רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ. דְּכֵתִיב אָז תִּבְיֵן יִרְאֵת ה' וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא. רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ לִידֵי הַמִּסִּדּוֹת. דְּכֵתִיב

[דף ט' ע"א]

אָז דְּבִרְתָּ בְחֻזֵן לַחֲסִידֵיךָ. הַמִּסִּדּוֹת לִידֵי תְהִיִּית הַמַּתִּים. דְּכֵתִיב וְנָתַתִּי רוּחִי בְכֶם וַחֲיִיתֶם. תְּהִיִּית הַמַּתִּים לִידֵי אֱלֹהֵי זְכוּר לְמוֹב. דְּכֵתִיב הִנֵּה אֲנִכִּי שֶׁלַח לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַשִּׁיב לֵב אָבוֹת עַל בְּנֵים וְלֵב בְּנֵים עַל אָבוֹתָם.

תִּנְי בְשֵׁם רַבִּי מֵאִיר: כָּל מוֹ שֶׁהוּא קְבוּעַ בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל. וְאוֹכֵל הוֹלִיּוֹ בְמַהֲרָה. וּמְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ וְקוֹרָא אֶת שְׁמֵעַ בְּבוֹקֵר וּבְעֶרֶב מוּבְטָח לוֹ שֶׁהוּא מַחֲיֵי הַעוֹלָם הַבָּא.

הַלְכָה ד' מֵתַנִּי' וְאֵלּוּ הֵן הַתְּלָכוֹת שֶׁאֲמָרוּ בְעֲלִיִּית הַנְּנִיחַ בֵּן הַזְּקִיחַ בֵּן גְּרוֹן שְׁעָלוֹ לְכַרְוֹ. וְנִמְנוּ וְרַבֵּי בֵּית שְׁמַאי עַל בֵּית הַלֵּל, וְשִׁמְנֵה עֶשֶׂר דְּבָרִים גְּזָרוּ בּוֹ כִּיּוֹם.

גְּמָרָא אוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּה קֶשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל כִּיּוֹם שֶׁנִּעְשֶׂה בּוֹ הַעֲגָל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בּוֹ כִּיּוֹם גָּדְשׁוּ אֶת הַסְּפָאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בּוֹ כִּיּוֹם מָחְקוּ אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי לִיעֶזֶר: אֵילּוּ הֵיָתֵה הַמִּסִּירָה וּמִלִּיאָהּ – יֵאוֹת. לְחֵבִית שֶׁהִיא מְלִיאָה אֲגוּזִין, כָּל מוֹ שֶׁאֵתָהּ נוֹתֵן לְתוֹכָהּ שׁוּמְשָׁמִין הִיא מְחֻזְקָתָהּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֵילּוּ הֵיָתֵה מְלִיאָה וְהִסְרִיהָ – יֵאוֹת. לְחֵבִית שֶׁהִיָתֵה מְלִיאָה שְׁמֹן, כָּל מוֹ שֶׁאֵתָהּ נוֹתֵן לְתוֹכָהּ מֵיִם הִיא מְפֻזְרָת אֶת הַשְּׁמֹן.

תִּנְא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹנֵיִיא: תְּלִמִּידֵי בֵּית שְׁמַאי עֲמָדוּ לְהֵן מִלְמַטָּה וְהָיוּ הוֹרְגִין בְּתִלְמִידֵי בֵּית הַלֵּל. תִּנְי, שְׁשָׂה מְהֵן עָלוּ, וְהַשְּׂאָר עֲמָדוּ עֲלֵיהֶן בְּהִרְבּוֹת וּבְרַמְחִים.

תִּנְי: שְׁמוֹנֵה עֶשֶׂר דְּבָרִים גְּזָרוּ וּבְשִׁמּוֹנֵה עֶשֶׂרָה רַבּוּ. וּבְשִׁמּוֹנֵה עֶשֶׂרָה נְחָלְקוּ.

וְאֵילּוּ הֵן שְׁנֹרֵי, עַל פִּיתֵן שֶׁל עֵבּוֹם, וְעַל גְּבִינְתָן, וְעַל שְׁמֵנָן, וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן. וְעַל שִׁכְבַּת יִרְעוּ, וְעַל מִימֵי רִגְלֵיהֶן. וְעַל הַלְכוֹת בְּעַל קָרִי. וְעַל הַלְכוֹת אֲרִיץ הַעַמִּים.

תִּמְן תִּנְיֵנָן: אֵילּוּ הוֹסְפִלִין אֶת הַתְּרוּמָה. הָאוֹכֵל אוֹכֵל רֵאשׁוֹן וְהָאוֹכֵל אוֹכֵל שְׁנֵי. וְהַשׁוֹתָה מִשְׁקָה מִמֵּאִין. וְהַבָּא רֵאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בְּמִים שְׁאוּבִין. וְמָהוּר שֶׁנִּפְלוּ עַל רֵאשׁוֹ וְרוּבּוֹ שֶׁלְשָׂה לֹגִין מִים שְׁאוּבִין.

[דף ט' ע"ב]

וְהַסְפָּר. וְהַיִּדִים. וְהַטְּבוֹל יוֹם. וְהָאוֹכֵלִים וְהַכְּלִים שֶׁנִּטְמָאוּ בְּמִשְׁקִין. רַבְּנָן דְּמִסְרִין אָמְרוּ אֵילּוּ שְׁנֹרֵי מִמָּה שֶׁרַבּוּ שְׁבַעֵה אֵינּוֹן. וְאֵילִין אֵינּוֹן הוֹרְגִינִיתָא. מִי שֶׁהִחְשִׂיד בְּדָרְךָ – נוֹתֵן כִּיּוֹם לְעַבְדֵּי.

פּוֹצֵא בּוֹ, לֹא יֵאָכֵל הַזֶּב עִם הַזֶּבֶה – מִפְּנֵי הַרְגֵּל עֲבִירָה. כֹּל הַמִּיּוֹטְלִין מְבִיאִין מִיּוֹמָאָה בְּעוֹבֵי הַמְּרָדָע. בִּיצַד בּוֹצְרִין בֵּית הַפָּרֶס. הַמְּנִיחַ בָּלִים תַּחַת הַצִּינּוֹר. עַל שְׁשֵׁה סְפִיקוֹת שׁוֹרְפִין אֶת הַתְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן אֶף גְּדוּלֵי תְרוּמָה.

אֵלּוּ הֵן שְׁנֵי אֵילִין עֲשָׂרְתֵי קְדָמֵי תֵּא. וְהַשָּׂאָר, מִן מַה דְּתַנִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי: בּוֹ כִּיּוֹם גָּזְרוּ עַל פִּיתָן, וְעַל גְּבִינְתָן, וְעַל יֵינֵן, וְעַל חוּמָצוֹן, וְעַל צִירוֹ, וְעַל מוֹרֵיסָן, עַל כְּבוּשֵׁיהֶן, וְעַל שְׁלוֹקֵיהֶן, וְעַל מְלוֹחֵיהֶן, וְעַל הַחֵילָקָה, וְעַל הַשְּׁחִיקָה, וְעַל הַמִּסְנֵי, וְעַל לְשׁוֹנָן, וְעַל עֲדוּתָן, וְעַל מַתְּנוּתֵיהֶן, עַל בְּנֵיהֶן וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן וְעַל כְּבוֹרֵיהֶן.

פִּיתָן, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן; מַהֲלָכוֹת שֶׁל עִימוּם הוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: קְשִׁייתָהּ קוּמֵי רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא, מַהוּ מַהֲלָכוֹת שֶׁל עִימְעוּם? כֶּף אֲנִי אוֹמְרִים, וּבְמָקוֹם שֶׁפֶת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה, בְּדִין הִיָּה שֶׁתְּהֵא פֶת עֲבוּ"ם אֲסוּרָה, וְעִימְעֵמוּ עֲלֶיהָ

[דף י' ע"א]

וְהַתִּירוּהָ. אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאִין פֶּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה, בְּדִין הִיָּה שֶׁתְּהֵא פֶת עֲבוּ"ם מוֹתְרָת. עִימְעֵמוּ עֲלֶיהָ וְאֲסוּרָה. אָמַר רַבִּי מְנַא: וַיֵּשׁ עִימְעוּם לְאִיסוּר? וּפֶת לֹא תִכְשִׁילֵי עֲבוּ"ם הוּא?

כֶּף אֲנִי אוֹמְרִים, בְּמָקוֹם שֶׁאִין תִּכְשִׁילֵי יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה, בְּדִין הִיָּה שֶׁיְהוּ תִכְשִׁילֵי עֲבוּ"ם מוֹתְרִין, וְעִימְעֵמוּ עֲלֵיהֶן וְאֲסוּרִים. אֵלּא בִּינֵי, בְּמָקוֹם שֶׁאִין פֶּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה. בְּדִין הִיָּה שֶׁתְּהֵא פֶת עֲבוּ"ם אֲסוּרָה, וְעִימְעֵמוּ עֲלֶיהָ וְהַתִּירוּהָ מִפְּנֵי חַי נֶפֶשׁ.

רַבְּנָן דְּמִיסְרִין בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא: כְּדַבְּרֵי מִי שֶׁהוּא מִתִּיר, וּבִלְכַד מִן הַפְּלִטָר. וְלֹא עֲבָדִין כּוֹ.

אָמְרוּן קוּמֵי רַבִּי חֵיִיא רֹבָא: תַּנִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָי: אֲכָל תְּשַׁבְּרוּ מֵאֲתֵם בְּכֶסֶף וְאֲכַלְתֶּם וְגַם מִים תִּכְרוּ מֵאֲתֵם וְגוֹמֵר. מַה מִּים שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתָן, אֶף כֹּל דְּבַר שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה מִבְּרִייתוֹ.

הַתִּיבוּן: תְּרֵי מוֹטְלֵיָה, וּפְנִקְרִיסִים, וְקוּבְטִיּוֹת, וְקָלִיוֹת, וְחַמִּין שְׁלֶהֶן – תְּרֵי אֵלּוּ מוֹתְרִין. נִיחָא בּוֹלְהֶן שֶׁהֵן יְכוֹלִין לְהַשְׁרוֹת וּלְהַחְזִיר כְּמוֹ שֶׁהֵי, קָלִיוֹת לְמַה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב: כֹּל הָאוֹכֵל שֶׁהוּא נֹאכֵל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא – אִין כּוֹ מִשּׁוּם תִּכְשִׁילֵי עֲבוּ"ם. וַיּוֹצֵאִין בּוֹ מִשּׁוּם עִירוּבֵי תִכְשִׁילִין.

מַה מְקַיִים רַבִּי חֵיִיא רֹבָא אֲכָל תְּשַׁבְּרוּ מֵאֲתֵם בְּאוֹכֵל תְּשַׁבְּרוּ? הֲאֵכַלְתוּ שְׁכַרְתוּ. שְׂאֵם הִיָּה קֶשֶׁה עֲלֶיהָ – בְּאוֹכֵל תְּשַׁבְּרוּ. וְאֵם לֹא – הִכְרַע עֲלֵיהָ כֶּסֶף.

אָמְרִין, בֶּן הוֹה רַבִּי יוֹנָתָן עֲבַד, כִּד הוֹה חָמִי בַר נֶשׁ רַב עֲלִיל לְקַרְתֵּיהָ, הוֹה מְשַׁלַּח לִיהָ אִיקְרִין. מִי אָמַר? דְּאִין הוֹה דִּיין דִּייתָם אוֹ דִּיין דְּאַרְמְלָה, נִישְׁכַּח אִפִּין מְפּוֹסִיָּה עֲלוּי.

תְּלִמֵד   מִסְכַּת שַׁבָּת   יְרוּשָׁלַיִם

גְּבִינְתָּן, אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָהּ: הַלֵּב הַעֲבוּ"ם לָמָּה הוּא אָסוּר? מִשּׁוּם תַּעֲרוּבַת בְּהֵמָה טְמֵאָה. וְתַנִּי בֵּן: עוֹמֵד הוּא יִשְׂרָאֵל בְּעֵדֶר וְהַעֲבוּ"ם הוֹלֵב וּמְבִיא לוֹ, וְאֵינּוּ הוֹשֵׁשׁ.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה, רַבִּי סִימוּן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: הַלֵּב הַעֲבוּ"ם לָמָּה הוּא אָסוּר? מִשּׁוּם גִּילּוּי. וַיַּעֲמִיד! אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מִפְּנֵי אָרֶם הַנֶּתָּן בֵּין הַנִּקְבִּים.

וְתַנִּי בֵּן: שְׁלֹשָׁה אֵירָסִין הֵן, אֶחָד צָרָה, וְאֶחָד שׁוֹקֵעַ, וְאֶחָד עֲשׂוּי כְּשֶׁכְּבָה וְעוֹמֵד מִלְּמַעְלָה.

בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי יְרֵמְיָהּ אֵיתְּגַלְיִין גִּיגִייתָא דְסַדְרָה רַבָּא, שְׂתוּן קְדַמָּאי וְלֹא מֵייתוּן. אַחֲרָאי וּמֵייתוּן. אֲנִי אוֹמֵר, אֵירָם שׁוֹקֵעַ תְּהוּ.

פּוֹעֲלֵיָא הֵיוּ בְּטוּרָא אֵיתְּגַלְיִית קוֹלְתָא דְמֵיא שְׂתוּן קְדַמָּאי וְלֹא מֵייתוּן. אַחֲרָאי וּמֵייתוּן. אֲנִי אוֹמֵר אֵירָם שׁוֹקֵעַ תְּהוּ. הַשְּׁמֹן וְהַחֹמֶץ הַצִּיר וְהַמּוֹרִים וְהַדְּבֵשׁ –

[דף י' ע"ב]

אֵין בְּהֵם מִשּׁוּם גִּילּוּי. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר. מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשֵׁרָאוֹ אוֹתוֹ נוֹקֵר. וְתַנִּי בֵּן: אֲבַטִּיחַ שְׁנִיקָר וְאֶכְלוּ מִפְּנֵי עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם. וְכֵן יוֹן שְׁנַתְּגַלָּה וְשְׂתוֹ מִפְּנֵי עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם – אָסוּר לֹחֵל וְלִשְׁתוֹת אַחֲרֵיהֶן, אֲנִי אוֹמֵר, אֵירָם שׁוֹקֵעַ תְּהוּ.

שְׁמֹנִן. מִי אָסֵר אֶת הַשְּׁמֹנִן? רַב יְהוּדָה אָמַר: דְּנִיָּאל אָסֵר אֶת הַשְּׁמֹנִן. וַיֵּשֶׁם דְּנִיָּאל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְּגַאל בְּפֶת בַּג הַמְּלֶכֶת וּבִיּוֹן מִשְׁתִּיּוֹ.

רַבִּי אֶהָא, רַבִּי תַנְהוּם בַּר הִיְהִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, וְאֵית דְּאֶמְרֵי לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: שְׁהִיּוּ עוֹלִין עֲלֵיו לְהַר הַמְּלָכָה וְנַהֲרִגִין עֲלָיו. וּמִי הַתִּירוֹ? רַבִּי וּבֵית דִּינֵי הַתִּירוֹ בְּשֵׁמֶן.

בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת נִקְרָא רַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא "רַבּוֹתֵינוּ". בְּגִיטִין וּבְשֵׁמֶן וּבְסַנְדֵּל.

וַיִּקְרָאוּ לוֹ בֵּית דִּין שְׂרָיָא! שְׂכַל בֵּית דִּין שְׁהוּא מְבַטֵּל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים – הוּא נִקְרָא בֵּית דִּין שְׂרָיָא! אָמַר רַבִּי יוֹדָן בִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: בֵּית דִּינֵי הַלּוּק עֲלָיו בְּגִיטִין.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּעֵי: וְלֹא בֵּן תַנְיִנוּ, שְׂאִין בֵּית דִּין יָכוֹל לְבַטֵּל דְּבָרֵי בֵּית דִּין חֲבִירוֹ עַד שִׁיְהֵא גְדוֹל מִפְּנֵי בְּחֻמְקָהּ וּבְמִנְיָן! וְרַבִּי וּבֵית דִּינֵי מַתִּירִין מַה שְׂאָסֵר דְּנִיָּאל וְחֲבוּרְתָּא?

אֵלָּא רַבִּי יוֹחָנָן בְּדַעֲתֵיהּ. וּמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי לִיעֶזֶר בִּי רַבִּי צְדוֹק: מְקוּבֵּל אֲנִי, שְׂכַל גְּזִירָה שְׁבִית דִּין גּוֹזְרִין עַל הַצִּיבוּר וְלֹא קִיבְלוּ רֹוב הַצִּיבוּר עֲלֵיהֶן – אֵינָהּ גְּזִירָה. וּבְדָקוֹ וּמִצְאוֹ גְּזִירָה שַׁל שְׁמֹן וְלֹא קִבְלוּ רֹוב הַצִּיבוּר עֲלֵיהֶן.

יצחק בר שמואל בר מרתא נחת לנציבין, אשכח רבי שמלאי הדרומי יתיב ודריש: רבי ובית דינו התירו בשמן. שמואל קביל עלוי. ואכל. רב לא אכל. אמר ליה שמואל: אכול, דלא בן, אגא פתיב עלך זמן מברא.

אמר ליה: עד דאגא תפון, אגא ידע מאן עירער עליה, רבי שמלאי הדרומי, מהו מר ליה בשם גרמיה, לא בשם רבי ובית דינו! ואמרה עלוי, ואכל.

בנותיהן. אמר רבי לעזר: בשבעה מקומות פתיב לא תתחתן בסם. אמר רבי אבין: לומר שבעה עמיון.

תנא רבי יהושע אונניא: לומר את ביציהן. תנא רבי ישמעאל: ואת בת היענה – זו ביצת הנעמית. שכבת זרען. ולא בן אמר רבי אהא רבי היננא בשם רבי יוחנן: שכבת זרעו של עכו"ם – מהורה שאי אפשר לשכבת זרע לצאת בלא מימי רגלים.

ועל הלכות בעל קרי. רבי בא בר אהא בשם רבי: שונה הלכות ואינו שונה אגדות. תני בשם רבי יוסי: שונה הלכות

[דף י"א ע"א]

רוגליות. ובלבד שלא יציע את משנתו. ואית דבעי מימר: ובלבד שלא יזכיר את האזכרות.

ועל הילכות ארץ העמים. ולא בן אמר רבי זעירא בר אבונא בשם רב ירמיה, יוסף בן יעזר איש צרידה, ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו מומאה על ארץ העמים ועל כלי זכויות!

רבי יונה אמר: רבי יהודה בן טבאי. רבי יוסי אמר: רבי יהודה בן טבאי ושמועון בן שטח, גזרו מומאה על כלי מתכות. הלל ושמואי גזרו על טהרת הידים.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי: פד היתה הלכה בידן, ושכחיה. ועמדו השנים והסכימו על דעת הראשונים. ללמדך שכל דבר שנותנין בית דין נפשן עליו – סופו להתקיים בידן כמה שנאמר למשה בסנין.

ואתניא ביי דמר רבי מנא: בי לא דבר רק הוא מכסם. ואם דבר רק הוא – מכסם. לפה? הוא שאין אתם יגיעין בו. בי הוא חייכם, אימתי הוא חייכם? בשערה שאתם יגיעין בו.

שמואל אמר: לא שנו אלא בתוך שמונה עשרה. הא הוין לשמונה עשרה – אפילו קמן מכפול.

התיבון: הרי שביעית, הרי הוין לשמונה עשרה דברו! ורבי יוחנן מקשי לה. רבי קריספדא בשם רבי יוחנן: רבן גמליאל ובית דינו התירו באיסור שני פקדים הראשונים.

שְׁהִיּוּ לוֹ חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת בְּאוֹשָׁא, וּבֵא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: אֵינּוּ אוֹסֵר אֲלָא בֵּית דִּירָה בְּלִבָּד.

ז. חֲמֵשׁ חֲבֵרוֹת מִקְצַת שְׂרוּיָן בְּחֲזָרִים, וּמִקְצַת שְׂרוּיָן בְּעֵלְיֹת - טְרַקְלִין שְׁלֵהֶן כְּחֲצֵר לְבֵתִים. שְׁנַיִם שֶׁשְׂתַּפִּין זֶה לְזֶה, בֵּין בֵּינָן בֵּין בְּשִׁמְךָ - אֵינָן צְרִיכִין לְעָרֵב. הִיּוּ שְׁלֵשָׁה - זֶה שְׂתַּף לְזֶה בֵּינָן, וְזֶה שְׂתַּף לְזֶה בְּשִׁמְךָ - צְרִיכִין לְעָרֵב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֶחָד יֵינן וְאֶחָד שִׁמְךָ - אֵין צְרִיכִין לְעָרֵב. אֲלֶעָזֵר בֶּן תְּדָאִי אוֹמֵר: אֲסוּרִין עַד שִׁיעָרְבוּ.

ח. אָב וּבְנוֹ, נָשִׂיו וְכֹלּוֹתֵיו, עֲבָדֵיו וְשִׁפְחוֹתֵיו, הָרֵב וְתַלְמִידוֹ, בְּזִמְנָן שְׂאִין עִמָּהֶם דִּיּוּרִים - הָרֵי הֵן כִּיחִידִים, צְרִיכִין לְעָרֵב, מְבֹוּי שְׁלֵהֶן - בֵּין כָּךְ וְכָךְ נִתַּר בְּלַחֵי וְקוֹרָה.

ט. עִם הָאָרֶץ שְׁהִיּוּ מוֹלִיכִין אֲצִלוֹ עֲרוּב, מוֹלִיךְ לוֹ כִּהֵן כִּפְר תְּרוּמָה, וְיוֹשֵׁב וּמִשְׁמְרוֹ וּמִחֲשִׁיף עָלָיו וְאוֹכְלוֹ, וּבֵא לוֹ. וּבִשְׁבִיעִית - הָרֵי זֶה מִתָּר, מִפְּנֵי שְׁלֵא נִחְשְׂדוּ עַל הַשְּׁבִיעִית.

י. בֵּית שְׁמַנִּיחִין בּוֹ עֲרוּב - אֵין צְרִיךְ לְהַפְרִישׁ כִּפְר, מְעָרְבִין בְּבֵית יִשָּׁן מִפְּנֵי דְרִכֵּי שְׁלוֹם, אִם הִיָּה שֵׁם רַבּוֹ, אוֹ אָדָם גְּדוֹל, אוֹ שְׁהִיָּה מְשִׂיא אֶת בְּנוֹ וְרִצָּה לְנַהֵג בּוֹ כְּבוֹד - הָרְשׁוֹת בִּידוֹ. מִצָּוָה עַל כָּל אָדָם לְבַטֵּל רְשׁוֹת, אִם הִיָּה אָדָם גְּדוֹל - הָרְשׁוֹת בִּידוֹ.

יא. אֲנָשִׁי חֲצֵר שֶׁשְׂכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עָרַב - עָלָיו לְבַטֵּל הָרְשׁוֹת. אִם הִיָּה שֵׁם בֵּית הָאָבֵל אוֹ בֵּית הַמִּשְׁתָּה, וְרִצּוֹ לְבַטֵּל רְשׁוֹתוֹ - הָרְשׁוֹת בִּידוֹ.

יב. שְׁלֵשָׁה שְׁהִיּוּ שְׂרוּיָן בְּחֲצֵר, וּמֵת אֶחָד מִבְּנֵי הַחֲצֵר, וְהֵנִיחַ אֶת הָרְשׁוֹת לְאֶחָד מִן הַשּׁוֹק, מִבְּעוֹד יוֹם - אוֹסֵר. מִשְׁחֲשֵׁכָה - אֵינּוּ אוֹסֵר. וְאֶחָד מִן הַשּׁוֹק שָׁמַת, וְהֵנִיחַ אֶת רְשׁוֹתוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲצֵר, מִבְּעוֹד יוֹם - אֵינּוּ אוֹסֵר. מִשְׁחֲשֵׁכָה - אֵין אוֹסֵר. הָרֵי שֶׁשְׂכַח וְלֹא עָרַב, וְחֲזַר וְהוֹצִיא, בֵּין בְּשׁוּגַג

א. הַנּוֹתֵן עֲרוּבוֹ בְּסוּף אֲלָפִים אִמָּה שֶׁל תַּחוּם, אִם הִיָּה בֵּיתוֹ סְמוּךְ לַחֹמֶה - יִכְנֵס. וְאִם לֹא - לֹא יִכְנֵס. נִתְּנוּ אִמָּה אֶחָת חוּץ לַתַּחוּם, אִם הִיָּה בְּתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה שְׁלוֹ - עֲרוּבוֹ עֲרוּב. וְאִם לֹא - אֵין עֲרוּבוֹ עֲרוּב.

ב. בְּרֵאשׁוֹנָה הִיּוּ בְּנֵי טְבֵרְיָא מְהַלְכִין אֶת כָּל חֲמֵתָה, וְאֵין בְּנֵי חֲמֵתָה בְּאֵין אֲלָא עַד מְקוֹם הַכִּפָּה, עֲכָשׁוּ בְּנֵי טְבֵרְיָא וּבְנֵי חֲמֵתָה חֲזָרוּ לְהִיּוֹת עֵיר אַחַת.

ג. אֲנָשִׁי עֵיר גְּדוֹלָה מְהַלְכִין אֶת כָּל עֵיר קְטַנָּה, וְאֲנָשִׁי עֵיר קְטַנָּה מְהַלְכִין אֶת כָּל עֵיר גְּדוֹלָה. אֵימָתִי? בְּזִמְנָן שְׁהִיּוּ בְּתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה שְׁלֵהֶן. וְאִם לֹא הִיּוּ בְּתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה שְׁלֵהֶן - אֵין לָהֶם אֲלָא אֲלָפִים אִמָּה בְּלִבָּד. וְאֲנָשִׁי עֵיר קְטַנָּה - אֵין לָהֶם אֲלָא אֲלָפִים אִמָּה בְּלִבָּד.

ד. עֵיר שֶׁל רַבִּים שֶׁחֲרָבָה, וְנִשְׁתַּירוּ בָּהּ גְּדוּדֵיּוֹת גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפְחִים, אִף עַל פִּי שְׂאִין צוּרוֹת פְּתֻחִיהָ נִכְרָים - הָרֵי זֶה מִתְּעַבְרַת לְהִיּוֹת כְּעֵין עֵיר. עֵיר שֶׁל יַחֲדִי וְנִעֲשִׂית שֶׁל רַבִּים, וְרְשׁוֹת הָרַבִּים עוֹבְרַת בְּתוֹכָהּ, כִּיִּצֵד מְעָרְבִין אוֹתָהּ? עוֹשִׂין לְחֵי מִכָּאֵן וְלְחֵי מִכָּאֵן, אוֹ קוֹרָה מִכָּאֵן וְקוֹרָה מִכָּאֵן, וּמְעָרְבִין וְנוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּאִמְצַע. וְאֵין מְעָרְבִין אוֹתָהּ לְחֻצָאִין, אֲלָא אוֹ בְּלָהּ, אוֹ מְבֹוּי מְבֹוּי בְּפָנֵי עֲצָמָה. עֵיר שֶׁל רַבִּים, וְהָרֵי הִיא שֶׁל רַבִּים, וְאֵין לָהּ אֲלָא פֶּתַח אֶחָד - מְעָרְבִין אֶת כְּלָהּ.

ה. סַכַּת הַחֵג בְּחָג, רַבִּי יְהוּדָה מְחִיב בְּעֲרוּב וּבְמוֹזָזָה וּבְמַעֲשֵׂר, וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מְעָרְבִין כְּכֹר שְׁלֵם אֶפְלוֹ הוּא כְּאִיסָר, אֶפְלוֹ לֹא נִטַּל מִמֶּנּוּ אֲלָא כְּדִי דְמוּעַ וְחִלְתּוּ, יִתַּר עַל כֵּן - הָרֵי זֶה אֲסוּר.

ו. מִי שִׁישׁ לוֹ חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת בְּעֵיר אַחַת, אִם הִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֻלָּן - הָרֵי זֶה אוֹסֵר אֶת כְּלָן. וְאִם לֹא - אֵין אוֹסֵר אֲלָא מְקוֹם דִּירָתוֹ בְּלִבָּד. אִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בְּכֵן נִפְתָּא

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלָם

בין במזיד - הרי זה אוסר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: במזיד - אוסר. בשוגג - אינו אוסר. מי שבטל רשותו, וחזר והוציא, בין בשוגג בין במזיד - הרי זה אוסר.

יג. אחד שלא ערב - נותן רשותו לאחד שערב, ושנים שערכו - נותנין רשותן לאחד שלא ערב. ושנים שלא ערכו - נותנין רשותן לשנים שערכו, או לאחד שלא ערב. אבל אין אחד שערב נותן רשותו לאחד שלא ערב, ואין שנים שערכו נותנין רשותן לשנים שלא ערכו. ואין שנים שלא ערכו נותנין רשותן לשנים שלא ערכו, שכל זמן שהיו שנים שרויין בחצר, ושכח אחד מהן ולא ערב - הרי זה אוסר.

יד. ישראל מומר משמר שבתו בשוק - מבטל רשות, שאינו משמר שבתו בשוק - אינו מבטל רשות. מפני מה? שאמרו: ישראל נוטל רשות ונותן רשות, והעובד כוכבים עד שישכיר. כיצד מבטל רשות? אומר: 'רשותי נתונה לך, רשותי מבטלת לך' - קנה ואין צריך לזכות.

טו. חצרו של נכרי, הרי הוא כדיר של בהמה - מתר להכניס ולהוציא מחצר לבתים ומן הבתים לחצר. ואם יש שם ישראל אוסר; דברי רבי מאיר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה, והלכה כדבריו.

טז. הגוסס, אף על פי שאינו יכול לחיות - הרי זה אוסר. קטן, אף על פי שאין יכול לאכול פזית - הרי זה אוסר. קסודור הבא לעיר, עד שלושים יום - הרי זה אוסר מיד. אימתי? בזמן שיחדו לו בית דירה. לא יחדו לו בית דירה, או שאין עמהן דיוורין בחצר - אין אוסר. אכסנאי - אין אוסר לעולם.

יז. אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב, והיתה לו אכסדרה על פתחו, בזמן שמגפפת - מתרת לו ואסורה לכל בני חצר.

אם אינה מגפפת - אסורה לו ואסורה לכל בני החצר. כלים ששבתו בחצר - מתרין לטלטל בחצר. אנשי חצר ששכחו ולא ערכו - אסור מלהכניס ומלהוציא מחצר לבתים ומבתים לחצר. וכלים ששבתו בחצר - מתרין לטלטל בחצר.

יח. חמש חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, ושכחו כלם ולא ערכו - אסור להכניס ולהוציא מחצר למבוי ומן המבוי לחצר. וכלים ששבתו בחצר - מתר לטלטל בחצר, ובמבוי אסור. ורבי שמעון מתיר, שהיה רבי שמעון אומר: כל זמן שהן של רבים, ושכחו ולא ערכו, גג וחצר ואכסדרה ומרפסת וקרפף ומבוי - כלן רשות אחת הן. אמר רבי: כשהיינו לומדין תורה אצל רבי שמעון בתקיעין, היינו מעלין שמן באלונטית מגג לגג, ומגג לחצר, ומחצר לחצר, ומחצר לקרפף, עד שהיינו מגיעים אצל המעין שהיינו רוחצין בו. אמר רבי יהודה: מעשה בשעת הסכנה, היינו מעלין ספר תורה מחצר לגג, ומגג לחצר, ומחצר לקרפף לקרות בו. אמרו לו: אין שעת הסכנה ראיה.

יט. שתי חצרות, זו לפני זו, החיצונה של רבים, והפנימית של יחיד - החיצונה - צריכה ערוב, והפנימית - אין צריכה ערוב. הפנימית של רבים והחיצונה של יחיד, הפנימית - צריכה ערוב. והחיצונה - אינה צריכה ערוב. רבי עקיבא אוסר את החיצונה, שדריסת הרגל אוסרתה. ותכמים אומרים: אין דריסת הרגל אוסרתה. היו שתיהן של רבים, ונתנו את ערוכין בחיצונה, ושכח אחד בין מן החיצונה בין מן הפנימית ולא ערב - שתיהן אסורות. נתנו ערוכין בפנימית, ושכח אחד מן הפנימית ולא ערב - שתיהן אסורות. מן החיצונה ולא ערב - שתיהן אסורות; דברי רבי עקיבא. ותכמים אומרים: פנימית מתרת וחיצונה אסורה. אחד שתי חצרות זו לפני זו, ואחד שלש דיוטאות - זו למעלה מזו. במה דברים אמורים? בזמן

שְׁנַשְׁתַּתְּפוּ וְעָרְבוּ שְׁלֵא לְדַעַת הַנְּשִׁים - שְׁתוּפָן שְׁתוּפָן. וְנָשִׁים שְׁנַשְׁתַּתְּפוּ שְׁלֵא לְדַעַת בְּעַלְיָהָן - אֵין שְׁתוּפָן שְׁתוּפָן, וְאֵין עֵרוּבָן עֵרוּבָן. וּמְעָרְבִין בְּחִצְרוֹת בִּפְתָא, וְאֵם רְצוּ לְעָרְבַּ בֵּינָן - אֵין מְעָרְבִין. מִשְׁתַּתְּפִין בְּמָבוּי בֵּינָן, וְאֵם רְצוּ לְהַשְׁתַּתְּףָּ בִּפְתָא - מִשְׁתַּתְּפִין. מְעָרְבִין בְּחִצְרוֹת, וּמִשְׁתַּתְּפִין בְּמָבוּי, שְׁלֵא לְשַׁכַּח תּוֹרַת עֵרוּב מִן הַתֵּינוּקוֹת, שְׂיֵאמְרוּ: 'אֲבוּתֵינוּ לֹא עָרְבוּ'; דְּבָרֵי רַבֵּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוּמְרִים: אוּ מְעָרְבִים אוּ מִשְׁתַּתְּפִים.

ד. עֵרוּבֵי חִצְרוֹת בְּחִצְרָא וְשְׁתוּפֵי מְבוֹאוֹת בְּמָבוּי. שְׁנַיִם שְׁשֻׁתְּפִין זֶה לְזֶה זֶה בֵּינָן וְזֶה בְּשֵׁמֶן - צְרִיךְ שְׂיָבֵא² עִמָּהֶן בְּמָבוּי. אָמַר רַבֵּי מֵאִיר: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ אֵין מְעָרְבִין לְאָדָם אֶלֶּא מִדְּעִתּוֹ? לְפִי שְׂאֵין רֹצֵה שְׂיִשְׁתַּתְּפוּ אַחֲרֵים עִמּוֹ בְּחֻלְקוֹ, אָבֵל אֵם הִיָּה לוֹ תַבְשִׁיל אוּ עֶסֶה אֶצֶל חֶבְרוֹ - זָכָה לוֹ תַבְשִׁילוֹ.

ה. הַמְעָרַב עַל יְדֵי בְּנֵי עִירוֹ שְׂיִלְכוּ עִמּוֹ לְבֵית הָאָבֵל, אוּ לְבֵית הַמִּשְׁתָּה וְקָבְלוּ עֲלֵיהֶן מִבְּעוֹד יוֹם שְׂיָבֵא - מִתָּר. מִשְׁתַּחֲשָׁף - אֲסוּר, שְׂאֵין מְעָרְבִין מִשְׁתַּחֲשָׁף. עָרַב עֲלֵיהֶן בְּקוּפּוֹת שֶׁל תְּמָרִים, וּבְקוּפּוֹת שֶׁל גְּרוּגָרוֹת, וּבְקוּפּוֹת שֶׁל זֵיתִים, אֵם יֵשׁ מְזוּן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יְבוֹאוּ. וְאֵם לֹא - לֹא יְבוֹאוּ. קָבְלוּ עֲלֵיהֶם זֶה אַחֲרֵי זֶה, הִרְאִישׁוּנִים שְׂיֵשׁ לָהֶם - יְבֹאוּ, אַחֲרוּנִים - לֹא יְבוֹאוּ.

ו. הַמְעָרַב עַל יְדֵי עֲצֻמוֹ לְרוּחַ אַחַת לְשִׁבְתוֹת שֶׁל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְאָמַר: רְצִיתִי - אֶלֶף, לֹא רְצִיתִי - לֹא אֶלֶף, רְצָה מִבְּעוֹד יוֹם - עֵרוּבוֹ עֵרוּבָא. מִשְׁחֻשְׁכָּה, רַבֵּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: עֵרוּבוֹ עֵרוּבָא. וְחֻכְמִים אוּמְרִים: אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּבָא, עַל יְדֵי עֲצֻמוֹ לְשְׁתֵּי רוּחוֹת לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְאָמַר: 'לְמָקוֹם שְׂאֶרְצָה

² לְפִי הַגְּרָ"א תַּבְּחָה זֶה הִיא תַּקְוַת בְּדוּקָא, וּבִבְרָא

שְׁדַרְךָ הַפְּנִימִית לְצֵאתָ עַל הַחִיצוֹנָה וְעַל מְקַצְתָּהּ, וְדַרְךָ הַעֲלִינָה לִירֵד עַל הַתַּחְתּוֹנָה וְעַל מְקַצְתָּהּ. חֲמֵשׁ חִצְרוֹת פְּתוּחוֹת לְבֵית שַׁעַר, וְשַׁכְחוּ וְלֹא עָרְבוּ - מִתְרִין בְּחִצְרוֹת, וְאֲסוּרִין בְּבֵית שַׁעַר. חֲמֵשׁ דִּיּוּטְאוֹת פְּתוּחוֹת לְאֶלְקֻט', וְשַׁכְחוּ וְלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ - מִתְרִין בְּדִיּוּטְאוֹת וְאֲסוּרִין בְּאֶלְקֻט.

מִסְכַּת עֵרוּבֵין פֶּרֶק שִׁשִּׁי

א. שְׁתוּפָא מָבוּי כִּיצַד? מִנִּיחַ אָדָם חֶבְתִּית שֶׁל יַיִן, וְשֶׁל שְׁמֶן, וְשֶׁל תְּמָרִים, וְשֶׁל גְּרוּגָרוֹת וְשֶׁל שְׂאֵר מִיְּנֵי פְרוֹת, בֵּין מִשְׁלוֹ בֵּין מִשְׁלַח חֶבְרוֹ, וְאָמַר: 'הִרִי זֶה לְכָל בְּנֵי מָבוּי'; הִיָּתָה מִשְׁלָהֶן - אֵין צְרִיךְ לְזַכּוֹת. הִיָּתָה מִשְׁלוֹ - מִגְּבִיָּה מִן הָאֶרֶץ וְאָמַר: 'זִכִּיתִי לָכֶם וְלְכָל שְׁנַתּוֹסְפוֹ עֲלֵיכֶם'. נְתוּסְפוֹ עֲלֵיהֶן - מְזַכָּה וְאֵין צְרִיךְ לְהוֹדִיעַ. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה וְהֵינּוּ שְׂרוּיִין בֵּית גְּלוּדָה בְּלוֹד, וְהֵינּוּ מְבַשְׁלִין קְדָרָה שֶׁל עֲדָשִׁים, וְאֶחָד עוֹמֵד עַל פֶּתַח הַמָּבוּי וְאָמַר: 'זִכִּיתִי לָכֶם בְּקְדָרָה שֶׁל עֲדָשִׁים', הֵיִין - כְּדֵי לְשַׁתּוֹת בּוֹ מְזוּן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. וְהַשְּׁמֶן - כְּדֵי לְאָכּוֹל בּוֹ מְזוּן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. הַחֲמִץ - כְּדֵי לְטַבֵּל בּוֹ. זֵיתִים וּבְצָלִים - כְּדֵי לְאָכּוֹל בְּהֵן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. תַּחֲלָתוֹ וְסוּפוֹ - כְּשַׁעוֹר הַזֶּה. רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר: תַּחֲלָתוֹ כְּשַׁעוֹר הַזֶּה, אֶף עַל פִּי שְׂאֵין סוּפוֹ כְּשַׁעוֹר הַזֶּה. כָּלֵה הַחֲמִץ - מוֹדִיעַ, וְאֵינוֹ צְרִיךְ לְזַכּוֹת.

ב. אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: פַּעַם אַחַת שָׁבַת רַבֵּי מֵאִיר בְּעֶרְדְּסָקָא וּבָא אָדָם אֶחָד וְאָמַר: 'רַבִּי! עָרְבֵתִי בְּבָצָלִים [לְטַבְּעִין]', וְהוֹשִׁיבוֹ רַבֵּי מֵאִיר בְּאַרְבַּע אֲמוֹת שָׁלוֹ. וְכֵן הִיָּה רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר: מְעָרְבִין לְחוּלָה וְלֹאסְטָנִים וְלִזְקָן כְּדֵי מְזוּנוֹ. וְלִרְעֵבְתָן - סְעוּדָה בִּינּוּנִית שֶׁל כָּל אָדָם.

ג. אֵין מִשְׁתַּתְּפִין, לֹא בְּאוֹצֵר וְלֹא בְּמָבוּי, אֶלֶּא אֵם כֵּן יַחַד לוֹ מְקוֹם. הֶאֱנָשִׁים

¹ בֵּית הַעֲשׂוּי לְהַתְּקַרֵּר בּוֹ כְּפוּיָא.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

אַלְךָ, רְצָה מִבְּעוֹד יוֹם - עָרוּבו עָרוּבו, מִשְׁחֻשְׁכָּה - הָרִי זֶה חֲמַר גְּמֵל.

ז. לֹא יַעֲרֹב אָדָם עַל יְדֵי בְנוּ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַעֲבָרִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ, אֲלֵא מִדַּעְתָּן. אֲבָל מִעֲרֹב הוּא עַל יְדֵי בְנוּ וּבִתּוֹ הַקְּטָנִים, וְעַל יְדֵי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַפְּגָעִימִים, וְעַל יְדֵי בְנוּ וּבִתּוֹ הַקְּטָנִים, בֵּין לְדַעְתָּן בֵּין שְׁלֵא לְדַעְתָּן, מִפְּנֵי שִׁדְדָן כְּיָדוֹ. וְכֹלן שְׁעָרָבוּ, וְעָרַב עֲלֵיהֶם רַבָּן - יוֹצֵאֵין בְּשַׁל רַבָּן, חוּץ מִן הָאִשָּׁה שִׁיכּוּלָּה לְמַחֲתוֹ עַל יְדֵי בַעֲלָּהּ.

ח. עֲבָד עֲבָרִי, וּמִי שִׁחְצִיו עֲבָד וְחֻצִיו בֵּן חוֹרִין - יוֹצֵאֵין עַל יְדֵי עֲצֻמָּן. עֲבָד שֶׁל שְׁנֵי שְׁתַּפִּין - יוֹצֵא בְּעָרוּב שֶׁל זֶה בְּדָרוֹם, וּמֵהַלֵּךְ בְּדָרוֹם. בְּעָרוּב שְׁנֵיהֶן - מֵהַלֵּךְ בְּצִפּוֹן בְּעָרוּבוֹ שֶׁל זֶה בְּדָרוֹם, וּבְדָרוֹם בְּעָרוּבוֹ שֶׁל זֶה בְּצִפּוֹן, וְאִם מִצְעוֹ אֵת הַתְּחוּם - אֵל יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ. קִטָּן שֶׁצָּרִיךְ לָאֵמוּ - יוֹצֵא בְּעָרוּב אֵמוּ, וְשֵׁאֵין צָרִיךְ לָאֵמוּ - אֵין יוֹצֵא בְּעָרוּב אֵמוּ.

ט. כִּתְּל חֲצַר שְׁנַפְרָץ, מֵאַרְבַּעַה טַפְּחִים עַד עֶשֶׂר אַמּוֹת - מִתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפֹתַח, יִתֵּר מִכָּאֵן - כִּנְגַד הַפְּרָצָה אֲסוּר. נִפְרָצוּ בּו פְּרָצוֹת הַרְבֵּה, אִם הָעוֹמֵד מְרַבֵּה עַל הַפְּרוּץ - מִתָּר. וְאִם הַפְּרוּץ מְרַבֵּה עַל הָעוֹמֵד, כִּנְגַד הַפְּרָצָה, נִפְרָצָה כִּנְגַד עֶשְׂרֵה בֵּתִים - בְּטֻלָּה הַמְּחִיצָה. שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזוֹ, וּבֵין זוֹ לְזוֹ עֶשְׂרֵה טַפְּחִים, אוֹ שֵׁשׁ בֵּה גְדוּד חֲמֹשֶׁה וּמְחֻצָּה חֲמֹשֶׁה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. הֵיטָה אַחַת מֵהֵן גְּבוּהָה עֶשְׂרֵה טַפְּחִים, וּמַעֲטָה בְּאַבְנִים, בְּכַפְתֵּים וּבְקֶסֶלֶם הַצּוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נֶסֶר שֶׁרָחַב אַרְבַּעַה טַפְּחִים וְקָבְעוּ בֵּה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם. וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכָּאֵן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם. הֵיטָה אַחַת מֵהֵן גְּבוּהָה עֶשְׂרֵה טַפְּחִים - עוֹשִׂין לָּהּ מְחִיצָה גְּבוּהָה חֲמֹשֶׁה טַפְּחִים, וּמְבַטְלָהּ.

י. כִּתְּל שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת גְּבוּהָה עֶשְׂרֵה טַפְּחִים וְרָחַב אַרְבַּעַה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין

מְעָרְבִין אֶחָד. מַעֲטוּ בְּאַבְנִים, בְּכַפְתֵּים וּבְקֶסֶלֶם הַצּוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נֶסֶר רָחַב אַרְבַּעַה טַפְּחִים, וְקָבְעוּ בֵּה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכָּאֵן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם.

יא. מִתְּבֵן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, גְּבוּהָה עֶשְׂרֵה טַפְּחִים - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. אֵלוּ מֵאֲכִילִין מִכָּאֵן וְאֵלוּ מֵאֲכִילִין מִכָּאֵן, נִתְמַעַט הַתְּבֵן מִעֶשְׂרֵה טַפְּחִים - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם, אֲלֵא אִם רְצָה - סוּתָם אֵת פְּתָחוֹ וּמְבַטֵּל אֵת רְשׁוּתוֹ, הוּא אֲסוּר וְחִבְרוּ מִתָּר. וְכֵן כִּתְּלָל שֶׁל תְּבֵן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת.

יב. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: סִילוּנוֹת שְׁבִיכְרִין מְחֻזְקִין סֵאתִים, אִף עַל פִּי שְׁהֵן נְקוּבִין - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָם מִים בְּשַׁבָּת. וְחֻקִּים אוֹמְרִים: עַד שִׁיפְקֻקוּ. אַחֲרֵים אוֹמְרִים: בֵּיב שְׁקִמּוֹר אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוּת הַרְבִּים - שׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ מִים בְּשַׁבָּת. עוֹקֵה שְׁבִיחָצֵר מְחֻזְקָה סֵאתִים, אִף עַל פִּי שְׁנִתְמַלְאֵת מְעָרַב שַׁבָּת - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ בְּשַׁבָּת, אַחַת עוֹקֵה וְאַחַת גִּסְטָרָא שְׁבִיחָצֵר מְחֻזְקָה סֵאתִים, אִף עַל פִּי שְׁנִתְמַלְאוּ מְעָרַב שַׁבָּת - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָן בְּשַׁבָּת.

יג. הֵגַג וּמִרְפֶּסֶת הַחֲצַר וְהָאֲכַסְדָּרָא - מְצַטְרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת. הַבֵּית וְהַעֲלִיָּה הַחֲצַר וְהֵגַג - אֵין מְצַטְרְפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת, אִף עַל פִּי שְׁהֵן מֵאָה אַמָּה - לֹא יִשְׁפֹךְ עַל פִּי הַבַּיִת, אֲבָל הוּא שׁוֹפֵךְ לִגְגוֹ, וְהַמֵּים יוֹרְדִין לְבֵיב. אֵין עוֹשִׂין לָּהּ צְנוּר, אֲבָל עוֹשִׂין לָּהּ מְזוּחָלָה, שְׁלֵא יֵאמְרוּ: צְנוּרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי מְקַלַּח מִים בְּשַׁבָּת.

יד. צְנוּר הַמְּקַלַּח לְרִשׁוּת הַרְבִּים, אֶחָד מִים וְאַחַד יָיִן - קוֹלֵט, בֵּין בְּיַד בֵּין בְּפִלִי וְשׁוּתָהּ, וּבְלִבָּד שְׁלֵא יֵצֵרְף פִּיו עִם פִּי הַחֲבִית, אִם רִשׁוּת הֵגַג לְמַעְלָה מִעֶשְׂרֵה טַפְּחִים, וְיִשְׁתָּהּ. אֲבָל מְצָרְף הוּא פִּיו לְצְנוּר לְמִטָּה מִעֶשְׂרֵה טַפְּחִים וְשׁוּתָהּ, לֹא יֵצֵרְף אָדָם יָדוֹ עִם הַכִּתְּלָל וְעִם הַמְּזוּחָלָה, אִם רִשׁוּת הֵגַג לְמַעְלָה מִעֶשְׂרֵה טַפְּחִים, וְשׁוּתָהּ. אֲבָל

מְצַרְף הוּא יְדוּ לְצַנּוֹר לְמִטָּה מְעֻשָּׂה טַפְּחִים, וְשׁוֹתָהּ. וְאִם יֵשׁ פִּי צַנּוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טַפְּחִים – אָסוּר, שְׂאִין מְטַלְטְלִין מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת.

טו. בּוֹר בְּרֻשׁוֹת הַרְבִּים, וְאִין בֵּינוּ לְכַתֵּל אַרְבָּעָה טַפְּחִים כְּדִי שְׂיִהְיֶה אָדָם – בְּנֵי חֲצַר מְתָרִין, וּבְנֵי עֲלִיָּה אָסוּרִין. אִם יֵשׁ בֵּינוּ לְבֵין הַכֵּתֵל אַרְבָּעָה טַפְּחִים כְּדִי שְׂיִהְיֶה אָדָם – בְּנֵי חֲצַר אָסוּרִין, וּבְנֵי עֲלִיָּה מְתָרִין. בְּאֵר שְׁלֹפְנֵי הַחֲלוּן – מִשְׁלֹשׁ וּמִמְלֵא הַיִּמְנוּ בְּשִׁבְתָּ, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִהְיֶה בֵּינוּ וּבֵין הַכֵּתֵל אַרְבָּעָה טַפְּחִים, כְּדִי שְׂיִהְיֶה אָדָם. אִם יֵשׁ בְּפִי הַבְּאֵר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טַפְּחִים – בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, מִשְׁלֹשׁ וּמִמְלֵא הַיִּמְנוּ בְּשִׁבְתָּ.

טז. בּוֹר שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת – מִשְׁלֹשׁ וּמִמְלֵא הַיִּמְנוּ בְּשִׁבְתָּ, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִהְיֶה בֵּינוּ לְכַתֵּל אַרְבָּעָה טַפְּחִים כְּדִי שְׂיִהְיֶה אָדָם. אִם יֵשׁ בְּפִי הַבוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טַפְּחִים – אָסוּר, שְׂאִין מְטַלְטְלִין מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת.

יז. אִמַּת הַמַּיִם שְׁלֹפְנֵי הַחֲלוּן – מִשְׁלֹשׁ וּמִמְלֵא הַיִּמְנוּ בְּשִׁבְתָּ, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִהְיֶה בֵּינָה לְכַתֵּל אַרְבָּעָה טַפְּחִים, כְּדִי שְׂיִהְיֶה אָדָם. זֶה הִיָּה מְעֻשָּׂה בְּאִמָּה שֶׁל פְּרֻטְלִיָּה, וְכֹא מְעֻשָּׂה לְפָנֵי רֶבֶן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר: הוּאִיל וְאִין בֵּינָה לְבֵין הַכֵּתֵל אַרְבָּעָה טַפְּחִים כְּדִי שְׂיִהְיֶה אָדָם – מְתָרַת. וְאִם יֵשׁ בְּפִיָּה אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מִשְׁלֹשׁ וּמִמְלֵא הַיִּמְנוּ בְּשִׁבְתָּ.

יח. אִמַּת הַמַּיִם שְׁעוֹבֶרֶת בְּחֲצַר – אִין מִמְלֵאִין מִמְנָה בְּשִׁבְתָּ, אֲלֵא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מַחְצֵה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְּחִים בְּפִנְיֶסה וּבִיציָאָה. עָשׂוּ לָהּ בְּפִנְיֶסה וְלֹא בִיציָאָה, בִּיציָאָה וְלֹא בְּפִנְיֶסה – אִין מִמְלֵאִין הַיִּמְנָה בְּשִׁבְתָּ, אֲלֵא אִם כֵּן עָשׂוּ לוֹ מַחְצֵה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְּחִים בְּפִנְיֶסה וּבִיציָאָה. הִיתָה רְחֹבָה מְרֻאָשָׁה אָחַד וְצָרָה מְרֻאָשָׁה אָחַד – הִי זֶה מְרַחֵב אֶת מְקוֹם הַצַּר, וְאִין צָרִיךְ לְעֻשׂוֹת מַחְצֵה אֲלֵא לְרַחֵב בְּלִבָּד. וְכֵן אִתָּה

מוֹצֵא בְּבִיבִין הַמְּקַשְׁקְשִׁין תַּחַת הַכֵּתִים וְתַחַת הַחֲצֵרוֹת.

יט. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: כֵּתֵל שְׁעַל גְּבֵה – נְדוּנִין כְּמַחְצֵה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מְעֻשָּׂה בְּאִמַּת הַמַּיִם שְׂהִיתָה בְּאֵה מְאָבֵל לְצַפּוּרִי, וְהִיּוּ מִמְלֵאִין הַיִּמְנָה בְּשִׁבְתָּ עַל פִּי הַזְּקָנִים. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רֵאָיָה? מִפְּנֵי שְׁלֵא הִיתָה עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה וּרְחֹבָה אַרְבָּעָה.

כ. גּוֹזוּטְרָא שְׂהִיא לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם – אִין מִמְלֵאִין הַיִּמְנָה בְּשִׁבְתָּ, אֲלֵא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מַחְצֵה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְּחִים, בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִלְמַטָּה. וְאִם הִיָּה לְמַטָּה מִן הַמַּיִם, אָף עַל פִּי שְׂהַמַּיִם צָפִין עַל גְּבֵה – אִין בְּכֶף כְּלוּם. רַבִּי מְאִיר אוֹמַר: אָף מִלְמַעְלָה. רַבִּי חֲנִנְיָא בֶּן עֲקִיבָא אוֹמַר: גּוֹזוּטְרָא שְׁלֵשׁ בָּהּ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע אַמוֹת, חוֹקֵק בָּהּ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע, וּמִמְלֵא הַיִּמְנָה בְּשִׁבְתָּ.

מסכת ערויבין פרק שביעי

א. שְׁעָרֵי גְנָה, בּוֹזֵמֵן שְׂיֵשׁ לָהֶן בֵּית שַׁעַר מִבְּפָנִים – פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶן מִבְּפָנִים. מִבְּחוּץ – פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶן מִבְּחוּץ. מִכָּאן וּמִכָּאן – פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶן מִכָּאן וּמִכָּאן. אִין לָהֶם לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן – אָסוּרִים כָּאן וְכָאן. וְכֵן פּוֹתְחֵי חֲנִיּוֹת בְּרֻשׁוֹת הַרְבִּים; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בּוֹזֵמֵן שְׂהַמְנַעוּל לְמִטָּה מְעֻשָּׂה – מְבִיא אֶת הַמְּפָתַח מְעָרֵב שִׁבְתָּ וּמְנִיחוֹ בְּאֶסְקוּפָא, לְמַחֵר, פּוֹתְחַת וְנוֹעֵל וּמְחִזְרֵוֹ לְאֶסְקָפָה. וּבּוֹזֵמֵן שְׂהַמְנַעוּל לְמַעְלָה מְעֻשָּׂה – מְבִיא מְפָתַח מְעָרֵב שִׁבְתָּ וּמְנִיחוֹ בְּמַנְעוּל. לְמַחֵר – פּוֹתְחַת וְנוֹעֵל וּמְחִזְרֵוֹ לְמַקוּמוֹ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אָף בּוֹזֵמֵן שְׂהַמְנַעוּל לְמַעְלָה מְעֻשָּׂה טַפְּחִים, מְבִיא מְפָתַח מְעָרֵב שִׁבְתָּ וּמְנִיחוֹ בְּאֶסְקוּפָא, לְמַחֵר – פּוֹתְחַת וְנוֹעֵל וּמְחִזְרֵוֹ לְמַקוּמוֹ, אוּ בְּחֲלוּן שְׁעַל גְּבִי הַפֶּתַח. אִם יֵשׁ בְּחֲלוּן אַרְבַּע עַל אַרְבַּע – אָסוּר, מִפְּנֵי שְׂהוּא כְּמוֹצֵיא מְרֻשׁוֹת לְרֻשׁוֹת.

לעצמן, או שהיו של יחידים ושכחו ולא ערבו. אבל אם היו של רבים ושכחו ולא ערבו, גג וחצר ואכסדרה ומרפסת - כלן רשות אחת הן.

ז. חצר גדולה שנופרצה לרשות הרבים, ונשתירו בה גודריות גבוהות עשרה טפחים, עד עשר אמות - מתר, מפני שהוא כפתח. פחות מכן - מתרין לאותה שבת ואסורין לעתיד לבא; דברי רבי יהודה. ורבי יוסי אומר: כשם שאסורין לעתיד לבא אסורין לאותה שבת. וקטנה שאינה אלא כעשר, ונטלה דופנה לרשות הרבים, ונשתיר כפס מכאן כפס מכאן - מתר. נטלה כלה - מתר לאותה שבת ואסורה לעתיד לבא; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: כשם שאסורה לעתיד לבוא, כך אסורה לאותה שבת.

ח. חלון שמקצתה בתוך עשרה ומקצתה למעלה מעשרה - מערבין שנים ואין מערבין אחד. היתה כלה למעלה מעשרה ומעטה באבנים, או בגפתים, ובסלם המצרי, או שהיה נסר שרוחב ארבעה טפחים וקבעה בה, מערבין שנים, ואם רצו - מערבין אחד. פחות מכן - מערבין שנים ואין מערבין אחד.⁴ היתה רחבה מראשה אחת וקצרה מראשה אחר - הרי זה מרחיב את מקום הצר. חלון שהיא ארבעה על ארבעה טפחים - עושה לה מרביות ומבטלה. כיוצא בו, מי שהיו לו חניות פתוחות לרשות הרבים, ופתוחות לחצרות, אם אין שם אלא דבר מועט - מביא ומטלטל מזה לזה. היתה חצר ובה דיוורין. ערבו - מתרין. לא ערבו - אסורין.

ט. אחד חלון שבין שני בתים, ואחד חלון שבין שתי חצרות, ואחד חלון שבין שתי

ב. החרים והפסקנין³ וספינה ברשות הרבים, גבוהין עשרה טפחים - אין מטלטלין, לא מתוכן לרשות הרבים ולא מרשות הרבים לתוכן, אבל יורד לתוכן ואוכל. פחות מכן, בתוך ארבע אמות מתר, חוץ לארבע אמות - אסור. אמת המים ברשות הרבים, עמוקה עשרה טפחים, וכן גומא - אין מטלטלין, לא מתוכה לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכה, אבל יורד לתוכה ושותה. אם היו המים מועטים - מזלף לתוך ידו ושותה. אם היו שנים, זה מעמיד לחברו, והלה שותה. וזה מעמיד לחברו והלה שותה. פחות מכן, בתוך ארבע אמות - מתר. חוץ לארבע אמות - אסור.

ג. אילן ברשות הרבים, גבוה עשרה טפחים. אם אין גופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים - מטלטלין תחתיו. היתה גבוה משלש רוחותיו, ונמדך מרוח אחת - רואין את הנמוך כאלו הוא פתח, ובלבד שלא יהא נמדך יתר על הגבוה.

ד. חרבה ברשות הרבים, עמוקה עשרה טפחים, חלון שעל גבה שופכין לתוכה מים בשבת. היו שנים - שתיהן אסורות, שאין שתי רשות משתמשות ברשות אחת. היתה אחת והיא של רבים - אסורה עד שיערבו.

ה. אשפה ברשות הרבים, גבוהה עשרה טפחים, חלון שעל גבה - זורקין לה בשבת. היו שתיים - שתיהן אסורות, שאין שני רשויות משמשות כאחת, היתה אחת והיא של רבים - אסורה עד שיערבו.

ו. בני חצר ובני מרפסת, שאין צריכים לערב, שערבו אלו לעצמן ואלו לעצמן, כל שגבוה עשרה טפחים - למרפסת. פחות מכן - לחצר. במה דברים אמורים? בזמן שהן של רבים, וערבו אלו לעצמן ואלו

⁴ בספרים כתוב להפך, והנהיגי על פי חזון יהושאל, וענין בהנהגות הנ"ל.

⁵ סוּתָם אֵת הַחֲלוֹן עִם עֲנָפִים.

³ ברכות העשויות למלאות בהן מים.

תאמר בגנות, שכל אחד ואחד מכיר את שלו? אמר להם: הרי שהיתה חלוקה, או שהיתה עשויה פספס⁸, לא כל אחד ואחד מכיר את שלו? אמר רבי שמעון בן אלעזר: עד כאן היתה תשובה. רבי שמעון אומר: הגג, והמרפסת, החצר והאכסדרה - כלן רשות אחת הן.

מִסְפַּת עֲרֻבֵין פְּרָק שְׁמִינִי

א. שתי חצרות, אחת פתוחה לצפון ואחת פתוחה לדרום, וגגותיהן שוין - הגגין רשות לעצמן. והחצרות - כל אחת ואחת רשות לעצמן. היתה אחת מהן גבוהה עשרה טפחים, ומעטה באבנים, ובכפתים¹⁰ ובסלם הצורי, או שהביא נטר שהוא רחב ארבעה טפחים וקבעו בה - מערבין שנים. אם רצו - מערבין אחת. פחות מכן - מערבין שנים, ואין מערבין אחד.

ב. שתי גזוזטראות, זו כנגד זו ברשות הרבים, ובין זו לזו ארבעה טפחים - מערבין שנים ואין מערבין אחד. פחות מכאן - מערבין אחד ואין מערבין שנים. שלש דיוטראות, זו למעלה מזו, וזו למעלה מזו - העליונה והתחתונה של אחד, ואמצעית של אחר - לא ישלשל מן העליונה לתחתונה דרך האמצעית, שאין משלשלין מרשות לרשות דרך רשות, אבל משלשל הוא מן העליונה לתחתונה שלא בדרך אמצעית. משלשל אדם קדרה של בשר ונותנה על גבי זיו שרחב ארבעה טפחים. היתה חלון באמצע, שהיא ארבעה על ארבעה טפחים - אסור, שאין משלשלין מרשות לרשות דרך רשות.

ג. צנור המקלח לרשות הרבים, אחד יין ואחד שמן - קולט, בין בידי בין בפלי,

עליות, ואחד חלון שבין שני גנות, ואחד חלון שבין שני דיוורין, וגשרים, ונפשות⁶, ורשות הרבים המקרה - מטלטלין תחתיהן בשבת; דברי רבי יהודה. וחכמים אוסרין. יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שיש לו בתים בשני צדי רשות הרבים - עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן. מערבין ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך. מודין חכמים לרבי יהודה, במעשה בגינוסר, שזה פתח דלת קרפיו וסתם רשות הרבים, וזה פתח דלת קרפיו וסתם רשות הרבים - שמערבין ונושאים ונותנים באמצע, שכל מחיצה הנעשית לשבת, בין אנוסין בין שוגגין, בין מטעין בין מזידין - הרי זה מחיצה. החזירו הפתחים למקומן - תזרו לאסורן. חצר שגגותיה מבצרות⁷ - כל אחד ואחד רשות לעצמו.

י. כל גגות העיר - רשות אחת הן. אסור להעלות ולהוריד מן הגגין לחצר ומן החצר לגגין, וכלים ששבתו בחצר - מתר לטלטלן בגגין, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל אחד ואחד רשות לעצמו, ואין מטלטלין בו אלא בארבעה. אמר להם רבי מאיר: אי אתם מודים באנשי חצר ששכחו ולא ערכו, שאסור להכניס ולהוציא מחצר לבתים, ומבתים לחצר, וכלן ששבתו בחצר - מתרין לטלטל בחצר, מה נשתנה גג מחצר? אמרו לו: לא! אם אמרת בחצר, שאין תחתיה דיוורין! אמר להם: אף חצר, פעמים שיש תחתיה דיוורין. אמרו לו: לא! אם אמרת בחצר, שאין כל אחד ואחד מכיר את שלו,

⁶ צייני קברים.

⁷ חצר אשר גגות תבתים שבתוכה הם שווים למרקע החצר, הינו שהבתים בנויים במקום נמוך שבחצר.

⁸ סימנים עד היכן מוגיעה הדירה של כל אחד.

⁹ הינו שודאי כל אחד מכיר את שלו.

¹⁰ בקורות (בפיסי עץ).

ומכניס לתוך ביתו. הִיָּה עומד ברשות היחיד, ופשט ידו לרשות הרבים, והיא מלאה אוכלין ומשקין - מכניסה אצלו. הִיָּה עומד ברשות הרבים, ופשט ידו לרשות היחיד, והיא מלאה אוכלין ומשקין - מוציאה אצלו. גַּמַּל שראשו רבבו בפנים - אובסין אותו בפנים. בחוץ - אובסין אותו בחוץ. אותן כלים שפותחין ונועלין בהם, שבקרקות - אסורין. אחרים אומרים: אף שבקרקות, פותחין ונועלין בהם.

ד. הכוּחָה¹¹ ברשות הרבים, וכל מי שנתלש רְקוּ בְּפִיו - לא יִהְיֶה ברשות הרבים, עד שירוק.

ה. שְׁתֵּי מִטְהָרוֹת זו על גב זו - נוטל את הפקק מבנתים ומשיקן, ומחזיר את הפקק למקומו. רבי שמעון בן מנסיא אומר: שְׁתֵּי ברכות, אחת של חמין ואחת של צונן - נוטל את הפקק מבנתים, כדי שיירדו חמין לתוך הצונן, וצונן לתוך החמין, ובלבד שלא יחזיר את הפקק למקומו. ולא עוד, אלא שנוטל את הפקק כדי שיצאו המים וילכו להם, ואם בשביל שתנגב - אסור. ופוקקין את הביב בסודרין, ובכל דבר המטלטל, כדי שלא יציפו המים את האוכלין ואת הכלים. אין פוקקין את הביב כדי שיירדו המים לבור. רבי מנחם איש גליא אומר: צנור שעלו בו קוצים וקישושיות¹² - דורסן ברגל בצנעא, כדי שיצאו המים וילכו להם.

ו. חבילה של עצים וסוכה של קוצין שהתקינם לפרצה שבחצר, אם היו קשורות ותלויות - פותחין ונועלין בהם בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. אם לאו - אין פותחין ונועלין בהן. אחרים אומרים: היתה כבושה באבנים מראשה אחד - אין רשאי לגע בהן. נתלו בה קוצין ודוקרנין -

מפשר בידו בצנעא, ובלבד שלא יקרע. ושל בהמה - דורס ברגליו. מחצלות פרושות על פתחי חניות ברשות הרבים, אם היו קשורות ותלויות - פותחין ונועלין בהם. ואם לאו - אין פותחין ונועלין בהם. עשה להם ציר של קנים, ושל שבלין ושל כל דבר - פותחין ונועלין בהם בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. דלת שיש לה ציר - פותחין ונועלין בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. נשברו ציריה - אין פותחין ואין נועלין בה ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. דלת הנגרות, ומחצלת הנגרות, וקנקן הנגרה, בזמן שהן קשורין ותלוין פותחין ונועלין בהם בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב.

ז. הִיָּה יושב וקורא בספר על האסקפה, ונתגלגל הספר מידו, ולפנים ולחוץ - גוללו מכאן ומכאן ומניחו על האסקפה. אבל מפתח אינו כן, אלא בזמן שהמפתח למטה מעשרה טפחים - נוטל את המפתח מן האסקפה, ונותנו למנעול, ופותח ונוטל כלי מתוך הבית, ומחזירו למנעול, ונועל ומניח המפתח בחלון שעל גב שקוף. אם יש פני החלון ארבעה על ארבעה טפחים - אסור, שאין מטלטלין מרשות לרשות.

ח. מלבן של ספקלריא¹³ ותריסין של חניות - פותחין ונועלין בהן. אם היו נשמטים - אסורים. נגר נשמט¹⁴ - אסור. נקמז¹⁵ - מתר. רבי יהודה אומר: נקמז, אף על פי שאינו נשמט - אסור.

ט. נגר נגרה, אם היה קשור ותלוי - פותחין ונועלין בו. ואם לאו - אין פותחין ונועלין

¹³ מראח ושיפועל.

¹⁴ שנפסק החבל שהוא קשור בו, וכשפותח אותו הוא מניחו בקרן וזיית.

¹⁵ שנתחב בחור האסקפה ונפתח אותו החור, וראשו מוגיע לארץ ונאב ונכנס בארץ.

¹¹ מלשון ביהו וניעו.

¹² מלשון לקושש קש.

ממלאין מבאר הקר בגלגל ביום-טוב, וכשעלו בני הגולה וחנו עליה, התירו להם נביאים שביניהם, להיות ממלאין מבור הקר בגלגל ביום-טוב, ולא כל בור ודות הקר התירו, אלא אותו בור שחנו עליה בלבד.

טו. הלכות שבת, חגיגות ומעילות - כהררים תלויין בשערה. מקרא מעט והלכות מרבות, ואין להם על מה שיסמכו.

טז. מכאן אמר רבי יהושע: צבתא בצבתא מתעבד, צבתא קדמייתא במה מתעבד? הא לאו ברביה הוא!¹⁸

יז. הדינין, והעבודות, הטהרות, והטמאות, והעריות, ומוסף עליהן הערכין, והחרמין, והקדשות, ומעשר שני, מקרא מרבה, ומדרשות והלכות מרבות, ויש להן על מה שיסמכו. אבא יוסי בן חנן אומר: אלו שמונה מקצוע תורה - גופי הלכות הן.

מִסְכַּת פְּסָחִים פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. אין בודקין, לא לאור החמה, ולא לאור הלבנה, ולא לאור האבוקה, אלא לאור הנר, מפני שאור הנר יפה לבדיקה. אף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר (שמות יב, יט): "שבעת ימים שאר לא ימצא בבתים", ואומר (בראשית מד, יח): "ויחפש בגדול החל", ואומר (צפניה א, יב): "והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות"; ואומר (משלי כ, כז): "נר אלהים נשמת אדם חפש כל חדריו בטן".

¹⁸ הצבת שעושים הנפחים, על ידי צבת אחרת היא עשויה, שאוחזה בצבת ומכה פקורנם עד שננעשית. וזהו משל, כשם שמצבת אחת נעשו כפוח צבות, כך משכבות אחת למדו לגזר אחר כך כפוח שכיתות.

בו. רבי יהודה אומר: קשור אף על פי שאינו תלוי. איזהו נגר? הגורר שנועלין במקדש, אבל לא במדינה, כל שקשור ותלוי וראש אחד מגיע לארץ. רבי יהודה אומר: זה - אף במדינה מטר, אלא איזהו נגר שנועלין במקדש אבל לא במדינה? כל שאינו לא קשור ולא תלוי, ושומטו ומניחו בזוית.

י. המוצא תפלין - מכניסן זוג וזוג. רבן גמליאל אומר: שנים שנים. אחד האיש ואחד האשה, אחד חדשות ואחד ישנות. רבי יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות. המוצא ספר בשדה - יושב ומשמרו, ומחשיף עליו, ונוטלו ובא לו. ובשעת הסכנה - מכסן והולך לו. אם היו גשמים יורדין - הוא מתעטף בבגדו ומכסה אותו.

יא. מי שיצא לרשות הרבים, ונזכר שיש תפלין בראשו - מכסה את ראשו עד שמגיע לביתו, ומכסה אותן. אם היה בית המדרש - נוטלן ומניחן במקום המצנע. מחזירין ציר התחתון של דלת, שדה, תבה ומגדל, ואין מחזירין ציר העליון. של בור, של יציע, ושל דות - הרי זה לא יחזיר. ואם החזיר - חייב חטאת.

יב. נימת כנור שנפסקה - קושרין אותה. קשרה ונפסקה - אין קושרין אותה. אמר רבי שמעון בן אלעזר: והלא אם קושרין אותה אין לה קול! אלא משלשל של מעלה ועונב למטה.

יג. כהן שעלתה בו יבלת במתניו - חברו חותכה לו בשניו, במקדש אבל לא במדינה, אם בכלי - כאן וכאן אסור.

יד. אין ממלאין בעדשה¹⁶ בשבת, אם פחס על חבל ועל המשירים¹⁷ - הרי זה מטר. אין

¹⁶ מאזונים.
¹⁷ כנפח הפפרים כתוב: משיקה, והוא החבל שדולים עמו מן הכור.

ב. בית שמאי אומרים: שתי שורות על פני כל המרתף, שורה החיצונה הרואה את הפתח, והעליונה הרואה את הקורה, ושלפנים הימנה ושלמטה הימנה - אין צריך בדיקה. בית הלל אומרים: שתי שורות החיצונות שהן העליונות, והעליונה הרואה את הפתח ואת הקורות, ואת שניות שלמטה הימנה, אבל שלפנים הימנה - אין צריך לבדק.

ג. חורי הבית, העליונים והתחתונים, וגג היציע, והדות, וגג הבית, וגג המגדל, ורפת בקר, ומתבן, ולולין, ואוצרות יין, ואוצרות של שמן - אין צריכין בדיקה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מטה שהיא חוצצת וחולקת את כל הבית, ועצים ואבנים מנחים תחתיה - בודק את צד החיצון, ואין צריך לבדק את צד הפנימי.

ד. היוצאין בו בשירא, והמפרש בספינה, לפני שלשים יום - אין צריך לבדוק. בתוך שלשים יום - בודק ומשכים, והולך לדרכו.

ה. רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: שתי חלות של תודה פסולות, מנחות על גב האצטבא, כל זמן שמנחות - כל העם אוכלין חלין. נטלה אחת מהן - כל העם אוכלין תרומה. נטלו שתיהן - שורפין אלו ואלו. ארבעה עשר שחל להיות בשבת - מבצירין את הכל מלפני השבת, ושורפין תרומות טמאות, תלויות וטהורות כאחת; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: טהורות בפני עצמן ותלויות בפני עצמן, וטמאות בפני עצמן. אמר רבי שמעון: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על הטהורה ועל הטמאה - שאין שורפין, על התלויה ועל הטהורה - ששורפין, על מה נחלקו? על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר: תשרף זו בעצמה וזו בעצמה. ורבי יהושע אומר: שתיהן כאחת. אמר רבי יוסי: אין הנדון זה דומה לראיה! כשהעידו רבותינו, על מה העידו? אם על הבשר שנטמא בולד הטמאה ששורפין אותה עם הבשר שנטמא

באב הטמאה, זה טמא וזה טמא! אלא שזה טמא טמאה חמורה וזה טמא טמאה קלה, אם על השמן שנפסל בטבול יום שמדליקין אותו בנר שנטמא בטמא מת - זה פסול וזה טמא, אף אנו מודים בתרומה שנטמא בולד הטמאה, שורפין אותן עם תרומה שנטמאת באב הטמאה, אף על פי שמוסיפין לה טמאה על טמאתה. אבל היאך נשרף התלויה עם הטמאה, נמצא זה מטמאתה שמא יבא אליה ויטהרנה? בית שמאי אומרים: אין שורפין בשר טהור עם בשר טמא, ובית הלל מתירין.

ו. בראשונה היו אומרים: אין מוכרים חמץ לנכרי, ואין נותנין לו במתנה, אלא כדי שיאכל עד שלא הגיע שעת בעור, עד שבא רבי עקיבה ולמד - שמוכרין ונותנין במתנה אף בשעת הבעור. אמר רבי יוסי: אלו דברי בית שמאי, ואלו דברי בית הלל, הכריע רבי עקיבה לסיע דברי בית הלל. רבי יהודה אומר: כותח הבבלי וכל מיני כותח - אסור למכר שלושים יום קדם הפסח.

ז. האוכל חמץ אחר חצות, וחמץ שעבר עליו הפסח - הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת. תוך זמנו - עובר עליו בלאו וכרת. דברי רבי יהודה; רבי שמעון אומר: כל שאין בו כרת - אין בו לא תעשה. חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו - אין עוברים עליו בלא פלוס. תוך זמנו - עובר עליו בכרת ובלאו, ועל לא הודע אשם תלוי. ומשעה שאסור באכילה - אסור בהנאה. האוכל פזית חמץ בפסח - חיב על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועל לא הודע אשם תלוי.

ח. האוכל תרומת חמץ בפסח - פטור מן התשלומין ומדמי עצים לכהן; דברי רבי עקיבא. רבי יוחנן בן גורי מתיב. אמר רבי יוחנן בן גורי: נמתי לו לרבי עקיבא, מפני מה האוכל תרומת חמץ בפסח אין משלם דמי עצים לכהן? ומה נשתנית זו משאר ימות השנה, שבשאר ימות השנה משלם

דמי עצים לכהן? ! אמר לו: לא, אם אמרת בתרומה טמאה בשאר ימות השנה, שאף על פי שאין לו בה התר אכילה - יש לו בה התר הסקה, תאמר בזה שאין לו בה, לא התר אכילה ולא התר הסקה? ! הא למה זה דומה? לתרומת תותים וענבים שנטמאו, שאין לו בה התר אכילה ולא התר הסקה, במה דברים אמורים? במפריש תרומה והחמיצה, אבל במפריש תרומת חמץ בפסח זה, אינה קדושה.

ט. האוכל קדש חמץ בפסח - אינה כתרומה. האוכל קדש חמץ בפסח, בשוגג - משלם קרן וחמש ואשם ודאי ואשם תלוי. במזיד - פטור. במה דברים אמורים? במפריש קדש והחמיצו, אבל במפריש קדש חמץ בפסח זה, אינה קדושה.

י. אחד האוכל, אחד הממחה, והשותה, אכל וחזר ואכל, וחזר ואכל, אם יש מאכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין. ואם לאו - אין מצטרפין. שתה, וחזר ושתה, וחזר ושתה, אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין. ואם לאו - אין מצטרפין. כשם שאכילה בכזית - כך שתיה בכזית. ושתיה ואכילה אין מצטרפין. אכל כזית, אפלו מחמשת המינים - הרי אלו מצטרפין, אכל כחצי זית, ונודע לו, וחזר ואכל כחצי זית אחר, אפלו ממין אחד - אין מצטרפין.

יא. חמץ של נכרים - מתר אחר הפסח מיד. רבן שמעון בן גמליאל, ורבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אמורים: אף של הקדש מתר אחר הפסח מיד.

מִסֵּכַת פְּסָחִים פָּרָק שְׁנִי

א. חמץ של כותים, מאימתי מתר אחר הפסח? של בעלי בתים - אחר שלש שבתות. של אפיה ושל נחתומים בכפרים - עד שלשה ימים. ובכרכין - עד שלשה תנורין. רבי שמעון בן אלעזר אומר:

כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות - של אפיה. אם היה הרבה בני הבית, או שעשה משתה לבנו ואפה בשלשה תנורים זה אחר זה - מתר. ושאמרו של נחתומין בכפרים - עד שלשה ימים, ואם נדחק ואפה בשלשה תנורים זה אחר זה, אפלו ביום אחד - מתר. רבי שמעון אומר: אף כשאמרו הנחתומים בכרכים עד שלשה התנורים אסור עד שלשה ימים, שמשחרית היה בודה לו שאור כל אותו היום. במה דברים אמורים? בזמן שלא עשו פסחיהן עם ישראל, או שהקדימו יום אחד. אבל אם עשו פסחיהן עם ישראל, או שעכבו יום אחד אחר ישראל - חמצו מתר, אחר הפסח מיד.

ב. מצה של כותים - מתרת, ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, ורבי אליעזר אסור, לפי שאין בקיאים בדקדוקי מצוה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל.

ג. חמצן של עוברי עברה - מתר אחר הפסח מיד, מפני שמחליפין את השאור. התנות של ישראל ומלאי של ישראל ופועלי נכרים נכנסין לשם, חמץ שנמצא שם אחר הפסח - אסור בהנאה, ואין צריך לומר באכילה.

ד. חנות של נכרים ופועלי ישראל עושין בתוכו, ומצאו בו חמץ אחר הפסח - מתר באכילה, ואין צריך לומר בהנאה. חנות של ישראל ופועלי נכרים עושין בתוכה ומצאו בו חמץ אחר הפסח - אסור בהנאה, ואין צריך לומר באכילה. חנות של נכרים ופועלי ישראל עושין בתוכה, ומצאו בה חמץ אחר הפסח - מתר באכילה, ואין צריך לומר בהנאה.

ה. נכרי שהלוח את ישראל על חמצו, ואמר לו: 'אם לא באתי קדם הפסח, הרי זה מכור לך אחר הפסח' - מתר באכילה, ואין צריך לומר בהנאה. ישראל שהלוח את הנכרי על חמצו, ואמר לו: 'אם לא

באתי קדם הפסח, הרי זה מכור לך אחר הפסח' - אסור בהנאה, ואין צריך לומר באכילה.

ו. נכרי שבא לביתו של ישראל וחמצו בידו - אין זקוק לבער. הפקירו אצלו - חייב לבער. יחד לו בית בפני עצמו - אין זקוק לו. ישראל ונכרי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל - הרי זה מוכרו לנכרי, ונותנו במתנה, וחוזר ולוקח ממנו אחר הפסח, ובלבד שיתנו לו במתנה גמורה.

ז. רשאי ישראל שיאמר לנכרי: 'עד שאתה לוקח במנה בא ולקח במאתים, ואם אצטרף לי אבוא ואקח ממך אחר הפסח'.

ח. משכיר ישראל חמורו לנכרי להוליך עליה חמץ ממקום למקום, מצא חמץ בדרך, אם רבה חמץ - מתר. ואם לאו - אסור.

ט. מעשה ברבן גמליאל שהיה רוכב על החמור, והיה הולך מעכו לכזיב, והיה רבי אילעי מהלך אחריו. אמר לרבי אילעי: 'טול גלוסקין מן הדרך', מצא נכרי אחר, אמר לו: 'מבגאי! טול גלוסקין הללו מאילעי! נטפל לו רבי אילעי, אמר לו: 'מהיכן אתה? אמר לו: 'מהעירות הללו של ברגנין'. ומה שמך? אמר לו: 'מבגאי'. אמר לו: 'מכירך רבן גמליאל מימי? אמר לו: 'לאו! באותה שעה למדנו שכן רבן גמליאל ברוח הקדש. ושלושה דברים למדנו באותה השעה, למדנו שאין מעבירים על האוכלים. ולמדנו שהולכים אחר רוב הולכי דרכים. ולמדנו שחמצו של נכרי אחר הפסח מתר בהנאה, כיון שהגיע לכזיב, בא אחד ושאל על נדרו, ואמר לזה שעמו: 'כלום שתינו רביעית יין האיטלקי? אמר לו: 'הן'. - אם כן יטיל אחרינו עד שיפגי יינו'. וטיל אחריו שלושה מילין, עד שהגיע לסלמה של צור, כיון שהגיע לסלמה של צור, ירד רבן גמליאל מן החמור, ונתעטף, וישב, והתיר לו את נדרו. והרבה דברים למדנו

באותה שעה: למדנו, שרביעית יין האיטלקי משכר. ולמדנו, שכור אל יורה. ולמדנו, שהדרך מפיגה את היין. ולמדנו, שאין מפירין נדרים - לא רכוב, ולא מהלך, ולא עומד, אלא מעטף ומישב.

י. רבי יוחנן בן גורי אומר: אף הקרמית¹⁹ אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. יוצאין במעשר שני בירושלים, אכל לא בכפורים. ומה הפרש יש בין מעשר שני לכפורים? מעשר שני יש לו התר אכילה בגבולין, ובכורים אין להם התר אכילה בגבולין.

יא. יוצאין ברקיק השרוי ובמבשל שלא נמות; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: יוצאין ברקיק השרוי, ואין יוצאין במבשל, אף על פי שלא נמות. יוצאין בספגנים הנעשים באור, ואין יוצאין בספגנים הנעשים בחמה, אין עושין סופגנים בחמה בפסח.

יב. יוצאין בפת נקיה ובהדראה, ובסריקין המצירין, ואין עושין סריקין מצירין בפסח. אמר רבי יהודה: דבר זה שאל ביתוס בן זונין לחכמים, מפני מה אמרו אין עושין סריקין המצירין בפסח? אמרו לו: מפני שהאשה שוהה עליהן ומחמצתן. אמר להם: אפשר יעשנה בדפוס ויקבענה כיון²⁰? אמרו לו: יאמרו - 'כל הסריקין אסורין וסריקי ביתוס מתרין'. אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: פעם אחת נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל, והביאו לפניו סריקין המצירין בפסח, אמרתי: 'אבא! לא כן אמרו חכמים - אין עושין סריקין המצירין בפסח? אמר לי: 'בני! לא של כל אדם אמרו, אלא של נחתומין אמרו'. רבי יוסי אומר: עושין סריקין כמין ריקין, ואין עושין סריקין כמין גלוסקאות.

¹⁹ מיו דגן.

²⁰ מכון ובריוק.

וְהִרְטִיָּה, שְׁנַתָּן לְתוֹכָה קָמַח - אֵין צְרִיף לְבַעַר. חֲרַסְתָּ שְׁנַתָּן לְתוֹכָה קָמַח - הֲרִי זֶה אָסוּר. חִלּוֹת בְּצֶק שְׁעַפְשׂוּ אוּ שְׂיַבְשׂוּ - הֲרִי אֵלוֹ אָסוּרִים.

ג. חֲמוּץ שְׂרִיר לְחוּף הַבוּר - הֲרִי זֶה כְּמַבְעַר. רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קָמַח קָלִי שְׂרִיר לְתוֹכָה דֶּלֶף - אֵין בוֹ מְשׁוּם חֲמוּץ.

ד. הַשּׁוֹרֶה חֲטִים וְשַׁעוּרִים בְּמִים וְהִתְחַמְצוּ - הֲרִי אֵלוֹ אָסוּרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַשּׁוֹרֶה שְׁעוּרִין בְּמִים וְנִתְבַּקְעוּ - הֲרִי אֵלוֹ אָסוּרוֹת. וּבַחֲמוּץ - בֵּין כֶּךָּ וּבֵין כֶּךָּ מֵתָר, מִפְּנֵי שֶׁהַחֲמוּץ צוֹמֵחַן.

ה. אֵין לְשִׁין אֶת הַמִּצֵּה בְרוֹתְחִין - מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין. וְלֹא בְּפוֹשְׂרִים - מִפְּנֵי שֶׁמִּתְחַמְצִין. אֲבָל לְשִׁין אוֹתָהּ בְּצוֹנָן. אֵין לְשִׁין אֶת הַמִּצֵּה בְּשֶׁאֵר מְשָׁקִין, וְאִם לֹשׁ, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תִּשְׂרַף מִיָּד, וְחֻקִּים אוֹמְרִים: תִּתְּפֶה. אֲבָל מִקְטַפִּין אוֹתָהּ בְּכֻלָּן.

ו. מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נַחְתוּם שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם הָאֲשֶׁרְבָן, וְאֵין שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם מְדוּרָן - מִפְּנֵי שֶׁמִּתְכַּנְסוֹת וּבָאוֹת לִיְדֵי חֲמוּץ.

ז. הָאִשָּׁה שֶׁכִּנְסָה מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נַחְתוּם לְלוֹשׁ בְּהֵן לְמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב - הֲרִי אֵלוֹ אָסוּרִין. יֵתֵר עַל כֵּן, הֵיוּ נָשִׁים נוֹהֲגוֹת שְׁלֹא הֵיוּ לְשִׁין בְּמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב בְּחֲמִין שֶׁהוֹחֲמוּ בְיוֹם-טוֹב. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֵיאֵף אֶתָּה אוֹמֵר שֶׁמִּפְּרִישִׁין חִלָּה בְּטַמְאָה בְיוֹם-טוֹב, וְהִכְתוּב אוֹמֵר (שְׁמוֹת יב, יט): "שֶׁאֵר לֹא יִמְצָא בְּכַתִּיבם"? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לְדַבְרִינוּ, הֲרִי הֵהוּא עוֹבֵר מְשׁוּם: "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה". אָמַר לִיהִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עֵדִין הִדְבָּר שְׁקוּל, מִי מְכַרְעוּ? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אֲכַרְעֶה, כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְיָדִי נִמְצָאתִי עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְהֲרִי הוּא בְיָדִי. כְּשֶׁאֲנִי מְנִיחָה כְּמוֹ שֶׁהִיא, נִמְצָאתִי עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְאֵינוּ בְיָדִי.

יג. אֵין יוֹצֵאִין, לֹא בַחֲלוּט, וְלֹא בְּמַעִיסָה, וְלֹא בְּסַפְגָּנִין, וְלֹא בְּדוּבָשִׁין, וְלֹא בְּאִסְקָרִיטִין. אֲבָל מְמַלֵּא כְרוֹסוֹ מִהֵן, וּבִלְבַד שֶׁיֵּאָכַל כְּזוֹת מִצֵּה בְּאֶחָרוּנָה. יוֹצֵאִין בְּמִצֵּה מִתְבַּלָּת, בֵּין שְׁנִתְבַּלָּה בְּאַלְפֶס, בֵּין שְׁנִתְבַּלָּה בְּקֹדֶרֶה. יוֹצֵאִין בְּחֲרָרָה וּבְמִצֵּה יִשְׁנָה, וּבִלְבַד שֶׁעֲשֶׂאָה מִתְחַלָּה לְשֶׁם פֶּסַח.

יד. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא אוֹמֵר: יוֹצֵאִין בְּחֲזֵרָת וּבְחֲרָדֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֵׁישׁ בּוֹ שֶׁרָף - אֵין יוֹצֵאִין בוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר: כָּל שֶׁפְּנִיו מְכֻסִּפִּין. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כָּל יֶרֶק מִיֵּשׁ לֹא שֶׁרָף וּפְנִיו מְכֻסִּפִּין - יוֹצֵאִים בָּהֶם בֵּין לְחִים בֵּין יְבֻשִׁים, וְאֵין יוֹצֵאִין בָּהֶן כְּמוֹשִׁים. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵף יוֹצֵאִין בָּהֶן יְבֻשִׁין, מְשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אָמְרוּ: יוֹצֵאִין בָּהֶן כְּמוֹשִׁין.

טו. הַחֲזֵרָת, וְהַמִּצֵּה, וְהַפֶּסַח - לִילֵי יוֹם-טוֹב רֵאשׁוֹן חוֹבָה, וְהַשֶּׁאֵר יָמִים - רִשׁוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְאַנְשִׁים - חוֹבָה; לְנָשִׁים - רִשׁוֹת. הֲלֵל הַזֶּקֶן הֵיָה כּוֹרֵךְן שֶׁלְשֶׁתָּן, זֶה בְּזֶה וְאוֹכְלָן. מֵאִמְתִּי אוֹכְלָן? מִשְׁתַּחֲשָׁף, לֹא אוֹכְלָן מִשְׁתַּחֲשָׁף - אוֹכְלָן כָּל הַלַּיְלָה, לֹא אוֹכְלָן כָּל הַלַּיְלָה - לֹא יֵאָכְלם מֵעַתָּה. הַחֲזֵרָת, וְהַמִּצֵּה, וְהַפֶּסַח - אֵין מְעַכְבִּין זֶה אֶת זֶה.

מִסְפֵּת פְּסָחִים פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. בְּצֶק שֶׁבִסְדָּקִי עֲרָבָה בְּמָקוֹם הָעֵשׂוּי לְחֹזֶק - אֵינוֹ חוֹצֵץ וְאֵינוֹ עוֹבֵר. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ עֵשׂוּי לְחֹזֶק - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. אִם יֵשׁ כְּזוֹת בְּמָקוֹם אֶחָד, בֵּין כֶּךָּ וּבֵין כֶּךָּ - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. הֵיָה כְּחֻצֵי זֵית מִכָּאן וְכְחֻצֵי זֵית מִכָּאן, וּכְמִין חוּט בְּאִמְצַע, אִם נִטְלִין שֶׁלְשֶׁתָּן כְּאֶחָד - הֲרִי זֶה צְרִיף לְבַעַר, וְאִם לֹא - אֵינוֹ צְרִיף לְבַעַר.

ב. עֲרַבְתָּ הַעֲבָדִין שְׁנַתָּן לְתוֹכָה קָמַח תּוֹף שְׁלוֹשָׁה יָמִים - חֵיב לְבַעַר. קִדְּם שְׁלוֹשָׁה יָמִים - אֵינוֹ חֵיב לְבַעַר, מִלּוּגְמָא שְׁנִסְרַחָה - אֵינוֹ צְרִיף לְבַעַר. הַקִּילוֹר, וְהָאִסְפְּלָגִית,

ולא מצינו לו חבר. רצה לשורפו לפני בירה מעצי עצמו, או על גגו מעצי המערכה - אין שומעין לו.

יא. מקום שנהגו להחזיר את הקדושים - מחזירין. מקום שנהגו שלא לחזר - אין מחזירין אותו. מקום שנהגו לעשות מעמד ומושב - עושין. מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין. אין מעמד ומושב פחות משבע פעמים. מקום שנהגו לשאול שלום אכלים בשבת - שואלין. מקום שנהגו שלא לשאול - אין שואלין. מקום שנהגו להיות אכלים הולכין לאחר המטה - הולכין. מקום שנהגו שלא להלך - אין הולכין. מקום שנהגו להדליק את הנר ביום הכפורים - מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק - אין מדליקין. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מדליקין בפונדקאות ובבית המים, אלו שאמרו מדליקין ואלו שאמרו אין מדליקין - שניהם לא נתפגנו אלא לדבר אחד: משום הרגל עברה.

יב. מקום שנהגו לעשות מלאכה במחבר לקרקע עד חצות - עושין, מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין.

יג. מאימתי ארבעה עשר אסור במלאכה? רבי אליעזר בן יעקב אומר: מאור ארבעה עשר. רבי יהודה אומר: משתנג החמה. אמר רבי אליעזר בן יעקב לרבי יהודה: היכן מצינו שמקצת היום אסור במלאכה ומקצתו מתר? אמר לו רבי יהודה: הוא עצמו יוכיח על עצמו, שמקצתו מתר באכילת חמץ ומקצתו אסור.

יד. וחכמים אומרים: אף מקום שאמרו אין עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, אבל שלש אפניות עושין: החיטין, והספרין, והכובסין. החיטין - שכן מצינו הדיוט תופר פדרכו במועד. הספרין - שכן נזיר ומצרע, ומי שעלתה לו מכה בראשו, מספרין במועד. הכובסין - שכן הבאין ממדינת הים, והיוצא בית האסורים מכבסין במועד. רבי יוסי ברבי יהודה

ח. וחכמים אומרים: שלש נשים עוסקות בכצק כאחת, אחת לשה ואחת עורכת, ואחת אופה, לשה - היא מקטפת וחברתה לשה תחתיה. היא מקטפת - היא אופה וחברתה מקטפת תחתיה, והשלישית לשה. אופה - היא לשה וחברתה אופה תחתיה, והשלישית מקטפת, וחזרות חלילה. כל זמן שעוסקות בכצק אינו בא לידי חמוץ. כמה הוא שעור העסה? רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקא אומר: בחיטין - עד שלשת קבין. ובשעורין - עד ארבעת קבין. וכל זמן שהאשה עוסקה בו - אינו בא לידי חמוץ. רבי נתן אומר משום רבי אליעזר: חלוף הדברים.

ט. ארבעה עשר שחל להיות בשבת - מבערין את הכל מלפני השבת, ואופין לו מצה מערב שבת. תרומה טהורה וטמאה - מבערין אותן מלפני השבת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: חלין - בזמן, תרומה טהורה וטמאה - מבערין בשבת. אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: תרומה מלפני השבת - שאוכליה מוצטין, וחלין בשבת - שאוכליהן מרביין. אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: פעם אחת שבת אבא בבינה, וחל ארבעה עשר להיות בשבת. וכא וזנין, ממנה של רבן גמליאל, ואמר: הגיע עת לבער החמץ; והלכתי אני ואבא לבית רבן גמליאל, ובערנו את החמץ.

י. איזה הוא "צופים"? הרווא ואינו מפסיק. מכאן אתה אומר: ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכל סעודת ארוסין בבית חמיו, ונזכר שיש לו חמץ בתוך הבית, אם יש לו שהות כדי שיחזר לביתו - חזר. ואם לאו - אינו חזר, ומבטלו בלבו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל סעודה שאינה של מצוה - אין חבר רשאי לאכל הימנה. אם עבר צופים - שורפו במקומו, ואם לאו - חזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה, הוי, לא אמרו לחזר, אלא להקל עליו. עד כמה הן חזרין? בן בתירה אומר: עד כשני ביצים,

יח. כִּיצַד אוֹכְלִין נשׁוּרִין בשַׁבָּת? שְׁהִיּוּ פּוֹתְחִין גּוֹתִיחֵן וּפְרַדְסוֹתִיחֵן לְעַנְיִים שְׁהִיּוּ בַשָּׁנִי בַצָּרַת, וְהִיּוּ עַנְיֵי יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִין וְאוֹכְלִין נשׁוּרִין - מוֹתְרוֹת תְּמָרִים בַּשַּׁבָּת. כִּיצַד מִתִּירִין גְּמִזִּיּוֹת הַקֹּדֶשׁ? אָמְרוּ לֵהֵן: אֲבוֹתֵינוּ, כְּשֶׁהִקְדִּישׁוּ, לֹא הִקְדִּישׁוּ אֶלָּא קוֹרוֹת עֲצָמָן, מִפְּנֵי שֶׁבַעֲלֵי אֲגָרוֹף בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזָרוּעַ, וְאָנּוּ נֹחֵיר גְּמִזִּיּוֹת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁל חֲרוֹב וְשֶׁל שִׁקְמָה? אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: אֵי אַתֶּם מוֹדִין שֶׁגְּדוּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲסוּרִין?

אומר: אף הִרְצַעְנִין, שֶׁכֵּן עוֹלֵי רַגְלִים מִתְקַנִּין מִנְעֲלֵיהֶן וּסְנֵדֵלֵיהֶן בְּחֵלוֹ שֶׁל מוֹעֵד. הַזֶּכֶל שֶׁבְּחֶצֶר - מְסַלְקִין אוֹתוֹ לְצַדְדֵין, שֶׁבְּרַפַּת וְשֶׁבְּחֶצֶר - מְסַלְקִין אוֹתוֹ לְאַשְׁפָּה.

טו. שֶׁשָּׁה דְּבָרִים עָשׂוּ אֲנָשֵׁי יְרִיחוֹ, שְׁלֹשָׁה בְּרִצּוֹן חֲכָמִים, וְשְׁלֹשָׁה שְׁלֹא בְּרִצּוֹן חֲכָמִים. וְאֵלוֹ בְּרִצּוֹן חֲכָמִים: מְרַכִּיבִין דְּקָלִים בְּעַרְבֵי פְּסָחִים כָּל הַיּוֹם כְּלוּ, וְכוֹרְכִין אֶת שִׁמְעַ, וְקוֹצְרִין לְפָנֵי הָעֵמֶר - בְּרִצּוֹן חֲכָמִים. וְאֵלוֹ שְׁלֹא בְּרִצּוֹן חֲכָמִים: גּוֹדְשִׁין לְפָנֵי הָעֵמֶר, וְאוֹכְלִין נשׁוּרִין בַּשַּׁבָּת, וּמִתִּירִין גְּמִזִּיּוֹת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ - שֶׁל חֲרוֹב וְשֶׁל שִׁקְמָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: אִם בְּרִצּוֹן חֲכָמִים הָיָה עוֹשִׂין, יְהִי כָּל אָדָם עוֹשִׂין כֵּן! אֵלוֹ וְאֵלוֹ שְׁלֹא בְּרִצּוֹן חֲכָמִים. עַל שְׁלֹשָׁה מַחוּ בִּידָן, וְעַל שְׁלֹשָׁה לֹא מַחוּ בִּידָן, וְאֵלוֹ שְׁלֹא מַחוּ בִּידָן: מְרַכִּיבִין דְּקָלִים בְּעַרְבֵי פְּסָחִים כָּל הַיּוֹם, וְכוֹרְכִין אֶת שִׁמְעַ, וְקוֹצְרִין וְגוֹדְשִׁין לְפָנֵי הָעֵמֶר - וְלֹא מַחוּ בִּידָן. אֵלוֹ שִׁמְחוּ בִּידָן: מִתִּירִין גְּמִזִּיּוֹת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ - שֶׁל חֲרוֹב וְשֶׁל שִׁקְמָה. וְאוֹכְלִין נשׁוּרִין בַּשַּׁבָּת, וְנוֹתְנִין פָּאָה לִירֶק - וּמַחוּ בִּידָן חֲכָמִים.

טז. כִּיצַד כּוֹרְכִין אֶת שִׁמְעַ? אומרים: "שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל", וְלֹא הָיָה מִפְּסִיקִין. רַבִּי יְהוּדָה אומר: מִפְּסִיקִין הָיָה, אֶלָּא שְׁלֹא הָיָה אומרים: "כְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ" וְגו'.

יז. כִּיצַד נוֹתְנִין פָּאָה לִירֶק? לֹא הָיָה נוֹתְנִין אֶלָּא לְלֶפֶת וְלִקְפָלוֹט - מִפְּנֵי שֶׁלְקִיטְחָן כְּאַחַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אומר: אף לְכְרוֹב. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה בְּכַנּוֹ שֶׁל 'נְבוֹ הָיָה'²¹, שֶׁנָּתַן פָּאָה לְלֶפֶת, וּבָא אָבִיו וּמֵצָא עַנְיִים עַל פֶּתַח גְּנָתוֹ. אָמַר לָהֶם: בְּנֵי! לֹא נְחוּשׁ לְדַבְּרֵי חֲכָמִים? הַשְּׁלִיכוּ מָה שֶׁבִּידְכֶם! וְהַשְּׁלִיכוּ, וְנָתַן כְּפָלִים בְּמַעֲשֶׂר. וְלֹא שְׁהִיתָה עֵינוֹ צָרָה, אֶלָּא שֶׁחָשׂ לְדַבְּרֵי חֲכָמִים.

²¹ שֵׁם אָדָם.

<p>17</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>7:14 נץ החמה 9:32 סו"ז קר"ש - גר"א 10:19 סו"ז תפלה - גר"א 5:42 צה"כ לשיטת ר"ת 4:29 בבלי: בבא קמא מה • ירושלמי: שבת ז • תוספתא: ערובין ה נ"ך: משלי יט-כ • רמב"ם: גירושין ח</p>
<p>18</p> <p>שני Monday</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>7:15 נץ החמה 9:33 סו"ז קר"ש - גר"א 10:19 סו"ז תפלה - גר"א 5:43 צה"כ לשיטת ר"ת 4:30 בבלי: בבא קמא מה • ירושלמי: שבת ה • תוספתא: ערובין ו נ"ך: משלי כא-כב • רמב"ם: גירושין ט</p>
<p>19</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>7:15 נץ החמה 9:33 סו"ז קר"ש - גר"א 10:20 סו"ז תפלה - גר"א 5:43 צה"כ לשיטת ר"ת 4:30 בבלי: בבא קמא מה • ירושלמי: שבת ו • תוספתא: ערובין ז נ"ך: משלי כג-כד • רמב"ם: גירושין י</p>
<p>20</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>7:16 נץ החמה 9:34 סו"ז קר"ש - גר"א 10:20 סו"ז תפלה - גר"א 5:44 צה"כ לשיטת ר"ת 4:31 בבלי: בבא קמא מה • ירושלמי: שבת ז • תוספתא: ערובין ח נ"ך: משלי כה-כו • רמב"ם: גירושין יא</p>
<p>21</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>7:17 נץ החמה 9:34 סו"ז קר"ש - גר"א 10:21 סו"ז תפלה - גר"א 5:44 צה"כ לשיטת ר"ת 4:31 בבלי: בבא קמא מה • ירושלמי: שבת ח • תוספתא: פסחים א נ"ך: משלי כז-כח • רמב"ם: גירושין יב</p>
<p>22</p> <p>ששי Friday</p> <p>הילולא דמוהר"ת</p> <p>Candle Lighting 4:14 הדלקת הנרות</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>עשרה בטבת Fast of 10th of Teves 7:17 נץ החמה 9:35 סו"ז קר"ש - גר"א 10:21 סו"ז תפלה - גר"א 5:45 צה"כ לשיטת ר"ת 4:32 בבלי: בבא קמא נ • ירושלמי: שבת ט • תוספתא: פסחים ב נ"ך: משלי כט-ל • רמב"ם: גירושין יג</p>
<p>23</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>הפטרה: ויהי דבר ד'</p> <p>Shabbos Ends 5:45 זמן מוצש"ק</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>ויגש 7:17 נץ החמה 9:35 סו"ז קר"ש - גר"א 10:22 סו"ז תפלה - גר"א 5:45 צה"כ לשיטת ר"ת 4:32 בבלי: בבא קמא נא • ירושלמי: שבת י • תוספתא: פסחים ג נ"ך: משלי לא - איוב א • רמב"ם: יבום וחליצה א</p>

ווען א מענטש ווערט פארשעמט, זאל ער זיך רעכטן אויף א ישועה.

(ספר המדות אות בוישה סימן י"א)